

**ESKİ YAPILAR İLE İLİŞKİLİ YENİ MİMARİ TASARIMLARIN GÜNCEL
ÖRNEKLER ÜZERİNDEN İNCELENMESİ**

Zeynep YAVUZ

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
MİMARLIK ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

KASIM 2020

Zeynep YAVUZ tarafından hazırlanan “ESKİ YAPILAR İLE İLİŞKİLİ YENİ MİMARİ TASARIMLARIN GÜNCEL ÖRNEKLER ÜZERİNDEN İNCELENMESİ” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ ile Gazi Üniversitesi Mimarlık Ana Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Doç. Dr. Mehmet Tayfun YILDIRIM

Mimarlık Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Başkan: Prof. Dr. Mehmet Zeki İBRAHİMGİL

Sanat Tarihi Ana Bilim Dalı, Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Üye: Doç. Dr. Arzu Özen YAVUZ

Mimarlık Ana Bilim Dalı, Gazi Üniversitesi

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum.

.....

Tez Savunma Tarihi: 27/11/2020

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....

Prof. Dr. Cevriye GENCER

Fen Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Zeynep YAVUZ

...../...../2020

ESKİ YAPILAR İLE İLİŞKİLİ YENİ MİMARİ TASARIMLARIN GÜNCEL ÖRNEKLER ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Zeynep YAVUZ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Kasım 2020

ÖZET

Eski yapılar/dokular, içerisinde bulunduğu toplumun sosyal, kültürel, ekonomik, siyasal yapısı, teknolojik gelişimi, yaşam tarzı ve estetik anlayışı hakkında bilgi vererek toplumun belleğini besleyen mekânlardır. İçindeki dinamiklerle kültürel sürekliliği sağlayan bu mekânlar, zamanla farklılaşan ihtiyaçlar ve yaşam tarzı nedeniyle çağdaş yaşama uyum sağlayamamaktadır. Bu bağlamda, eski yapı/dokunun devamlılığını sağlayacak olan yeni ekin tasarım konusu önemli yer tutmaktadır. Çalışmanın amacı, günümüzde her mimarın bilmesi gereken bir çağdaş mimarlık kavramı haline gelmiş ve ülkemizde yeni etkilerini görmeye başladığımız eski-yeni ilişkisinin temel tasarım kurallarına ışık tutabilmektir. Bu doğrultuda, eski yapı/dokuya eklemlenen yeni ekin tasarımının ardındaki düşünce örnekler üzerinden incelenip algı, yöntem ve ölçütleriyle okunmaya çalışılmıştır. Ayrıca eski yapı/dokuda tasarımı yönlendiren ölçüt olan bildiri ve tüzüklerin yeni ek üzerindeki etkileri de incelenmektedir.

Bilim Kodu : 80107
Anahtar Kelimeler : Çağdaş ek, Eski binada ek tasarımı, Mimari tasarım, Görsel algı
Sayfa Adedi : 107
Danışman : Doç. Dr. Mehmet Tayfun YILDIRIM

INVESTIGATION OF NEW ARCHITECTURAL DESIGNS RELATED TO OLD
BUILDINGS ON CURRENT EXAMPLES

(M. Sc. Thesis)

Zeynep YAVUZ

GAZİ UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES

November 2020

ABSTRACT

Old structures/textures, social, cultural, economic, political structure, technological development, lifestyle and aesthetic understanding of the society in which they feed the memory of the community. These spaces, which provide cultural continuity with the dynamics inside, cannot adapt to contemporary life due to the needs and lifestyle that changes over time. In this context, the design of the new crop, which will ensure the continuity of the old structure/texture, has an important place. The aim of the study is to shed light on the basic design rules of the old-new relationship, which has become a concept of contemporary architecture that every architect needs to know today and we have started to see new effects in our country. In this direction, the thought behind the design of the new crop articulated to the old structure/texture was examined through examples and tried to be read with perception, methods and criteria. In addition, the effects of declarations and regulations, which are the guiding criteria for design in the old structure/texture, on the new annex are also examined.

Science Code : 80107

Key Words : Contemporary annex, Annex design on old building, Architectural design, Visual perception

Page Number : 107

Supervisor : Assist. Prof. Dr. Mehmet Tayfun YILDIRIM

TEŞEKKÜR

Tez çalışmam süresince bilgi ve deneyimleriyle beni yönlendiren ve destekleyen değerli danışman hocam Doç. Dr. Tayfun YILDIRIM'a; yüksek lisansa başlamama vesile olup tez çalışmam süresince her daim yardımcı olan, motivasyonumu yükselten ve eğitim hayatımın bana kazandırdığı değerli insanlardan biri olan güzel kalpli dostum Sümeyye Sena ÖZDEMİR'e; tez çalışmam süresince bilgi alışverişinde bulunduğum ve bu zorlu süreçte bana asla pes etmemeyi öğreten sevgi dolu dostum Zeynep Sena AKDEMİR'e; tez yazımda yardımcı olan arkadaşım Sevda KÜTÜK'e; yabancı kaynak çevirilerime katkı sağlayan arkadaşım Gülcan YARAR'a; tez teslimimde vakitlerini ayırıp yardımcı olan değerli ablam Ayşegül BAYINDIR'a ve arkadaşım Ferhat AYDEMİR'e; Ankara'da geçirmiş olduğum süreç boyunca desteklerini esirgemeyen ve yanımda olan değerli teyzem Kadime ÇAKIR'a, kuzenim Ayşe KARSLIOĞLU'na; tez sürecimde benden manevi desteklerini esirgemeyen, motivasyonumu artıran değerli dayım Yavuz ŞAHİNOĞLU'a, yengem Ayşe ŞAHİNOĞLU'na, teyzem Sultan AVCI'ya; çalışma sürecim boyunca beni destekleyen ve motivasyonumu yükselten dostlarım Elanur ŞENKUL'a, Zeynep ALP'e ve Şeyma YILDIRIM'a; hayatımın her döneminde bana emek veren, hep güvenen, her türlü başarımın arkasında olan ve bugün bulunduğum konumda en büyük paya sahip olan canım annem Ganime YAVUZ'a ve fedakar babam Nihat YAVUZ'a; bu çalışmamda ve hayatımın her aşamasında benim yanımda olup sevgileriyle bana destek olan, fikirleriyle hayatıma yön veren ve hayatımın en büyük hediyeleri olan kardeşim Adem YAVUZ'a ve ablam Şeymanur AKAY; hayatıma yeni girmesine rağmen bir abi gibi arkamda olan ve yine bu çalışmamda bilgisiyle beni yönlendiren sevgili eniştem Mustafa AKAY'a sonsuz teşekkür ediyorum.

Bu çalışmayı içinde bulunmaktan gurur duyduğum güzel aileme ithaf ediyorum.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
ÇİZELGELERİN LİSTESİ.....	ix
RESİMLERİN LİSTESİ	xi
KISALTMALAR.....	xiii
1. GİRİŞ.....	1
2. ESKİ-YENİ İLİŞKİSİNE YER VEREN BİLDİRGE VE TÜZÜKLER	3
2.1. Eski Yapıya Eklemlenen Yeni Eklerden Bahseden Uluslararası Bildiriler ve Tüzükler.....	3
2.1.1. Atina tüzüğü (Carta del restauro bildirgesi).....	3
2.1.2. 1964 Venedik tüzüğü	4
2.1.3. 1975 Amsterdam bildirgesi.....	5
2.1.4. 1976 Nairobi bildirgesi	6
2.1.5. 1987 Washington tüzüğü	7
2.1.6. 1999 International council on monuments and sites geleneksel mimari miras tüzüğü (ICOMOS Geleneksel MMT).....	8
2.1.7. 2011 Tarihi kent ve kentsel alanların korunması ve yönetimi için Valetta ilkeleri	9
2.2. Türkiye’de Eski Yapıya Eklemlenen Yeni Eklere Değinen Yasal Düzenlemeler.....	10
2.3. Bölüm Sonucu	12
3. ESKİYLE İLİŞKİLİ YENİYİ TASARLARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN TASARIM KRİTERLERİ.....	15
3.1. Eskiyle İlişkili Yeni Yapının Tasarım Ölçütleri	15

	Sayfa
3.1.1. Temel tasarım kriterleri.....	21
3.1.2. Güncel kriterler	35
3.2. Eskiye Müdahalede Tasarım Yöntemleri	45
3.2.1. Taklit (aynısını yapma)	45
3.2.2. Öykünme (benzetme).....	46
3.2.3. Saygılı (uygunluk).....	46
3.2.4. Zıtlık (karşıtlık).....	47
4. ESKİYLE İLİŞKİLENEN YENİ EK.....	49
4.1. Eski Yapıya Eklemlenen Yeni Ek ve Ekin Türleri	53
4.1.1. Çatı tamamlaması.....	55
4.1.2. Cephe tamamlaması	60
4.1.3. Eski yapılar arasında yeni bağlantı mekânı.....	64
4.1.4. Eskiye eklemlenen sirkülasyon elemanı/mekânı	67
4.1.5. Eskiye yeni ek bina	71
4.2. Eski Dokuda Yeni Yapı.....	80
5. SONUÇ VE ÖNERİLER	93
KAYNAKLAR	97
ÖZGEÇMİŞ	107

ÇİZELGELERİN LİSTESİ

Çizelge	Sayfa
Çizelge 2.1. Eskiyle ilişkilenen yeninin uluslararası tüzüklerdeki tasarım girdileri.....	13
Çizelge 4.1. Analiz 1.....	56
Çizelge 4.2. Analiz 2.....	57
Çizelge 4.3. Analiz 3.....	58
Çizelge 4.4. Analiz 4.....	59
Çizelge 4.5. Analiz 5.....	61
Çizelge 4.6. Analiz 6.....	62
Çizelge 4.7. Analiz 7.....	63
Çizelge 4.8. Analiz 8.....	65
Çizelge 4.9. Analiz 9.....	66
Çizelge 4.10. Analiz 10.....	68
Çizelge 4.11. Analiz 11.....	69
Çizelge 4.12. Analiz 12.....	70
Çizelge 4.13. Analiz 13.....	72
Çizelge 4.14. Analiz 14.....	73
Çizelge 4.15. Analiz 15.....	74
Çizelge 4.16. Analiz 16.....	75
Çizelge 4.17. Analiz 17.....	76
Çizelge 4.18. Analiz 18.....	77
Çizelge 4.19. Analiz 19.....	78
Çizelge 4.20. Analiz 20.....	79
Çizelge 4.21. Analiz 21.....	81
Çizelge 4.22. Analiz 22.....	82
Çizelge 4.23. Analiz 23.....	83

Çizelge	Sayfa
Çizelge 4.24. Analiz 24.....	84
Çizelge 4.25. Analiz 25.....	85
Çizelge 4.26. Analiz 26.....	86
Çizelge 4.27. Analiz 27.....	87
Çizelge 4.28. Analiz 28.....	88
Çizelge 4.29. Analiz 29.....	89
Çizelge 4.30. Analiz 30.....	90
Çizelge 4.31. Analiz 31.....	91

RESİMLERİN LİSTESİ

Resim	Sayfa
Resim 2.1. Ayasofya Orhan cami girişi	13
Resim 2.2. İshak paşa sarayı	14
Resim 3.1. Biçim çemberleri	22
Resim 3.2. Oran	23
Resim 3.3. Altın oran ve modülör.....	23
Resim 3.4. Stakato ritmi.....	24
Resim 3.5. Legato ritmi	24
Resim 3.6. Cephe ve kütlede ritim.....	25
Resim 3.7. Strüktürel ritim.....	25
Resim 3.8. Mekânsal ritim	26
Resim 3.9. Desenin ritmi	26
Resim 3.10. Renklerin ritmi.....	27
Resim 3.11. Yapıda saatlere göre ışık etkisi ve algısı.....	27
Resim 3.12. Işık kilisesi	28
Resim 3.13. Doku ve strüktür	30
Resim 3.14. Doku ve ışık.....	30
Resim 3.15. Kauffman center	31
Resim 3.16. Merkezsel koram	31
Resim 3.17. İç mekânda merkezsel koram	32
Resim 3.18. Sydney opera house	32
Resim 3.19. Dolmabahçe camii ve süzer plaza.....	33
Resim 3.20. Simetrik denge	34
Resim 3.21. Birliğe ulaşan yolları gösteren şema.....	34
Resim 3.22. Crystal palace.....	36

Resim	Sayfa
Resim 3.23. Cam gökdelen	37
Resim 3.24. Cam ev	37
Resim 3.25. Tate modern müzesi.....	38
Resim 3.26. Arap Dünya Enstitüsü cephesi.....	39
Resim 3.27. Doha Ofis binası cephesi	39
Resim 3.28. Masion de Verre binası iç mekânı	40
Resim 3.29. Maison de Verre bina girişi	40
Resim 3.30. Reichstag.....	41
Resim 3.31. Reichstag iç mekân	41
Resim 3.32. Apollo okulları.....	42
Resim 3.33. Guggenheim müzesi	43
Resim 3.34. Vieux liman projesi.....	44
Resim 3.35. Washington Anayasa Mahkemesi.....	45
Resim 3.36. Sainsbury kanadı.....	46
Resim 3.37. Troyes ofis binası.....	47
Resim 3.38. Serpentine Sackler galeri	48
Resim 4.1. Rotermann un deposu	52
Resim 4.2. Malmö market hall.....	53

KISALTMALAR

Bu çalışmada kullanılmış kısaltmalar açıklamaları ile birlikte aşağıda sunulmuştur.

Kısaltmalar

Açıklamalar

ETFE

Ethylen tetra flouro ethylen

ICOMOS

International council on monuments and sites

MMT

Mimari miras tüzüğü

1. GİRİŞ

Konunun tanımı

Eski yapı/doku ait olduğu uygarlığın kimliği, kültürü, sosyal yaşantısı, sanata bakışı, teknolojik ve ekonomik durumu gibi toplumsal girdilerinin sonraki nesillere aktarılmasını sağlayan belge niteliği görmektedir. Geçmişe tanıklık ederek toplum tarihini ve belleğini besleyen bu mekânlar, geleceğe referans veren önemli kültürel miraslardandır. Bu nedenle, eski yapı/dokunun korunması büyük önem taşımaktadır.

İçerisinde bulundurduğu kimlikle kültürel sürekliliği sağlamada yardımcı olan eski yapı/doku küreselleşen dünyanın değişen yaşam koşulları nedeniyle, içerisinde bulunduğu döneme ayak uyduramayarak niteliklerini kaybetmekle karşı karşıyadır. Bu nedenle, çağdaş yaşamın dinamikleri göz önünde bulundurularak, eski yapı/dokunun değişip dönüşerek çağdaş yaşama uyumunun sağlanması gerekmektedir. Tabi değişim sağlanırken eski yapıların ifade ettiği anlam ve değer kaybolmaması için değişimler, eski yapılara yeterli önem verilecek doğrultuda yapılmalıdır. Ancak bu doğrultuda, eski yapıların sadece korunarak ayakta tutulmaya çalışılması yetersiz kalmaktadır. Bu durumda, çağın gereksinimlerini anlayan, eskinin önüne geçmeyen, eskiye saygılı, uyumlu ve çağdaş yeni ek getirilerek eskinin sürekliliğinin sağlanması gerekmektedir.

Eski yapının çağdaş yaşama entegrasyonu ve sürdürülebilirliği, eskinin yenilenmesi, yeni işlev verilmesi veya eklenen yeni ekler aracılığıyla sağlanmaktadır. Eski dokuda ise bu yaklaşım yeni ek binayla olmaktadır. Fakat eski-yeni ilişkisinin ve yeni ekin tasarımının nasıl olması gerektiği konusu özellikle ülkemizde bir soru işareti olarak kalmaktadır. Bu nedenle, eski ile ilişkili çağdaş yeni ekin birlikteliği ve eskiye uyumu mimari tasarımda problem teşkil etmektedir.

Araştırmanın amacı

Çalışmanın amacı; çağdaş mimarlıkta yer edinen eski-yeni ilişkisinin, eski yapı/doku ile ilişkilenen yeni ekin tasarımının ardındaki düşünce üzerinden okunarak, tasarım ilkelerine ışık tutabilmektir. Bu doğrultuda eskiyle ilişki kuran farklı üsluplardaki yeni ek örnekleri seçilmiş ve bu örnekler algı, yöntem ve ölçütleriyle okunmaya çalışılmıştır. Ayrıca eski

yapı/dokuda tasarımı yönlendiren öğelerden olan bildiri ve tüzüklerin tasarım üzerindeki etkileri de incelenmektedir.

Kapsam

Çalışma kapsamında; eskiyle eklemlenen yeni ek örnekleri incelenmektedir. Bu örnekler eski yapıya eklemlenen yeni ek ve eski dokuya eklenen yeni ek bina şeklinde tanımlanarak ele alınacaktır. Ayrıca eski yapıya eklemlenen yeni ek kendi içerisinde çatı tamamlaması, cephe tamamlaması, eski yapılar arasında yeni bağlantı mekânı ve eskiye eklemlenen sirkülasyon elemanı/mekânı ve eskiye yeni ek bina şeklinde alt başlıklara ayrılarak ele alınmıştır. Bu bağlamda, çağdaş, popüler ve eskiye kendine özgü yaklaşımda bulunan yeni ek örnekleri tasarım ilkeleri, eskiye yaklaşım yöntemleri açısından incelenmiştir. Ek olarak, eskiye yaklaşımı yönlendiren uluslararası yasal çerçeveye uygunlukları irdelenmektedir.

Yöntem

Araştırma süreci eski yapı/dokuda yapılaşma ilkeleri ile ilgili literatür araştırması yapılması ve ana kavramların incelenmesiyle başlamıştır. Çalışma kapsamında incelenen kaynaklar doğrultusunda; çalışmanın tasarım alanında olduğu görülmüş ve çalışmanın ana konusu olan yeni ekin, tasarım alanında incelenmesine karar verilmiştir. Bu doğrultuda öncelikle eskiye eklemlenen yeni ekin tasarım girdilerini yönlendiren uluslararası bildiri, tüzük ve Türkiye'deki yasal çerçeve incelenmiştir. Ardından temel tasarım kriterleri, yeni ekin getirisi olan güncel kriterler ve eskiye yaklaşımda benimsenen tasarım yöntemleri ele alınmıştır. Sonrasında eski ve yeni kavramları tanımlanarak, yeni ek eskiyle ilişkisine göre bölümlere ayrılmıştır. Bu çalışmaya ek olarak yurt dışı ve yurt içinde son yıllarda (son 30 yıl) yapılmış olan tasarım örnekleri toplanmıştır. Toplanan örnekler sınıflandırılıp incelenerek ekin tasarımını yönlendiren girdiler ve yasal çerçeve bağlamında analiz edilmektedir. Son olarak eski ile ilişkili yeni ek, tasarım ilkeleri ve yöntemleri bağlamında değerlendirilerek ileriki eski-yeni birlikteliği tasarımları için tasarım kriterlerine ışık tutulmaya çalışılmıştır.

2. ESKİ-YENİ İLİŞKİSİNE YER VEREN BİLDİRGE VE TÜZÜKLER

Tarihi kültürel mirasın korunması söylemi Aydınlanma Dönemi'nde ortaya çıkmış, akılcı bakış çerçevesinde bilim ve sanatın devamlılığıyla zenginleşerek anamlanmaya başlamıştır. Rönesans döneminde, geçmişe duyulan saygı ve geçmişin geleceğin esin kaynağı olacağı görüşünde olan sanatkârlar, bilim adamları ve politikacılar koruma söyleminin sürecine yön vermiştir. 18'inci yüzyılda kültürel miras kavramı dini yapı merkezli koruma söylemini bırakıp, siyasal ve kurumsal bağlamda anamlanarak insan yaşamının var olduğu mekânları da bünyesine almıştır. 19'uncu yüzyılın ilk çeyreğinde ise Fransa'da koruma kurulu benzeri yapılaşma olmuştur. Bu hareket, korumanın kurumsallaşmasına öncülük etmiştir (Ekinci, 1997). Daha sonraki süreçte ise çağdaş restorasyon kuramı ortaya atılmış ve bu kuram yasallaştırılmıştır. Böylece çağdaş restorasyon kuramı, zamanla farklı tüzük ve bildirilerle değişip gelişerek kültürel mirasın geleceğe aktarılmasında rol oynamaktadır.

Bu bağlamda, geçmişten günümüze kadar gelen çağdaş restorasyon ilkelerinin ele alındığı tüzük, bildiri ve ilkeler incelenmiştir. İncelenen tüzük, bildiri ve ilkelerden eski yapı/dokuya eklenen çağdaş ekin tasarımına ilişkin bilgiler veren maddeler bu bölümde işlenmektedir.

2.1. Eski Yapıya Eklemlenen Yeni Eklerden Bahseden Uluslararası Bildiriler ve Tüzükler

2.1.1. Atina tüzüğü (Carta del restauro bildirgesi)

Tarihi yapıların korunmasını temel alarak 1931'de gerçekleştirilen Atina Konferansı, bu çerçevede düzenlenen ilk konferans olması açısından, daha sonra yapılacak olan benzer nitelikteki çalışmalar için öncü konumundadır. Konferansta oluşturulan bildiride eski doku veya yapıya eklenen yeni ek konusuna şu maddelerde değinilmiştir:

Madde 6 : “Anıta ve geçirdiği dönemlere olduğu kadar çevresine de saygılı olunmalıdır. Anıtın çevresindeki yapılar yıkılarak uygunsuz bir biçimde yalnız bırakılmasına veya çevresinin niteliği, kütlesi, rengi, üslubu ile rahatsız edici yapılarla sarılmasına engel olunmalıdır” (URL-17).

Madde 7:

Eğer bir anıtı sağlamlaştırmak, kısmi veya tam olarak bütünlemek amacıyla ya da yeniden kullanım nedeniyle ekler yapılması gerekirse, uyulması gereken temel koşul yeni öğelerin en azda tutulmaları, yalın ve yapısal düzeni yansıtır karakterde olmalarıdır. Benzer üslupta bir ek ancak yapının mevcut çizgilerini devam ettirmek ve bezemeden arınmış geometrik anlatımlar söz konusu olduğunda kabul edilebilir (URL-17).

Madde 8 “Ekler kesin ve açık olmalı ve özgünden farklı malzeme kullanılarak veya bezemesiz bir çerçeveye sınırlanarak, ya da damga veya yazıtla belirtilmelidir. Bir restorasyon asla onu inceleyenleri yanıltacak veya tarihi bir belgeyi değiştirecek şekilde yapılmamalıdır” (URL-17).

Maddelerden anlaşıldığı üzere; eski dokuya yapılacak olan ekte, çağdaş ekin dokuyla uyumlu ve tasarım girdilerinden birinin tarihi yapı/yapılar olarak benimsendiği bir yaklaşım sergilenmelidir. Eski yapıya yapılacak olan yeni ekte ise yine uyumun ön planda olduğu ve her bir öğesi değerli olan eski yapıya eklenen yeni ekin öne geçmediği bir yaklaşım sergilenmelidir. Ayrıca yeni ek, kendi dönemini yansıtan çağdaş üslupta olmalıdır.

2.1.2. 1964 Venedik tüzüğü

Uluslararası düzeyde, konuyla doğrudan doğruya ilgili teknisyenlerin ve bilim adamlarının 1957 yılında Paris’te birincisini yaptığı kongrenin ikinci ayağı 1964 yılında II. Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresi’dir (Erder, 2018: 269).

Venedik Tüzüğü, özellikle birinci maddesindeki tanımıyla tarihi yapı kavramının tekdüze bir söylem olmadığını tanımlamasıyla ve eski yapı/dokuya yaklaşımın ana hatlarını çizmesiyle önemli bir belge niteliği taşımaktadır. Bu bağlamda yeni eke ise şu maddelerde değinilmiştir:

Madde 6: “Anıtın korunması, ölçeğin dışına taşmamak koşuluyla çevresinin de bakımını içine almalıdır. Eğer geleneksel ortam varsa, olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye ya da değiştirmeye izin verilmemelidir” (URL-17). Bu madde ile tarihi dokuya yaklaşımın nasıl olması gerektiği açık bir ifadeyle belirtilmiştir.

Madde 9:

Onarım uzmanlık gerektiren bir iştir. Amacı, anıtın estetik ve tarihi değerini korumak ve ortaya çıkarmaktır. Onarım, kendine temel olarak aldığı orijinal malzeme ile güvenilir belgelere saygıyla bağlıdır. Faraziyenin başladığı yerde onarım durmalıdır; yapılması gerekli herhangi bir eklemenin mimari kompozisyonundan farkı anlaşılabilmesi ve gününün damgasını taşımalıdır. Herhangi bir onarım işine başlamadan önce ve bittikten sonra, anıtın arkeolojik ve tarihi bir incelemesi yapılmalıdır (URL-17).

Bu madde incelendiğinde, onarım durumunda önemsenen kaygıların yeni ek yapılması durumunda da göz önüne alınacak nitelikte olduğu görülmektedir. Bu yaklaşım 13. Maddede ifade edilen, “Eklemelere, ancak yapının ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonuna, dengesine ve çevresiyle olan bağıntısına zarar gelmediği durumlarda izin verilebilir” sözleriyle desteklenmiştir (URL-17). Böylece yeni ekin tasarımında eskinin kimliğinin ve bağlamıyla olan ilişkisinin ne kadar önemsenişi gerektiğinin altı çizilmiştir.

2.1.3. 1975 Amsterdam bildirgesi

1975’in Avrupa Mimari Miras Yılı olarak ilan edilmesiyle Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından hazırlanan tüzüktür. Tüm Avrupa ülkelerin temsilcilerinin katıldığı kongrede amaç, mimari mirasın ortak bir miras olduğunu bilincini topluma kazandırmak ve bu ortak mirası tüm Avrupa ülkelerinin birlikte çalışarak korumasını sağlamaktır. Bildirgede, bütüncül bir yaklaşımla korumayı sadece tek yapı ölçeğinde değil mahalle, köy, kent ölçeği gibi eski doku olarak tanımlanabilecek alanlarında dâhil edilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır. Bu bağlamda toplumsal bilinçte, kurumsal yapılanmada, ekonomik unsurlarda ve eğitime yönelik çalışmalarda tavrın nasıl olması gerektiği açıklanmıştır. Bu durumda kongrenin temel amaçlarından olan ve yeni ekin tasarımını yönlendirecek maddeler şu şekildedir:

Madde f: “Eski alanların sağlıklılaştırılması olanak ölçüsünde, bölge sakinlerinin toplumsal kompozisyonunda köklü bir değişiklik gerektirmeyecek şekilde tasarlanmalı ve uygulanmalıdır. Kamu kaynaklarınca gerçekleştirilen restorasyon çalışmalarının sağladığı yararlarından tüm toplum kesimleri pay almalıdır” (URL-17).

Madde k: “Bugünün yeni yapıları yarının mirası olacağından, çağdaş mimarlığa yüksek kaliteli olması için ter türlü çaba gösterilmelidir” (URL-17).

Ayrıca bildirgenin yerel yönetimlerin tutumlarına yer veren bölümünde, eski yapıların yaşama adapte olmasını sağlayarak sürdürülebilmesi “yapılara, onların karakterine, saygı göstermeyi ihmal etmeden çağdaş yaşamın gereklerine uyan işlevler vermeli; böylece yaşatılmalarını garanti altına almalı” sözüyle desteklenmiş ve işlev konusundaki tavır belirtilmiştir (URL-17).

2.1.4. 1976 Nairobi bildirgesi

Tarihi alanların korunması ve çağdaş rolleri konusunda tavsiyeler başlığı altında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu Genel Kurulu’nun on dokuzuncu toplantısında kabul edilen bildiridir. Bildiride geçmişle ilgili belge niteliği taşıyan tarihi yapı ve çevrelerin, yaşam standartlarının değişmesi, büyüme ve modernleşmeyle tahrip edilmesi ve yıkılmasının önüne geçmek amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda yerel politikaların teknik, eğitim, ekonomik ve sosyal önlemler konusunda tutumunun nasıl olması gerektiği belirtilmiştir. Bildiride eski yapı/dokuda yeni ek ile ilgili öneriler şu şekildedir;

Madde 4:

Tarihi alanlar ve çevreleri, her türlü tehlikeye karşı etkin biçimde korunabilmelidir, özellikle özgünlüklerini zedeleyebilecek uygun olmayan kullanımlar, gereksiz ekler, yanlış veya duyarsız değişiklikler gibi zararlı etkenlere veya her türlü kirlenmenin zararlarına karşı korunabilmelidirler. Tüm onarım etkinlikleri bilimsel ilkelere dayanmalıdır. Benzer biçimde yapı gruplarını ve onların kendine özgü karakterini oluşturan farklı bölümlerin birbirlerine bağlanmaları veya karşıtlıklarının yarattığı estetik duygular ve uyuma özellikle dikkat edilmelidir (Ahunbay, 2009: 158).

Madde 5:

Yapı ölçek ve yoğunluğunda büyük artışa neden olan çağdaş kentleşmenin koşulları içinde, tarihi alanların doğrudan yok edilmesi tehlikesi dışında, tarihi alanların yakınındaki yeni gelişme alanlarının, tarihi alanların çevrelerini ve karakterini mahvetme tehlikesi de bulunmaktadır. Mimarlar ve şehir plancıları, anıtların ve tarihi alanların görünümünün bozulmamasına ve tarihi çevrelerin uyumlu bir biçimde çağdaş yaşamla bütünleşmesine özen göstermelidirler (Ahunbay, 2009: 158).

Madde 28:

Yeni yapıların mimarisinin, tarihi yapı gruplarının mekânsal organizasyonu ve yerleşim biçimleriyle uyumlu olması için, yeni yapılarla ilgili kurallar ve denetim sistemine özen

gösterilmelidir. Bu amaçla herhangi bir inşaata girişmeden önce, tarihi yerleşmenin genel karakterini; yüksekliklerin armonisini, kullanılan renk, malzeme ve biçimleri, cephe ve çatı tiplerini, bina kütlelerinin oranlarını, parsel içindeki konumlarını, çevre ile ilişkilerini tanımlayıcı bir kentsel çevre analizi yapılmalıdır. Parsel büyüklüklerine özellikle dikkat edilmelidir, çünkü herhangi bir yeni parsel düzenlemesi, bütünün uyumunu tehlikeye düşürecek kütle değişikliklerine yol açabilir (Ahunbay, 2009: 161).

2.1.5. 1987 Washington tüzüğü

Washington’da ICOMOS Genel Kurulu’nda kabul edilen tüzük tarihi kentleri, doğal ve insan yapımı çevreyi kapsamaktadır. Endüstrileşme, yaşam standartlarının değişimi ile kent alanında meydana gelen değişimler, tahribatlar ve yıkımlarla kaybolan kimliğe dikkat çekmek istenilen bu tüzük Venedik Tüzüğü’nün devamı niteliğindedir.

Tüzüğün koruma konusunda ilkeleri ve hedeflerinin açıklandığı bölümde 2. Madde yeni eke rehber öncülüğündedir. Maddede, tarihi kenti veya dokuyu “maddi ve tinsel bileşenlerin” oluşturduğuna vurgu yapılmıştır. Bu bileşenler:

- a) Parsel ve sokakların tanımladığı kent dokuları,
- b) Binalarla yeşil ve açık alanlar arasındaki ilişkiler,
- c) Binaların ölçek, boyut, üslup, yapım tekniği, kullanılan malzemeler, renk ve bezemeler ile tanımlanan biçimleri, iç ve dış görünüşleri,
- d) Kent veya kentsel alanın doğal ve insan yapısı çevresi ile arasındaki ilişki,
- e) Kent veya kentsel alanın zaman içinde yüklendiği değişik işlevler. Bu özellikleri tehdit eden olumsuz etkenler tarihi kent veya kentsel alanın özgünlüğünü zedeleyebilir (URL-18).

Bu madde ile eski yapı ve dokuya yaklaşımda önemsenmesi gereken öğeler açık şekilde belirtilmiştir. Eski yapı/dokuya tasarlanacak yeni ekin, bu öğeleri göz önünde bulundurarak eskiye yaklaşımı hem kendi hem de eskinin sürdürülebilirliğine katkı sağlayacaktır. Yeni yapılaşma ile ilgili diğer maddeler ise şu şekildedir:

Madde 8 “Yeni işlev ve etkinlikler tarihi kent veya kentsel alanın karakteriyle uyumlu olmalıdır. Bu alanların çağdaş yaşama uyarlanması için gerekli teknik servislerin getirilmesi veya iyileştirilmesi işlemleri özenle yapılmalıdır” (URL-18).

Madde 10 “Yeni binalar yapılması gerektiğinde veya eskileri uyarlanırken, mevcut mekânsal oluşum saygı görmeli, özellikle ölçek ve parsel boyutuna dikkat edilmelidir. Çevreye uyumlu çağdaş öğeler yöreyi zenginleştirebileceğinden, yeni tasarımlar engellenmemelidir”

(URL-18). Bu maddeyle eski yapıya yaklaşımdaki ölçüt belirlenmiş ve yeni ekte güncel tasarım girdilerinin önemi belirtilmiştir.

2.1.6. 1999 International council on monuments and sites geleneksel mimari miras tüzüğü (ICOMOS Geleneksel MMT)

Geleneksel mimariyi tanımlayarak koruma ve uygulama ilkelerini açıklayan Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü, ICOMOS'un Meksika'da gerçekleştirilen 12. Genel kurul toplantısında kabul edilmiştir.

Toplumsal değişimler, sosyal hayattaki farklılık ve gereksinimler, kültürel değişim gibi faktörlerle farklılaşan yaşam koşullarına adapte olmada sorun yaşayan geleneksel yapıların, çağdaş yaşamla bütünleşip devamlılığını sağlaması gerekmektedir. Bu bağlamda tüzükte, eski yapı/dokuya eklenen yeni ekin tasarım yaklaşımın nasıl olması gerektiğine değinilmektedir (URL-18). Bunlar koruma ilkelerinde;

Madde 2: “Geleneksel yapılara, yapı gruplarına ve yerleşmelere yapılacak çağdaş müdahaleler onların kültürel değerlerine ve geleneksel karakterlerine saygı göstermelidir” (URL-18).

Uygulama İlkelerinde ise;

Madde 2: “Geleneksel yapılara müdahale edilirken, bu yapıların konumuna, fiziksel ve kültürel çevreyle ilişkilerine ve birbirlerine göre düzenlerine saygı gösteren, onları koruyan bir yaklaşım benimsenmelidir” (URL-18).

Madde 4: “Çağdaş kullanım isteklerinin zorladığı ve kabul edilebilir değişimler bütünü genel ifadesine uyumlu, görünüş, doku ve biçim yönünden aykırı olmayan malzemelerle yapılmalı; yapı malzemelerin birbiriyle uyumuna özen gösterilmelidir” (URL-18).

Madde 5: “Geleneksel yapıların yeni işlevlere uyarlanması ve yeniden kullanımında, yapılar kabul edilebilir bir yaşam standardına yükseltilirken, bütünlüğü, karakteri ve biçimi saygı görmelidir. Eğer geleneksel mimari biçimler hala kullanılıyorsa, müdahaleler toplumun kabul edeceği etik kurallar çerçevesinde yapılabilir” (URL-18) ile ifade edilmiştir.

2.1.7. 2011 Tarihi kent ve kentsel alanların korunması ve yönetimi için Valetta ilkeleri

28 Kasım 2011’de Paris’te düzenlenen 17. ICOMOS Genel Kurulu’nda kabul edilen ilkelerdir. İlkelerin metninde yaşam koşullarında süregelen değişime değinilmiştir. Bu değişimin tarihi alanların yaşam kalitesini artırmak için kullanılması gerektiği söylenmiştir. Hedeflenen amaç ise, tarihi yapı/alanların çağdaş yaşama sosyal, ekonomik ve kültürel yönlerden entegre olmasını sağlayacak ilke ve stratejiler ortaya koymaktır (URL-18).

Bu amaçla gerçekleştirilen çalışmanın eski yapı – yeni ek ile ilgili bölümleri incelendiğinde; “Değişim ve yapılı çevre” bölümünde Washington Tüzüğü’nde Madde 10’da desteklenerek çağdaş mimarinin eski çevreye zenginlik kattığı ve çağdaş ekin “mekânsal, görsel, soyut ve işlevsel yönden” eskiyle uyumlu olması gerektiği belirtilmiştir. Bunu desteklemek içinse ikinci bölümün b maddesinde şöyle denilmiştir:

Yeni mimari, tarihi alanın mekânsal düzeni ile uyumlu ve geleneksel biçimlenmesine saygılı, günün ve yerin mimari eğilimlerinin gerçek bir ifadesi olmalıdır. Ne tür üslup ve anlatım aracıyla olursa olsun, yeni tasarımlarda çarpıcı veya aşırı tezatların olumsuz etkilerinden, kentsel dokunun ve mekânın parçalanması ve kesintiye uğratılmasından kaçınılmalıdır (URL-18).

Ayrıca yerin ruhunun da önemsenmesi gerektiğine değinilerek “Mevcut mimariyi olumsuz etkilemeyen, yerin ruhunu kucaklayan ve ayırt edilebilen bir yaratıcılığa olanak tanıyan bir kompozisyon sürekliliğine öncelik verilmelidir” denilmektedir (URL-18).

Dördüncü bölüm olan öneriler kısmının C Maddesi’nde, Nairobi Bildirgesi’nin 28. Madde’si desteklenerek çağdaş mimari ile ilgili şöyle denilmektedir: “Yeni yapılar yapmak veya eskilerini uyarlamak gerektiğinde, çağdaş mimari kentsel çevrenin tümüyle ve tarihi kentin mevcut mekânsal oluşumu ile ahenk içinde olmalıdır. Çağdaş mimarlık alanın ölçeğine saygı göstermeli; mevcut mimari ve çevredeki gelişme eğilimleriyle net bir ilişki kurulmalıdır” (URL-18). Buna ek olarak eski yapı/dokuda “perspektif, görünüşler, odak noktaları ve görsel koridorlar” gibi kavramların önemli olduğu ve yeni bir müdahalede bu kavramlar iyi bir şekilde analiz edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

2.2. Türkiye’de Eski Yapıya Eklemlenen Yeni Eklere Değinen Yasal Düzenlemeler

2363 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu:

Koruma kurullarının çalışma şeklini gösteren Madde 57’de şu ifadeler yer almaktadır:

Taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları, bunların koruma alanları ve sit alanlarında, 3194 sayılı İmar Kanunun 21’inci maddesi kapsamına giren ruhsata tabi olmayan tadilat ve tamiratlar; özgün biçim ve malzemeye uygun olarak, bünyesinde koruma, uygulama ve denetim büroları kurulmuş idarelerin izin ve denetimi ile yapılır. Bunların dışında her türlü inşai ve fiziki müdahale koruma bölge kurulunun izni ile yapılır.

Ancak, koruma amaçlı imar planı onaylanmış sit alanlarında, taşınmaz kültür varlığının bulunduğu parseller dışındaki inşai ve fiziki müdahaleler, koruma amaçlı imar planı hükümleri doğrultusunda, bünyesinde koruma, uygulama ve denetim büroları kurulmuş idarelerin izin ve denetimi ile yapılır.

Vakıflar Genel Müdürlüğü idare ve denetiminde olan mazbut vakıfların veya mülhak vakıfların mülkiyetindeki kültür varlıklarının 3194 sayılı İmar Kanununun 21’inci maddesi kapsamına gire ruhsata tabi olmayan tadilat ve tamiratları, özgün biçim ve malzemeye uygun olarak Vakıflar Genel Müdürlüğünce yaptırılır (URL-24).

5.11.1999 Tarihli 658 Numaralı İlke Kararı – Arkeolojik Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları:

“Arkeolojik Sit: İnsanlığın varoluşundan günümüzde kadar ulaşan eski uygarlıkların yer altında, yer üstünde ve su altındaki ürünlerini, yaşadıkları devirlerin sosyal, ekonomik ve kültürel özelliklerini yansıtan her türlü kültür varlığının yer aldığı yerleşmeler ve alanlardır” (URL-24).

Üçüncü derece arkeolojik sitlerde koruma kararları çerçevesinde yeni yapıya izin verilmektedir. Bu ilke kararının 3’üncü bölümü a maddesinde bu yaklaşımın nasıl olması gerektiği belirtilmiştir.

Madde a:

Geçiş dönemi yapılanma koşullarının belirlenmesinde;

- Öneri yapı yoğunluğunun, mevcut imar planı ile belirlenmiş yoğunluğu aşmamasına,
- Alana gelecek işlevlerin uyumuna,
- Gerekli alt yapı uygulamalarına,
- Öneri yapı gabarilerine,

- Yapı tekniğine ve malzemesine, mevcut ve olası arkeolojik varlıkların korunması ve değerlendirilmesini sağlayacak bir biçimde çözümler getirilmesine dikkat edilmesi gerekmektedir (URL-24).

5.11.1999 Tarihli 660 Numaralı İlke Kararı – Taşınmaz Kültür Varlıklarının Gruplanması, Bakım ve Onarımları:

Bu ilke kararının Esas Onarım İlkeleri bölümünün 4 maddesinde eski yapıya yeni işlevle gelen eklere şu şekilde değinilmiştir:

“Yeni işlev verilecek yapılarda yapılacak eklerin niteliği ve korunması gerekli kültür varlığıyla bütünleşmesi, tasarımı yapan mimar tarafından gerektiğinde avan proje niteliğinde hazırlanarak, koruma kurulunun görüşüne sunulacaktır” (URL-24).

4.10.2006 Tarihli 720 Numaralı İlke Kararı – Kentsel Sitler, Koruma ve Kullanma Koşulları:

“Kentsel sitler, mimari, mahalli, tarihsel, estetik ve sanat özelliği bulunan ve bir arada bulunmaları sebebiyle teker teker taşıdıkları kıymetten daha fazla kıymeti olan kültürel ve tabii çevre elemanlarının (yapılar, bahçeler, bitki örtüleri, yerleşim dokuları, duvarlar) birlikte bulundukları alanlardır” (URL-24).

Kentsel sitin ilanından sonraki üç ay içerisinde sit alanını koruma amaçlı planı yapılıncaya kadar olan süreçte, geçiş dönemi koruma esasları belirlenmektedir. Bu ilke kararının 2’inci bölümünde, geçiş dönemi koruma esasları ve kullanma koşullarının düzenlenmesine kadar olan sürede dikkat edilmesi gerekenler belirtilmiştir. Bölümün yeni ekle ilgili Madde d ise: “Bulunduğu sokakta ya da imar adasında korunması öngörülen kentsel silüeti olumsuz etkileyebilecek konum ve yükseklikte yeni yapı yapılamayacağı” şeklindedir (URL-24).

Bu ilke kararına 19.01.2010 tarihinde 760 sayılı İlke Kararı ise koruma amaçlı imar planının yasal süreçte belirlenememesi ve geçiş dönemi esaslarının geçersiz duruma geldiği kentsel sit alanları ile ilgilidir. Bu ek kararın yeni ek ile ilgili olan Madde b:

Her ne surette olursa olsun yeni yapı veya imar uygulaması yapılamayacağına; ancak kamu yatırımları kapsamında yapılmasında zorunluluk olan yeni yapı uygulamalarında; cephe elemanlarında, doluluk-boşluk oranlarında, çıkma ve balkonlarda, pencere ve kapı

boyutlarında, yanındaki ve yakınındaki tescilli yapıların özelliklerine uyulması, renk seçiminde uyum sağlanması, çatı örtüsünde yöresel örtü sisteminin kullanılması, çekme katsız inşaat yapılması ilkelerine uygun projesi ile ilgili koruma bölge kurullarından izin alınması şeklindedir (URL-24).

Türkiye’deki yasal çerçevenin geneli incelendiğinde görüldüğü üzere yasal çerçevede eskiye eklenilen çağdaş ekin tasarımını yönlendirici bir tutum sergilenmemektedir. Ayrıca çalışmada incelenen yapıların uluslararası olması nedeniyle; bu çalışmanın analiz kısmında Türkiye’deki yasal çerçeve analiz dışı tutulmakta ve örnekler eski-yeni ilişkisine dair daha yönlendirici olan uluslararası tüzük/bildirgeler ışığında incelenmektedir.

2.3. Bölüm Sonucu

Eski yapıya/dokuya eklenilen yeni ekin tasarımını etkileyen önemli faktörlerden biri, eski yapıya yaklaşımın kriterlerini içeren yasal çerçevelerdir. Yeni ekten ilk olarak bahseden Atina Tüzüğü ile başlayıp devam eden bu yasal girdilerin, eskiye yaklaşım biçimi bazen detaylı bazense genel ifadeler şeklinde olmuştur (Çizelge 2.1.). Bu nedenle, yasal çerçeveler her ne kadar yeni ekin tasarımında mimarları sınırladıysa da birçok yönden tasarımcıları özgür bırakmaktadır.

Sonuç olarak uluslararası bildiri ve tüzükler incelendiğinde, bu yasal çerçevelerin ilkelerine göre eskiye eklenilen yeni ekin:

- Eski yapı/dokunun kompozisyonuyla uyumlu,
- Çağdaş üslupta,
- Eskinin özgün ve ilgi çekici bölümlerine saygılı,
- Eskiye uyumlu işlevde,
- Eskinin silüet ve görünüşünü bozmayan,
- Eskinin mekânsal organizasyonu ile ahenk içinde olan,
- Biçim, renk, malzeme ve kütle organizasyonunda eski ile uyumlu,
- Çağdaş malzeme kullanılan,
- Eskinin fiziksel ve kültürel çevresiyle ilişkilerine saygılı,
- Aşırı zıtlıktan kaçınan bir yaklaşımla tasarlanması gerekmektedir.

Çizelge 2.1. Eskiyle ilişkilenen yeninin uluslararası tüzüklerdeki tasarım girdileri

Atina Tüzüğü	Venedik Tüzüğü	Amsterdam Bildirgesi	Nairobi Bildirgesi	Washington Tüzüğü	ICOMOS Geleneksel Mimari Miras Tüzüğü	Valetta İlkeleri
-Çevresine saygılı -Nitelik, renk, kütle, üslup olarak bağlamıyla uyumlu -Yalın -Eskinin mevcut çizgilerini devam ettiren, bezemesiz (Benzer üslupta ekte) -Bezemesiz -Farklı malzeme	-Kütle ve renk olarak uyumlu -Çağdaş üslup -Eskinin ilgi çekici bölümlerine, geleneksel konumuna, kompozisyonuna, dengesine, çevresine saygılı	-Eskinin toplumsal kompozisyonuna saygılı -Çağdaş üslup	-Eskinin özgünlüğü, estetik özelliklerine saygılı -Uygun işlev -Eskinin silüet, görünüşünü bozmayan -Eskinin mekânsal organizasyon, yerleşim biçimleriyle uyumlu -Eskinin yerleşim karakteri, rengi, malzemesi, biçimi, cephe ve çatı tipi, kütle, parsel içi konumuyla uyumlu	-Eski dokuya saygılı -Bina-yeşil alan ilişkisine saygılı -Eskinin ölçeği, boyutu, üslubu, yapım tekniği, malzemesi, rengi, bezemesi, görünüşü ile uyumlu -Uygun işlev -Mevcut mekânsal oluşuma saygılı -Ölçek ve parsel boyutlarına uygun -Çağdaş üslup	-Kültürel değer ve geleneksel karaktere saygılı -Çağdaş üslup -Mevcut konuma, çevreye, fiziksel ve kültürel ilişkiye saygılı -Eskiyle görünüş, doku, biçim olarak uyumlu -Uyumlu malzeme -Eskinin bütünlüğüne, karakterine saygılı	-Eskinin mekânsal organizasyonu ile uyumlu -Eskinin biçimine saygılı -Çağdaş üslup -Aşırı zıtlıktan kaçınan -Eski doku ve mekânı parçalamayan -Ölçeğe saygılı

Her ne kadar eskiye yaklaşımda ilkeler belirlense de bu bağlamda kötü örnekler veya yasalardan tamamıyla habersizce yapılmış izlenimi veren yaklaşımlar sergilenmektedir. Örneğin, yapımı Romalılara dayanan, Bizanslılar tarafından bazilika yapılan ve Osmanlı döneminde camiye çevrilen yapıya eklenen motifli kapı ve buzlu cam pencereler bu yaklaşımın ürünüdür (Resim 2.1.).

Resim 2.1. Ayasofya Orhan cami girişi (URL-25)

Yine ülkemizde oldukça fazla eleştiri alan 15'inci yüzyıl yapısı olan İshak Paşa Sarayı'nın çatı eki de yasal çerçeve ve tasarımın göz ardı edildiği örneklerden biridir.

Resim 2.2. İshak paşa sarayı (URL-25)

3. ESKİYLE İLİŞKİLİ YENİYİ TASARLARKEN DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN TASARIM KRİTERLERİ

Bu bölümde öncelikle eskiye eklenen yeni ekin tasarımında hangi kavramların kullanıldığı ele alınmıştır. Daha sonra bunlardan çıkarım yapılarak, yeni ekin tasarımında kullanılan temel tasarım kriterleri ve güncel kriterler açıklanmıştır. Ayrıca eski yapı/dokuya eklemlenen yeni ekte kullanılan tasarım yaklaşımları da bu bölümde incelenmektedir.

3.1. Eskiyle İlişkili Yeni Yapının Tasarım Ölçütleri

Eski dokuda tasarım veya eski ile ilişkili yeninin tasarım konusu çeşitli kuramsal temellere dayanmakla birlikte, bu çevrelerde yapılacak yapının nasıl olması gerektiği günümüzde halen güncelliğini koruyan ve tartışılan bir konudur. Bu bağlamda, tasarımın yapılacağı alanın taşıdığı işaret, anlam, kimliğini oluşturan özgün özellikler, üslubun ve çevre verilerinin detaylı bir şekilde irdelenip çözümleme yapılması, yeni yapı tasarımının nasıl olacağına dair ipuçları sağlayabilmektedir (Velioğlu, 1992: 22). Bu konuda birçok araştırmacı ve uzman tarafından yapılan çalışmalarda genellikle tasarımın yapılacağı yerin bağlamsal, çevresel ve mimari özellikleri üzerinde durulmuştur. Birçok mimarda bağlamdan esinlenerek eserlerini vermiştir. Ki her bir yapının bağlamının kendine özgü olması bu yaklaşımın çok yönlü olmasını sağlamıştır.

Eski dokuda tasarım yaparken çok farklı tasarım yaklaşımları bulunmakta ve tasarımda farklı girdiler söz konusu olabilmektedir. Önemli olan geçmişe saygılı ancak yeni teknolojik imkânlardan faydalanarak eski doku ile yeni doku arasında bağlamın sağlandığı yaratıcı çağdaş ek ortaya koyabilmektir.

Yeni-eski ayrımı gibi tasarım-koruma ayrımı da yapay ayrımlardır; aslında bunların hepsi bir bütündür. Tarihi dokuda 'yeni' nin inşası birçok girdisi olan bir mimari tasarım problemidir ki zaten duyarlı, başarılı ve yaratıcı bir mimari, bağlamla ilişki kurmayı ve var olan değerleri sürdürmeyi esas olarak alacaktır. Bunu yaparken çok farklı süreçler ve yöntemler izlenebilir, yaklaşımların bu kadar çeşitlenmesinin nedeni de budur (Altınöz, 2010).

Çok yönlü bir tasarım problemi olan eski-yeni ilişkisinde tasarımcının hangi çevresel verileri kullanarak tasarıma yön vereceğini belirlemesi için; alanın tipolojik, morfolojik, yapısal ve

kütlesel özelliklerini iyi analiz etmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, Brolin'e göre eski dokuda tasarım ölçütleri şu şekilde belirlenmiştir (Velioğlu, 1992: 25,26):

- Sokaktan ileride veya geride inşa etme,
- Bitişik yapı düzeninden farklı olarak yapı aralarında boşluk bırakma veya aynı düzenin uygulanması,
- Kütle (büyüklük); yapı elemanlarının ve birimlerinin dizilmesi,
- Yaklaşık yükseklik,
- Cephe oranları ve yönü,
- Biçim ve silüet,
- Pencere ve kapı düzeni,
- Pencere ve kapı oranları/büyüklükleri,
- Malzeme,
- Renk,
- Doku

Steven W. Semes'in yazmış olduğu *Sense of Place: Design Guidelines For New Construction in Historic Districts* kitabında ise:

- Yükseklik
- Duvar Yüzeyinin Sürekliliği
- Cephe Kompozisyonu
- Malzeme ve Detay
- Uyum/Yaya İlişkisi ilkeleri üzerinden eski yeni ilişkisi incelenmiştir (Semes, 2007).

Eski yeni ilişkisini inceleyen ve bu konuda tasarım ilkeleri belirlemeye çalışan İdil Kanat Duralı:

- Çevre (konum, bütünlük)
- Kütle (yükseklik, genişlik ve derinlik)
- Cephe (oran, malzeme, renk, süreklilik) kavramları üzerinden örneklerini incelemiştir (Duralı, 2007: 42-44).

Torres ise kütüphane yapılarına eklenen yeni ekleri incelediği tezinde:

- Kütle (biçim, uyum, konum, oran/ölçek)
- Malzeme (renk, doku)
- Cephe hareketleri (duvar, yüzey elementleri, çizgisel elementler, eklenen formlar, çıkarılan formlar, ölçü, şekil, nicelik, düzen, açıklık, ritim, oran) kavramları üzerinden yapıları incelemiştir (Torres, 2009).

Benzer şekilde eski yapıyla ilişkilenen yeni ek ile ilgili değerlendirme yöntemi oluşturmaya çalışan bir çalışmada da:

- Çevre
- Konum
- Kütle
- Cephe üzerinden örneklerini analiz edilmiştir (Yüceer ve İpekoğlu, 2012).

İskoçya Hükümeti desteğiyle hazırlanan “New Design In Historic Settings” kitabında; kentsel tasarım rehberinde tasarımcının özgür alanı kısıtlanmadan, tasarım aşamasında yardımcı olacak sekiz kriter belirlenmiş ve tasarımcının tek bir yöntem yerine tüm bu kriterleri göz önüne alarak tasarım yapmasının daha doğru olacağı belirtilmiştir. Bunlar:

- Kentsel Yapı
- Kentsel Damar
- Yoğunluk ve Karışım
- Ölçek
- Materyaller ve Detaylar
- Manzara
- Önemli Yerler ve Görünüşler
- Tarihsel Gelişim (Parsons, 2010: 7)

Genel hassasiyetleri kavramsal bir taban yerleştirmeye çalışan Mine Tanaç Zeren, tasarımda gözetilmesi gereken kriterleri şu şekilde sıralamıştır:

- Çevrenin Etkisi
- Ölçeğin Etkisi
- Zıtlık Etkisi
- Formun Etkisi
- Ritim Etkisi
- Malzeme Etkisi (Zeren, 2010: 32)

Hande Düzgün ise yaptığı çalışmada tasarımı etkileyen faktörleri temel tasar öğeleri ve güncel kavramlar başlığı altında incelemiştir. Temel tasarım kriterlerini:

- Ölçü/Oran
- Işık/Renk
- Doku/Biçim
- Ritim/Tekrar
- Hareket
- Egemenlik
- Denge
- Koram
- Birlik alt başlıkları altında incelemiştir.

Güncel mimari kavramları ise:

- Şeffaflık/Saydamlık
- İç-Dış Geçirgenlik
- Masiflik
- Katmanlaşma
- Esneklik
- Akışkanlık
- Malzemeden Soyutluk
- Metafor
- Materyalite
- Karmaşıklık
- İkonik/Simgesel alt başlıklarında detaylı olarak anlatmıştır (Düzgün, 2010: 35).

Tarihi çevrede yeni yapıyı bağlam üzerinden inceleyen Akbıyık (2013: 31-34) ise şu ilkeler üzerinden yapıları incelemiştir:

- Konum
- Ölçek
- Doku
- Malzeme
- Renk
- Strüktür
- Biçim
- İşlev
- Sürdürülebilirlik

Kılıç (2015: 96) ise eski yapıyla ilişkili yeni yapının tasarımı konusunda birçok tasarımcı tarafından belirlenen ölçütlerin bazen kavram isimlerinin değişmesine rağmen çoğunlukla aynı olduğunu savunmaktadır. Bu bakış açısıyla eskiyle ilişkilenen yeni ekin tasarım ilkelerini Groat'ın belirlediği ana tasarım parametresi olan çevre, kütle ve cephe olmak üzere üç ana başlık altında toplayarak değerlendirmiştir. Bunlar:

- Çevre (Kentsel Entegrasyon, Odak Potansiyeli, Yaya Geçirgenliği, Bağlam)
- Kütle (Gabari, Oran/Ölçek, Biçim/Form, Sürdürülebilirlik/Ekolojik Çözümler)
- Cephe (Renk, Doku, Malzeme, Süreklilik)

Kut (2017: 104,105) ise eski dokuda tasarım yaparken bağlam faktörünün önemli olduğunu savunmaktadır. Ayrıca bağlamsal yaklaşımı etkileyen fiziksel ilkelerin herhangi bir yapıyı çevrede yapı tasarlarken uyulması gereken kurallar olduğunu belirtmektedir. Ancak tasarım eski dokuda yapılacaksa bu ilkeler üzerinde daha önemle durulması gerektiğini söylemektedir. Tarihi çevrede yeni yapı tasarımını etkileyen faktörlerden fiziksel boyut şunları içermektedir:

Çevresel faktörler

- Araziye uygunluk (topoğrafya)
- Parsel içindeki konum

- Yerleşme dokusu (tipoloji)
- Parsel büyüklüğü
- Geri çekilme veya ileri çıkma şekilleri
- Yakın çevreyle ilişki
- Yeşil doku ile ilişki
- Yol ilişkisi
- Yaya bağlantısı

Kütlesel faktörler

- Oran-ölçek (yükseklik, genişlik)
- Biçim
- Yatay ve düşey çıkmalar

Cephesel faktörler

- Doluluk –boşluk oranları
- Cephe hareketleri
- Yatay ve düşey çizgiler
- Doku
- Renk

Ayrıca Kut tarihi çevrede yeni yapı tasarlarken bağlam konusuna; fiziksel, politik, ekonomik, sosyokültürel, algısal, estetik boyutun etkili olduğunu ve tasarım yaparken bu faktörlerinde göz önünde bulundurulması gerektiğini belirtmektedir (Kut, 2017: 105).

Görüldüğü üzere eski-yeni ilişkisinde yaklaşım biçimleri temelde benzer gözüktü de özlerinde değişiklikler göstermektedir. Yapılan bu çalışmada da, farklı tasarım ölçütleri benimsenerek ve eski-yeni ilişkisini sorgulayan bu kaynaklar göz önünde bulundurularak; eski yapı/dokuya eklenen yeni ek yaparken dikkat edilmesi gereken kriterler belirlenmiştir.

3.1.1. Temel tasarım kriterleri

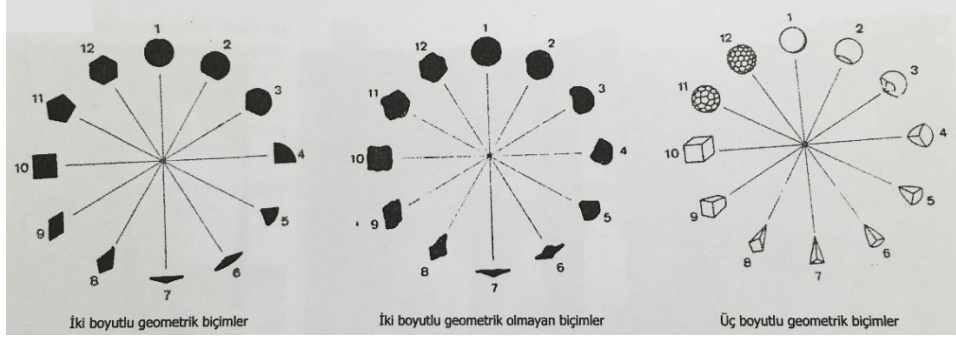
İncelenen kaynaklar doğrultusunda temel tasarım ilkelerinin farklı şekillerde ele alındığı görülmüştür. Bu nedenle, kavramların bütününe hitap etmek amacıyla biçim, ölçü – oran, doku, ışık – gölge, renk, ritim, hareket, denge, egemenlik, koram, birlik kavramları bu bölümde ele alınmıştır. Temel tasarım kriterlerinden olan uygunluk ve zıtlık kavramları ise Bölüm 3.2.’de ele alınmıştır (Aydınlı, 1992, 1993; Ching, 1996/2002; Güngör, 2005; Kuban, 2002; Roth, 1999/2006).

Biçim

Biçim, Türk Dil Kurumu Sözlüğünde “bir nesnenin dış çizgileri bakımından niteliği, dıştan görünüşü, şekil, eşkâl” olarak açıklanmaktadır (URL-1). Mimaride biçim ele aldığı anda form kavramıyla birlikte tanımlandığı görülmektedir. Nitekim Doğan Hasol biçimi, Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğünde “somut sanatlarda belli bir temanın plastik veya grafik açıdan dile getirilişi, form” şeklinde tanımlamaktadır (Hasol, 1979: 90).

Tasarımı somutlaştırırken nesnenin ya da mekânın belli bir düzen içerisinde yapılması biçimin/formun bir getirisidir. Bu durumu ise “forma gelen karakterini veren biçimsel ilkeler, tutumlar; formu oluşturan parçalar, bir araya getirilişleri, ilişkileri; boyutlar ve büyüklükler, oranlar, konum ve yönlenme, hareketlilik” öğeleri büyük ölçüde etkilemektedir (Onat, 1995: 2). Bu bağlamda biçimlerin ilişkisini ele alan Güngör (2005: 53) 12 kademeli biçimler çemberi ile onların uyumlarını irdelemektedir.

Biçim çemberleri iki boyutlu geometrik biçimler, iki boyutlu geometrik olmayan biçimler ve üç boyutlu geometrik biçimler olmak üzere üç farklı şekildedir. Çemberlerde incelenen biçimlerden birbirine yakın ve benzer olanlar uyumlu olarak kabul edilmektedir. Yani 4 ve 5, 10 ve 11 numaralı biçimler gibi. Çap çizgisinde birbirinin karşısı olanlar ise zıt biçimlerdir. 2 ve 8, 5 ve 11 gibi. Bahsi geçen uyum ve zıtlıklar iki boyutlu ve üç boyutlu biçimler içinde geçerlidir (Güngör, 2005: 53).

Resim 3.1. Biçim çemberleri (Güngör, 2005: 53)

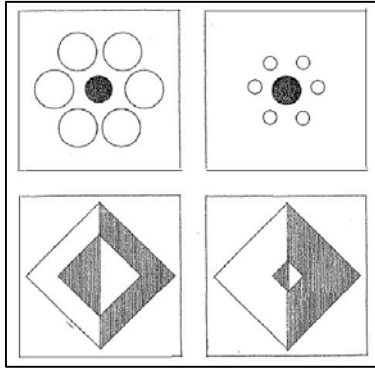
Eski yapıya yeni ekte biçim ele alındığında; bir tasarımda biçimi etkileyen faktörlere ek olarak eski yapıdan gelen soyut ve somut girdiler yeni ek biçimi etkileyen faktörler arasında sayılabilir. Ancak bu durumu göz önünde alan veya önemsemeyen tasarım biçiminin uyumu ya da zıtlığı yapının çevresiyle olan ilişkisinde önem teşkil etmektedir.

Ölçü/oran

Bireyin kendi boyutuyla kıyaslanan bir olgu olan ölçüyü Kuban (2002) 3 farklı şekilde ele almıştır. Bunlar;

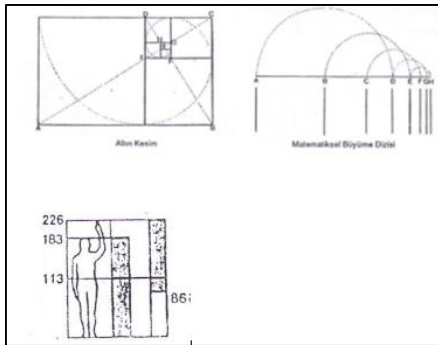
- Yapıyı kullanacak bireylere fizyolojik ve psikolojik etkilerinden dolayı “insana göre ölçülü”
- Yapının var olduğu fiziksel dokuyla olan etkileşiminden dolayı “çevreye göre ölçülü”
- Son olarak “yapının kendi içinde ölçülü” olma durumudur (Kuban, 2002: 62).

Oran, parçaların nicelik veya nitelik olarak birbiriyle ve bütünüle olan ilişkisinin sonucu olarak kabul edilmektedir. Bu ilişki yapı formunda kurulurken mimaride ritim duygusu, düzen ve birlik kavramları da rol almaktadır. Ayrıca oran, sadece yapının formunun oluşturan strüktürel oranlar ve imalat oranları olarak değil malzeme oranı olarak da yapının tasarımını etkilemektedir (Ching, 1996/2002: 278).

Resim 3.2. Oran (Ching, 1996/2002: 278)

Oranlama sistemleri incelendiğinde çeşitli dönemlerde bazı geometrik veya aritmetik oranların kullanıldığı görülmektedir. Bunlardan en çok kullanılanlardan biri Mısırlılar ve Grekler tarafından kullanılmaya başlanan; a / b oranı 1,618 olan Altın Orandır. Diğeri ise Le Corbusier’in Altın Oran ile Fibonacci serisinin estetik boyutuna indirgeyerek 1,83 boyunda bir insan modeli üzerine kurulan Modulor sistemidir (Aydınlı, 1992: 37) .

Resim 3.3. Altın oran ve modulator (Aydınlı, 1992: 37,38)

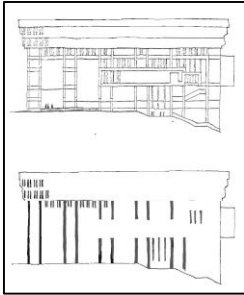
Eskiye yeni ek bağlamında oran incelendiğinde; yeni ekin tasarımındaki oranların eski ile arasındaki estetik kaygıyı etkileyen öğelerden biri olduğu görülmektedir. Yeni ekin dolu-boş oranları ve formundaki kütleli oranların görsel birliği sağlamak açısından eski yapının oranlarıyla uyumlu olması beklenmektedir (Düzgün, 2010: 39).

Ritim

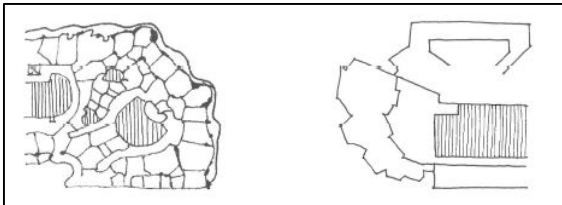
Ritim, “Mekânda, ölçekte, oransal ilişkilerde, renk ve doku farklılıklarında etkin olarak ifade edilebilen, “zaman içinde tekrar” duygusu uyandıran, bir örüntü” olarak tanımlanmaktadır (Aydınlı, 1993: 62).

“Mimarlıkta ritim duvara açılmış pencerelerle ya da bir kolonadaki kolonlarla ya da bir arkattaki payelerle yaratılan örüntüdür. Bu mimari ritim, bir müzik parçasının notaların zamanda oluşturdukları örüntüler okunarak incelenmesine benzer biçimde yüzeyin incelenmesiyle okunur” ifadesi işitsel ve görsel ritim ilkesinin ortak yönlerini ortaya koymuştur (Roth, 1999/2006: 101). Roma İspanyol Merdivenlerinin tasarımın kurgusunu Polonez dansına benzeten Rasmussen’de mekândaki ritmin müzik ve dansla benzerliğine ışık tutmaktadır (Polatkan, 2007).

Benzer şekilde Paul Aseau müzikte nota aralıkları ve vuruşlardan yola çıkarak mimarideki ritmi şematik olarak ele almıştır. Bu ritimler Stakato Ritmi ve Legato Ritmidir. Stakato aralıklar ve ritimler arasındaki açık, net farklılıktır. Cephede düşey boşluklarının dolu yüzeyle yapmış olduğu kesik zıtlık etkisi bu ritme örnektir. Legato ritmi ise Stakato’nun aksine tekrar eden birimler arasında yumuşak ve ince geçişlerdir. Bu ritmin örneklerini ise hızlanan ve hız kesen, yavaşlayan ritimlerin etkisinin etkin olarak gözlendiği organik mimari türlerinde görülmektedir (Aseau, 2001: 104).

Resim 3.4. Stakato ritmi, Boston City Hall (Aseau, 2001: 104)

Resim 3.5. Legato ritmi, Casa Mila ve Wolfsberg Center (Aseau, 2001: 104)

Gezer (2007) ise ritmi daha detaya indirgeyerek oransal, strüktürel, mekânsal, malzemede doku ve renklerin ritmi olarak incelemektedir.

Oransal Ritim: Biçimsel düzenin getirisi olarak yapıdaki doluluk boşluklarda, kütle hareketlerinde algılanan ritimdir. Bu ritmik düzende ritmin güçlü olması ve sürekliliğin sağlanması; ritmi sağlayan öğelerin tekrar biçimi, cephesel hareketlerde yatay düşey kurgu ve bu kurguda ışığın etkisi ile artmaktadır (Gezer, 2007a).

Resim 3.6. Cephe ve kütlede ritim (Gezer, 2007a)

Strüktürel Ritim: Yapıda statığın sağlanması için kurgulanan taşıyıcı sistemin elemanlarının dizisinden oluşan ritimdir. Birçok tasarım yaklaşımında görülen bu düzen Öklid ve Franktal Geometri’de etkin olarak kullanılmaktadır. Ayrıca taşıyıcı elemanlarla sağlanan bu ritim mekânın boyutsal algılanmasına da yardımcı olmaktadır (Gezer, 2007a).

Resim 3.7. Strüktürel ritim (Düzgün, 2010: 48)

Mekânsal Ritim: Tasarlanan “mekânsal öğelerin” hem kendi içerisindeki işlevsel kurgudan hem de görsel olarak oluşturduğu kurgunun bir düzen içerisinde tekrarlanmasıdır (Gezer, 2007a).

Resim 3.8. Mekânsal ritim (Gezer, 2007a)

Malzemenin Dokusal Ritmi, Desenlerin Ritmi: “Mimaride, kullanılan “malzemenin kendi özelliği”, optik dokuları veya çeşitli renk ve biçimlerde düzenlenerek oluşturulan desenleri ve bu desenlerin tekrarlanarak farklı grid örüntüler meydana getirmesi” dir (Gezer, 2007a).

Resim 3.9. Desenin ritmi (URL-2)

Rengin Ritmi: Renklerin birbiriyle uyum ve zıtlıkları kullanılarak oluşturulan armonik ritimdir. Renklerin bir araya geliş biçimleri, renk tonlarının kullanış şekli, kullanılan etkili renkler ve bunların tekrarları ritmin etkisini artırmaktadır (Gezer, 2007a).

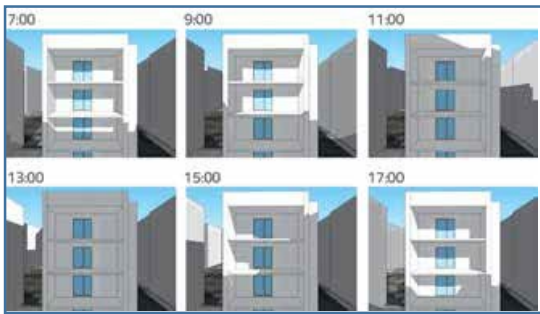

Resim 3.10. Renklerin ritmi (URL-3)

Eski yapılar incelendiğinde ağırlıklı olarak oransal, strüktürel ve desenlerin tekrarı ile oluşturulan ritim görülmektedir. Eskiye yeni ek tasarlarken bu öğelerin farklı biçimlenişi veya ritmin çağdaş üslupla tekrarlanması yeninin eski ile ilişkisini güçlendirecek yöndedir (Zeren, 2010: 32).

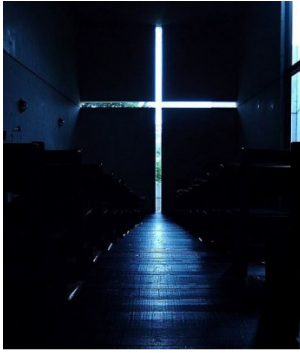
Işık-gölge

Bireyin görme eylemini gerçekleştirebilmesi göz, ışık ve beyinin ortak çalışmasıdır. Bu sayede birey çevresini algılamaktadır. Işık, göz ve beyin öğelerinden birisinin eksikliğinde görme olayı gerçekleşmez. Görme olayını gerçekleştiren bu üç öğe arasında ışık değişkendir. Çünkü rengi, şiddeti ve eğimi farklılık gösterebilmektedir. Ki bu da, cisim ve yapıların algılanmasında farklılıklar oluşturmaktadır. Bu nedenle, görsel algıda en önemli öğelerden biri ışıktır (Güngör, 2005: 90; Roth, 1999/2006: 112).

Resim 3.11. Yapıda saatlere göre ışık etkisi ve algısı (Krasic, Pejic, ve Mitkovic, 2013)

Görsel algıda ışığın etkisini gölge ile ele almak gerekmektedir. Çünkü ışık cisimlerin/yapıların yüzeylerindeki doluluk - boşluğun oluşturduğu hareket ve doku etkisiyle gölgeler oluşturmaktadır. Ki bu durumda cisim/yapı tüm hatlarıyla algılanmaktadır. Hatta ışık ve gölgenin hatlarının belirliliği birey üzerinde farklı psikolojik etkiler oluşturmaktadır. Işık ve gölgenin belirgin olduğu durumda ilgi uyandırıcı, canlı; belirgin olmadığı durumda ise monoton, rahat bir etki vermektedir (Güngör, 2005: 91). Örneğin, ışık ve gölgenin belirsizlik durumu özellikle bireyler üzerindeki psikolojik etkisinden dolayı dini yapılarda etkin olarak kullanılmaktadır. Bunun modern yorumu ise ışığın sembolik hale geldiği Tadao Ando Işık Kilisesi'nde görülmektedir.

Resim 3.12. Işık kilisesi (Paiva, 2015)

Renk

Bireyin mekânla ilişki kurmasının ana etmenlerinden biri olan renk, cismin üzerine gelen ışığın cisimden yansırken oluşturduğu dalga boyudur. Bu dalga boyu cismin renk türünü oluşturmaktadır (Güngör, 2005: 75). Hasol ise rengi, “Işığın veya üzerine çarpmasıyla yansıyan ışınların niteliğine göre gözde oluşan duyumlardan her biri” olarak tanımlamıştır (Hasol, 1979: 423).

Renk, mekân algısında önemli olan öğelerden biridir. Ancak rengin algılanmasında malzeme ve ışık faktörleri göz ardı etmek mekân algısını olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Manav, 2015). Malzemenin renkle ilişkisi incelendiğinde malzemenin yüzeyinin pürüzlü/parlak olması, incelik/kalınlık, ışık geçirgenliği gibi etmenlerin etkilediği görülmektedir. Ayrıca kullanılan ışık kaynağının renk özellikleri de mekân rengini etkileyen etmenlerdendir (Manav, 2007).

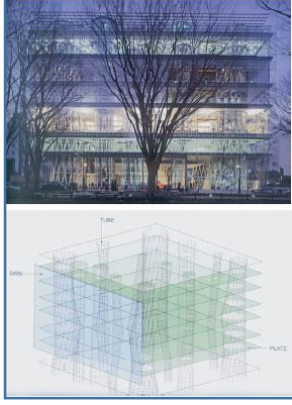
Her bireyin rengi algılayarak yorumlaması farklıdır. Bunu inceleyen Zengel ve Kaya algıyı yöneten renk göstergelerini üçe ayırmıştır. Bunlardan ilki doğanın kimliğini oluşturan renkler, ikincisi her topluluğun kendi örf ve âdetinin simgesel renkler ve sonuncu ise bireyin belleğinde var olan geçmişle ilişkilendirdiği renklerdir (Zengel ve Kaya, 2007).

Eskiye yeni ekte renk görsel algıyı etkileyen önemli faktörlerden biridir. Yeni ekte kullanılacak rengin özellikleri dikkate alınarak tasarım yapılmalıdır. Ayrıca kullanılacak malzemenin dokusunun ve ışık/gölgenin renk üzerindeki etkisi de unutulmamalıdır. Yeni ekte eski ile aynı malzeme kullanılacaksa eski-yeni ayrımının anlaşılabilmesi için renk farklılığına dikkat etmek gerekmektedir.

Doku

Basit anlamıyla doku “Bir yüzeyde, dokunma duyusuna hitap eden nitelikler, tekstür.” dır (Hasol, 1979: 153). Roth ise dokunun bu tanımı genişleterek şöyle der: “Mimarlığa çeşitlilik kazandırmak için kullanılan birçok araçtan biri de değişik anlamlara sahip bir terim olan, dokudur. Bir yapının optik dokusu büyük ölçüde görsel örüntüsüne, dokunsal dokusuysa insan eliyle fiziksel olarak hissedilebilen öğelerine gönderme yapar” (Roth, 1999/2006: 106).

Doku, tasarlanan öğenin estetik, fiziksel ve psikolojik yönden mekânı etkilemektedir. Bu etkiyi dokunun kimliğini oluşturduğu malzeme ve ışık, renk ilkeleri etkilemektedir (Aytuğ, 1989). Malzemenin dokusu strüktürel formuyla, doğal dokusuyla ve dokusunun taklit edilmesiyle tasarıma hem form hem de görsellik açısından zenginlik katmaktadır (Resim 3.13.). Malzemenin tekil olarak farklı biçimlerde birleşerek oluşturduğu bütün, birleşimindeki tasarım fikrine göre mekânda yeni bir doku oluşturmaktadır. Ayrıca dokunun yoğunluğuyla veya malzeme kalitesiyle ilişkili olarak dokuyu algılamamızı sağlayan ışık faktörü; tasarımı açık/koyulu ve gölgeli efektlerle tasarıma estetik zenginlik sağlamaktadır (Resim 3.14.) (Gezer, 2007b).

Resim 3.13. Doku ve strüktür (Gezer, 2007)

Resim 3.14. Doku ve ışık (Gezer, 2007)

Eskiye yeni ek bağlamında doku, malzemenin eski ile kurduğu uyum zıtlık ilişkisini etkilemektedir. Zıt malzeme kullanımı yeni eki ortaya çıkarmaktadır. Benzer dokuda malzeme ise eski ve yeninin fark edilmesini güçleştirmektedir. Bu bağlamda eski yeni ilişkisi malzemenin dokusu, rengi, boyutu, birleşim sistemi ve bütününde oluşturduğu yeni doku kurgusu üzerinden yorumlanabilmektedir. Ayrıca eskiye yeni ekte çağdaş malzeme seçimi önemli bir yer tutmaktadır. Bunun sebepleri:

- Özgün malzeme ve teknikte uygulamayı yapan ustalarının yetersiz olması,
- Çağdaş malzemenin hafif ve kolay sökölür takılır olması,
- Eski yapıya yapısal müdahaleyi en aza indirmekleri, az yük getirmeleri,
- Dönemin özgün kimliğini yansıtmaları,
- Eski yapıyla oluşturdukları kontrast sayesinde kimlik kargaşasını engellemeleri olarak ifade edilebilir (Zeren, 2010: 33).

Koram

“İki zıt ucu uygun kademelerle birbirine bağlayan köprüye koram denir”. Uçlar arasında uyumlu ve anlamlı bir geçiş oluşmasını sağlayan bu kavram, tasarım ürününün beğeni oranını artırmaktadır. “İki uç arasındaki zıtlık” ve “uçlar arasında muntazam bir kademelenme” şartlarını temel alan koram kavramı; ölçü, doku, renk, biçim, değer gibi kavramların tasarım ürününde iki ucu arasındaki farklılığından oluşabilmektedir. Bu durum sadece bir tasarım girdisinin farklılığından değil, birçok yönden de olabilmektedir (Güngör, 2005: 138).

Koram kavramı eksensel, merkezsiz ve çevresel olmak üzere 3 farklı şekildedir (Güngör, 2005: 138-141).

Eksensel Koram: Biçimlerin bir eksen üzerine dizilmesi veya kendi aralarında oluşturduğu eksen sonucu ortaya çıkan koramdır. Oluşan koramda eksen düz, zikzak ya da eğri olabilir.

Resim 3.15. Kauffman center (URL-4)

Merkezsiz Koram: Bir merkez etrafında, biçimlerin bir veya birkaç koram oluşturacak şekilde birleşmesine merkezsiz koram denir. Bu durumda biçimler çevreden merkeze doğru büyüyüp küçülebilirler. Örneğin, Norman Foster'ın Alman Parlamento binası üzerine tasarladığı yeni şeffaf ekte merkezsiz koram görülmektedir.

Resim 3.16. Merkezi koram, Reichstag (URL-5)

Resim 3.17. İç mekânda merkezsel koram, Reichstag (URL-5)

Çevresel Koram: Biçimlerin çevre üzerinde kademelenmesi sonucu oluşan koramdır. Bu koramda önemli olan biçimlerin bir merkeze bağlı olması ve bu merkez çevresinde yörünge çizmesidir. Merkez cisimlerin bulundukları alan içinde veya dışında olabilmektedir.

Egemenlik

Egemenlik, bir tasarımı oluşturan görsel öğelerden üstün olan biçim veya kümenin diğer bölge, biçim ya da gruplara baskın olması durumudur. Yapılarda ölçü ile oluşturulan egemenlik en çabuk kavranan ve en çok kullanılan türdür. Ek olarak tasarımlarda değer, doku, biçim, renk ve benzeri bakımlardan egemenlik ilkesi kullanılmaktadır. Egemenlik hangi durumda ele alınırsa alınsın zıtlık ön plandadır. Bu şekilde ön planda olması hedeflenen öge tasarıma egemen olmaktadır (Güngör, 2005)

Jorn Utzon tarafından tasarlanan Sydney Opera Evi ölçü egemenliğe örnek verilebilir. Yapı kabuklarının ortada olanı diğer kabuklara oranla tasarımda ölçü olarak egemendir.

Resim 3.18. Sydney opera house (Addis ve diğerleri 2006: 19)

Tarihi çevrede/yapıda egemenlik kavramı ele alındığında; birçok yerde ölçüsüyle, biçimiyle, rengiyle ve dokusuyla egemenlik kurarak bağlamında ön plana çıkmaya çalışan yapılar/ekler sıkça görülmektedir. Eski – yeni ilişkisi bağlamında bu tutum, bazen getirmiş olduğu baskın

zıtlıkla yapıya simgesellik kazandırır da doğruluğu tartışılmaktadır. Doruk Pamir'in tasarlamış olduğu Süzer Plaza/Gökkafes yapısı bu durumun olumsuz örneği olarak sayılabilir. Pamir, İstanbul'un yatay - düşey kurgularla yapılaştığı ve son dönemlerde düşey eksenli mimarinin eksik kaldığı düşüncesiyle yapıyı tasarlamıştır (Altınışık, 2005: 327). Ancak yapı her ne kadar İstanbul'un simgesel dikey yapılaşması olan tarihi camilerin minareleri gibi şehir silüetinde denge yakalamaya çalışsa da bulunduğu çevrede aşırı bir ölçüsel zıtlıkla egemenlik oluşturmuştur. Bu yaklaşım yapının hem kent silüetini olumsuz etkilemesine hem de toplum tarafından kabul görülmemesine yol açmıştır.

Resim 3.19. Dolmabahçe camii ve süzer plaza (Altınışık, 2005: 325)

Denge

Tasarımda görsel ağırlığın eşit olması durumudur. Tasarımı oluşturan öğelerin renkleri, değerleri, yönleri, aralıkları, dokuları ve ölçüleri birbiriyle ölçüştürüldüğünde genel bir denge hissedilmeli, herhangi biçim ya da durum baskın hale gelip tasarım ağırlık merkezini değiştirmemelidir. Yani tasarım öğeleri hem kendi aralarında hem de bütünle olan ilişkilerinde çizgisel, hacimsel, yüzeysel ve oransal bir dengede olmalıdır (Aydınlı, 1993: 58; Güngör, 2005: 145). Mimarlıkta denge, simetrik ve asimetrik denge olarak ikiye ayrılır.

Simetrik denge: Öğelerin bir eksene göre yerleştirilmesi durumunda oluşur. Eksen yatay, düşey veya eğik olabilmektedir. Tekdüze bir etki oluşturan bu denge türü; kesin ve kararlı olmasının yanı sıra yapıya anıtsal bir izlenimde vermektedir.

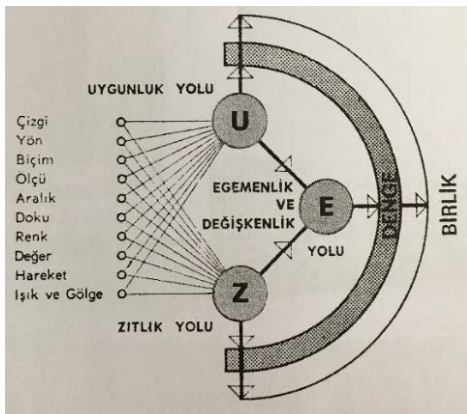

Resim 3.20. Simetrik denge, Anıtkabir (Fotoğraf: Zeynep Yavuz, 2017)

Asimetrik denge: Tasarımda oluşturulan dengenin, simetrik yolla yapılmayıp öğelerin serbest tarzda yerleştirilmesi sonucunda elde edilir. Sağlanması zor olan asimetrik denge, kompozisyonda oluşturduğu değişkenlik sebebiyle ilgi çekicidir.

Birlik

Birlik, “mimari öğelerin bir araya gelerek oluşturduğu senteze bütünlük duygusu veren bir olgu” şeklinde tanımlanmaktadır (Aydınlı, 1993: 65). Başka bir tanımda ise “Değişik cisimlerin, mekânların ya da yapıların bir araya gelerek dengeli bir bütün meydana getirmeleriyle BİRLİK doğar. Birbirine zıt olan parçalar dahi birlik meydana getirirlerken bir uyuşma ve düzen içinde olmalıdır” şeklinde tanımlanmış; birliğin uygunluk, zıtlık ve egemenlik-değişkenlik yoluyla elde edilebileceği savunulmuştur (Güngör, 2005:152).

Resim 3.21. Birliğe ulaşan yolları gösteren şema (Güngör, 2005: 152)

Birlik kavramı genellikle tasarımın görsel ve anlamsal olarak içerisindeki ilkelerin uygunluğundan yola çıkılarak tanımlanmış olsa da; farklı öğelerin bazı ilkeler doğrultusunda dengeli bir zıtlıkla sergilenmesi “çeşitlilikte birlik” olarak adlandırılmaktadır. Bu zıtlık

dikkat çekici baskın bir etkiyle tasarımın ilgi odağı haline gelmesini sağlayabilmektedir (Aydınlı, 1992: 50).

Doğan Kuban ise yapının kimliğini oluşturan tasarım öğelerinde çelişkinin olmasını “üslupta bütünlük” olmadığı ve birliği zayıflattığı görüşündedir (Kuban, 2002: 61). Ancak kendi zamanının üslubuyla tasarlanmış eski yapıyla bütünleşen çağdaş yeni ekte, tüm tasarım ilkelerinde uyumu gözetmek; yeni ekin tasarımında çağdaş üslubunu yansıtmada yetersiz olmaktadır. Bu nedenle, eskiye eklenen yeni ekin tasarımında; eski ve çağdaş olanın zıtlıkla uyumunu sağlamak için üzerinde durulması gereken “birlik ile çeşitliliğin ya da karmaşıklığın dengeli birlikteliği sayesinde uyumun elde edilmesidir” (Aydınlı, 1993: 65).

3.1.2. Güncel kriterler

Eski yeni ilişkisinde temel kriterlerin dışında göz önünde bulundurulması gereken güncel ilkeler mevcuttur. Bunlar yeni ekin eski yapıya çağdaş dönemin özelliklerinden dolayı getirmiş olduğu kavramlar ve eski-yeni ilişkisinin bütününde benimsenmesi gereken ilkelerdir. Bu ilkeler incelenen kaynaklar ışığında belirlenmiştir (Akbiyık, 2013; Cordan, 2002; Dilekçi, 1997; Düzgün, 2010; Kılıç, 2015; Kut, 2017; Semes, 2007; Torres, 2009; Velioğlu, 1992; Yüceer ve İpekoğlu, 2012; Zeren, 2010).

Şeffaflık/saydamlık

Şeffaflık, basit haliyle “saydam olma niteliği” şeklinde tanımlanmaktadır (Eroğlu, 2003:2). Saydamlık ise ışığın cisimden geçerek ardındaki öğelerin görünürlüğünü sağlanması ve iç-dış arasında devamlılığın sürdürmenin bir yöntemidir. Mecazi anlamda ise anlaşılabilir, kolayca kavranabilir şeklinde tanımlanmaktadır (Gür, 2006).

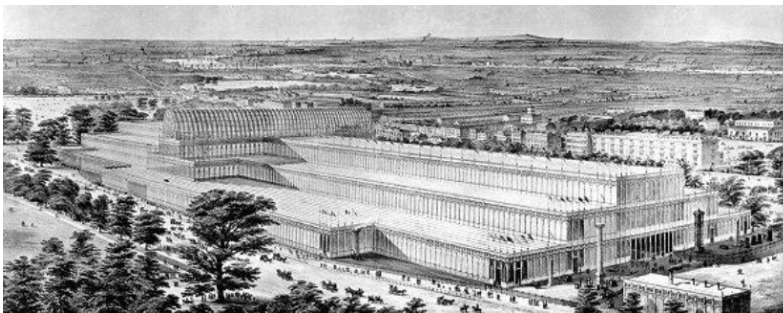
Mimaride saydamlık kavramı ele alındığında, saydamlığın sadece malzemenin şeffaflık özelliğinin getirmiş olduğu güçlü iç-dış ilişkisi şeklinde olmadığı anlaşılmaktadır. Malzemenin şeffaflık derecesinin tasarımda doluluk boşluk ilişkisine; şeffaflığın kavramsal algısının ise saydamlık kavramına çeşitlilik kattığı görülmektedir (Güngör, 2005: 14). Bu

bağlamda ele alındığında şeffaflığın farklı başlıklar halinde incelendiği görülmektedir. Eroğlu (2003: 26) bu sınıflandırmayı 4 başlıkta incelemiştir. Bunlar:

- 1- Malzemenin Doğasından Gelen Şeffaflık (Tam Şeffaflık, Yarı Şeffaflık, Şeffaf Olmama Durumu)
- 2- Örgütlenmiş Şeffaflık
- 3- Geçişlilikle Oluşan Şeffaflık
- 4- Kavramsal Şeffaflık'tır.

Malzemenin Doğasından Gelen Şeffaflık: Tam şeffaflık, malzemenin geçirgenliğinin üst düzeyde olduğu, iç dış ilişkisinin güçlü bir şekilde sağlanarak malzemenin arkasındaki cisimlerin net şekilde görüldüğü durumdur. Geçmişten günümüze kadar etkin olarak kullanılan cam ve çağdaş mimaride kullanılmaya başlayan polimer malzeme Etylen tetra fluoro etylen (ETFE) tam şeffaf malzeme türüne örnektir (Öztürk ve İsmailoğlu, 2017).

Camın küçük pencerelerde kullanılmasıyla başlayan şeffaflık, teknolojinin gelişmesiyle özellikle Sanayi Devrimi'nin etkisiyle yapılarda etkin olarak kullanılmaya başlamıştır. Bu yaklaşım şeffaflığın binalarda etkin olarak kullanılmasının yolunu açmıştır. Bu anlayışla 1851 yılında Londra'da inşa edilen Crystal Palace'da şeffaflığın etkin şekilde kullanıldığı ve mimariye yeni bir yaklaşım getirdiği görülmektedir. Ayrıca tüm cepheleri ve çatısı camdan üretilen yapı, taşıyıcıları prefabrike olarak üretilen ilk yapı olma özelliği taşımaktadır (Eroğlu, 2003: 27).

Resim 3.22. Crystal palace (Roth, 1999/2006: 575)

Modern mimarlık döneminde de şeffaflık kavramı etkisini artırmış ve cam çelik strüktürle birlikte etkin şekilde kullanarak yapıları şekillendirmiştir. Şeffaflık kavramı modern üslupta Walter Gropius'un 1911'de tasarladığı Fagus Fabrikası ile yeni bir yön kazanmıştır. Gerek

cephede yoğun olarak cam-çelik birlikteliğiyle gerek sirkülasyon alanlarında şeffaflaşmayla yapının dış mekânla iletişimi güçlendirilmiştir.

Şeffaflığa farklı bir boyut kazandıran mimar ise Mies Van Der Rohe'dir. Mies yarışma projesi için tasarlamış olduğu gökdelende cephenin cam bir kabuk şekilde oluşu dönemin mimarisini büyük ölçüde etkilemiştir. Bu anlayış daha sonra günümüzde çokça rastlanılan gökdelenlerin tasarımına öncü olmuştur. Ayrıca Mies tam şeffaflığı “mevcut silüeti bozmama” anlayışıyla Farnsworth Evi'nde kullanmıştır. Gerekli yerlerde opaklığın olduğu evde ana amaç evin doğa ile bütünleşmesidir. Bu ise yapının bütününde etkili olan cam duvarlarla sağlanmıştır. Philip Johnson'ın da bu yaklaşımı daha yoğun olarak kullandığı Cam Ev'de de şeffaflığın tamamıyla yapıyı sardığı görülmektedir (Eroğlu, 2003: 29).

Resim 3.23. Cam gökdelen (URL-6)

Resim 3.24. Cam ev (URL-7)

Yapılarda cam veya çağdaş tam şeffaf malzemeyeyle sağlanan saydamlık çağdaş üslupta da etkin olarak kullanılan bir kavramdır. Çağdaş yapının tasarımını etkileyen bu kavram ayrıca

eski yapı ilişkisinde de; tam şeffaf malzemenin eskinin okunurluğunu sağladığı ve eskinin önüne geçmediği için sıkça kullanılmaktadır (Göker ve Aytıs, 2010).

Yarı Şeffaflık: Malzemenin saydamlık derecesinin düşük olmasıdır. Buzlu cam, naylon poşet, tül perde gibi malzemeler yarı şeffaf malzemeye örnektir. Yarı şeffaflık malzemenin arkasındaki cismi tam şeffaf gibi net göstermediği için cisim üzerinde mistik bir algı oluşturmaktadır. Bu duruma gotik katedrallerdeki yarı saydam vitrayların kullanılarak dinsel atmosferde bir gizem oluşturma çabası örnek verilebilir (Eroğlu, 2003: 37).

1994 yılında Bankside Enerji Santrali'nin müzeye dönüştürülmesi amacıyla açılan yarışmayı Herzog & de Meuron kazanmıştır. Herzog & de Meuron tasarımlarında yapı üzerine yarı saydam dikdörtgen bir kütle tasarlamıştır. Bu çağdaş ek ile hem kentle hem de eski yapıyla iletişim kurmak amaçlanmıştır. Ayrıca cephesinde benimsenen yarı saydamlık yapının gizemini artırmakta ve merak uyandırmaktadır.

Resim 3.25. Tate modern müzesi (URL-8)

Örgütlenmiş Şeffaflık: Bu şeffaflık türünde önceki bahsedilen malzeme özelliğinden doğan şeffaflığın tersine opak olan malzemenin/malzemelerin kurgusundan oluşan bir şeffaflık türüdür. Şeffaf olmayan malzemeyle tasarlanan kurgu veya desen ile oluşturulan doluluk boşlukla iç dış ilişkisinin sağlanmasıdır. Yunan tapınaklarında sütunlarla oluşturulan arkadlı mekân bu şeffaflaşma türüne örnektir (Eroğlu, 2003: 42).

Örgütlenmiş şeffaflığı çağdaş mimarlardan biri olan Jean Nouvel' in birçok yapısında görmek mümkün. Özellikle ışığı kontrollü bir şekilde binaya almak için fotoğraf merceğinden ve Arapların yapı tasarımında kullandıkları desenlerden yola çıkarak tasarladığı Arap Dünyası Enstitüsü binası bu kavramın çağdaş yorumudur. Tasarlanan cephede oluşturulan şeffaflaşma, cephedeki katmanlaşma ve dokudaki doluluk boşluklarla

hem yapıya gizem katmış hem de yapıyı dış mekândan koparmamıştır. Ayrıca yine Jean Nouvel tasarımı olan Doha Ofis Binası’nda da bu kavram görülmektedir.

Resim 3.26. Arap Dünya Enstitüsü cephesi (URL-9)

Resim 3.27. Doha Ofis binası cephesi (URL-10)

Geçişlilikle Oluşan Şeffaflık: Bu şeffaflaşma “mekânsal boyutta geçişliliği ve geçirgenlik nedeniyle görsel veya algısal sınırların hafiflemesi” şeklinde tanımlanmaktadır. Kentlerde de görülen bu şeffaflaşmanın yapı ölçeğinde en anlaşılabilir hali dini yapılardır. Dini mekânların kavramsal yapısı ve fonksiyonu sebebiyle yapı kabuğu bağlamında bir sınırı olsa da iç mekânda şeffaflaşma öne çıkmaktadır. Ayrıca toplumun ortak kullanım alanları olan kamusal mekânlarda da geçişlilikle olan şeffaflık görülmektedir. Ek olarak Barok mimarlığı tasarımı “sınırların belirsizleşmesi” özelliği ile öne çıkmaktadır. Bu yaklaşımla tasarlanan öğeler ve tavanda gökyüzü tasvirleri ile mekânda sınır algısının yitirilmesine farklı bir yaklaşımdır (Eroğlu, 2003: 55).

1932’de Pierre Chareau ve Bernard Bijvoet tarafından tasarlanan Maison de Verre, konut ölçeğinde ve modern tarzda şeffaflığın önemli örneklerinden biridir. Bina tasarımı farklı şeffaflıkta malzemeler ve örgütlenmiş şeffaflık kullanılmıştır. Konutta mahremiyetinde göz önünde bulundurulmasıyla farklılaşan saydamlıklara ek olarak yapıda hareketli yapı elemanları tasarımı şeffaflığın yeni bir söylemi olarak yorumlanmaktadır. Ayrıca yapı

cephesinde kurgulanan yarı şeffaflık yapıya hem mahremiyet hem de yeni bir kimlik kazandırmaktadır.

Resim 3.28. Masion de Verre binası iç mekânı (URL-11)

Resim 3.29. Maison de Verre bina girişi (URL-11)

Kavramsal Şeffaflık: Fiziksel bir şeffaflığın ötesinde mecazsal bir şeffaflıktır. Yani “...maddesel bir özellik olma niteliği veya sonradan görsel algılama nedeniyle yaratılan bir durum olarak yorumlanması yerine dürüst açık, anlaşılır, yalın, saf olma hali” dir (Eroğlu, 2003: 66).

Norman Foster’ın 1999 yılında tamamlanan Alman Parlamento Binası (Reichstag) yeni ekinde kavramsal şeffaflık görülmektedir. Yapının gerek cephesinde gerek iç mekânda oluşturulan şeffaflıkla parlamentonun toplumla bütünleşmesini sağlamış ve güçlü saydamlıkla demokrasiye vurgu yapmıştır. Ayrıca iç mekânda geçişlilikle oluşan şeffaflaşmayla sınırların belirsizleştirilmesi toplumda eşitliğin göstergesi sayılabilir.

Resim 3.30. Reichstag (URL-12)

Resim 3.31. Reichstag iç mekân (URL-12)

Esneklik

Esneklik “Kullanıcı gereksinimleri ile mekân arasındaki ilişkinin doğru sağlanabilmesi, mekânsal organizasyonun süreç içerisinde değişen koşullara, fonksiyonlara ve tekniklere uyumu” dur (İslamoğlu ve Usta, 2016).

1950’lerde mimarlık literatürüne giren esneklik kavramı, özünde kamu yararının gözetildiği bir tasarım yaklaşımının sonucudur. Bu yaklaşımda kullanıcının rolü ön planda tutulmaktadır. Çünkü kullanıcı, kültür çeşitliliği, bağlam gibi tasarım girdilerini yok sayarak tasarlanan ve dünyanın herhangi bir yerinde aynısının görülebileceği yapılar içerisinde yaşayanları mutlu etmemiş, başarısız olmuştur. Bu durumun önüne geçebilmek, zamanın koşullarına uymak ve tasarıma zenginlik katmak için esneklik kavramıyla kullanıcının rolü tasarımda etkin hale gelmektedir (Ak, 2008; İslamoğlu ve Usta, 2016).

Herman Hertzberger esneklik kavramını tasarımlarında benimsemiş mimarlardandır. Hertzberger mekânı sistematik ve mekanik bir çerçevede görür ve tasarımını buna göre

kurgular. Esnekliđi tasarımına aktarırken ise yapıda form-fonksiyon ilişkisine özgürlüğü dâhil ederek mekânı tasarlar. Böylece herhangi bir tanım amacı gütmeyen özgür mekân, değişime ayak uydurabilen, farklı yorumlara açık sosyal bir alan haline gelmektedir (Voordt ve Wegen, 2005: 32-33; Yavaşoğlu, 2008). Hertzberger bu tutumunu özellikle eğitim binaların yansıtmaktadır. Örnek olarak, okullarda sirkülasyon alanlarını bir geçiş mekânı olarak değil özgür sosyal bir mekân şeklinde tasarlayarak kullanıcı kimliğini ön plana çıkarmaktadır (Resim 3.32). Ayrıca mekân sistematikliğini ihtiyaca göre eklemenebilir olarak tasarlayan Hertzberger, yapılarında zamana karşı esneklik sağlamaktadır.

Resim 3.32. Apollo okulları, Amsterdam (Yavaşoğlu, 2008)

İkoniklik

Temeli Yunanca imge kelimesine dayanan ikon kelimesi “temsil edici bir sembol ya da hürmet değeri olan kişi ya da nesneler” şeklinde tanımlanmaktadır (Akbalık, 2017).

Mimarlıkta ikon olma durumu çeşitlilik göstermektedir. Bunlardan ilki yapıların geçmişte ikonlaşma amacı gütmekten yapıp zamanla üstlendiği anlamlar ve temsil ettiği mimari üslubun özgünlüğüyle ikonlaşmasıdır. Diğeri ise günümüzde özellikle “yıldız mimarların” küresel markalaşma ve kapitalizmin getirisi olarak ürettiği yapılardır. Bu yaklaşım öyle bir hal aldı ki artık şehirler ikonlaşmak için mimarları ve mimarlığı araç olarak kullanmaya başladı (Akbalık, 2017; Yılmaz, 2009). Frank Gehry 1997’de Bilbao şehrinde tasarlanan Guggenheim Müzesi buna bir örnektir. Eski endüstri kenti olan Bilbao’yu canlandırmak amacıyla başlanılan kentsel projede Guggenheim Müzesi, yıldız mimar olan Frank

Gehry'nin kendine has mimari üslubuyla temsil görevini başarıyla gerçekleştirmiştir. Bu başarı kente büyük ekonomik kalkınma ve ikonik kimlik sağlamıştır. Bu durum 'Bilbao etkisi' olarak tanımlanarak diğer kentlere örnek olmuştur.

Resim 3.33. Guggenheim müzesi (Akbalık, 2017)

Küreselleşmeye hizmet eden ikonik yapılar zamanla taşıdığı anlam ve özgünlükle ikonikleşmiş anıtlara meydan okumaktadır. Küresel rekabet ve ekonomiyi besleyen ikonik yapıların olumsuz örnekleri olmasına karşın başarılı örneklerinin çağdaş mimarlık dönemini temsil edeceği görülmektedir (Jencks, 2006). Bu nedenle ikonik yaklaşımın eski yapılarla çatışmak yerine eskiyle birlikte yeni bir ikonlaşma yoluna gidilmesi; hem eskinin sürekliliğinin sağlanmasında hem de çağdaş ekin eskiyle yeni bir ikon yaklaşımı sergilemesini sağlamaktadır.

Kentsel entegrasyon

Bütünleşme ve uyum anlamına gelen entegrasyon, tasarımda bütünü oluşturan görsel öğelerin bir araya gelmesiyle oluşan kompozisyonun dağılmaması ve parçalanmamasını sağlamaktadır. Kentsel ölçekte ise mevcut yapı/yapılara kent kimliğine uyumlu yeni ek/yapı yapılmasıyla oluşan zengin bir çevresel kimliktir (Kılıç, 2015: 97).

Çevresel, kütsel ve sosyal açıdan eski yapı/dokuyla ilişkiyi sağlayan etkenlerin bütüncül sonucu olan entegrasyon eski yeni ilişkisinde önemli rol oynamaktadır. Bu bağlamda çevreye duyarlı yaklaşım sergileyen Norman Foster'ın eski dokuda gerçekleştirdiği Marsilya Vieux Liman Projesi kentsel entegrasyona örnek verilebilir. Pazarlar ve özel günler için hazırlanan saçak, tasarımında kullanılan malzemenin etkisiyle hem halk için ilgi çekici kamusal bir mekân hem de eski dokuyla görsel iletişimin kurulabildiği bir tasarımdır. Yapı

her ne kadar strüktür ve malzemesiyle içerisinde bulunduğu tarihi dokuya zıt olsa da oran, ölçek ve form olarak çevresiyle uyumludur.

Resim 3.34. Vieux liman projesi (Kılıç, 2015: 152)

Sürdürülebilirlik

Son dönemde ekolojik yönüyle benimsenen sürdürülebilirlik kavramı, genel anlamıyla geçmişten gelen verilerin gelecekte sürekliliğinin sağlanmasıdır (Akbıyık, 2013: 33). Sürdürülebilirlik, temelde insan merkezli bir ahlak ilkesidir ve “toplumun ve çevresel sistemin birlikte gelişerek kendilerini yeniden üretebilme” durumu ile gelişme göstermektedir (Tekeli, 2001). Bu bağlamda sürdürülebilirlik kavramı esnek ve çok yönlü bir kavramdır.

“Mevcut binaların tasarım yoluyla yeniden yapılandırılması, mevcut formları ve malzemeleri içereceği için yapıyla başa çıkmanın daha sürdürülebilir bir yoludur” (Farrelly, 2007: 80). Tate Modern galeri bunun modern örneğidir.

Mimari açıdan sürdürülebilirlik kavramı işlevsellik, enerji, sosyo-kültür, sosyo-ekonomi gibi birçok boyutta yapı tasarımına etki etmektedir. Eskiyle ilişkilenen yeni ek durumunda yeni olanın sürdürülebilirlik bağlamındaki davranışı eskiyi de etkilemektedir. Bu durumda kendi sürekliliğini sağlamaya çalışan yeni ek eskinin de geleceğe aktarılmasını sağlamaktadır. Yani yeni ekte işlevsel bir süreklilik yaklaşımı veya çevresel koşulların etkin kullanılması durumu, yeni ekle bütünleşen eski yapının da sürekliliğine yardımcı olmaktadır. Ayrıca yeni ekin eskiyle kurmuş olduğu ilişkiyle eski yapı çağdaş yaşama ayak uydurarak kültürel sürekliliği devam ettirmektedir.

3.2. Eskiye Müdahalede Tasarım Yöntemleri

Tasarımda uygulanan yöntemler açısından eski ile yeninin birlikteliği, tarihi dokuda inşa edilecek yeni yapının tasarımında farklılık göstermektedir. Tarihi çevrede yeni yapı tasarlama biçimleri incelenirken çeşitli kaynaklar araştırıldığında 4 farklı yaklaşımın benimsendiği söylenmektedir. Bu yaklaşım biçimleri;

- 1- Taklit (Aynısını yapma),
- 2- Öykünme (Benzetme),
- 3- Saygılı (Sakin yaklaşım),
- 4- Zıtlık (Karşıtlık)'tır.

3.2.1. Taklit (aynısını yapma)

Taklit yöntemi, eski dokunun canlandırılması düşüncesi veya kendisine tarih inşa etmeye çalışan ideolojik girişimlerde kullanılmaktadır. Bu yöntemde, yeni yapı eski yapıların strüktürel sistem, mekân çözümü, cephe kurgusu, malzeme özellikleri ve diğer eskiye has özellikleri alınarak üretilir. Yani eskinin kopyası yapılmaktadır. Kopyalanan yapı algıda eski mi yoksa yeni mi karmaşası oluşturmaktadır. Bu durumda, eskinin replikası olan yeni yapı geçmişe saygı duymak yerine ona zarar vermektedir ve bu yaklaşım olumsuz eleştirilmektedir (Kapubağlı, 2004: 49).

Kendisine tarih inşa etmeye çalışan ülkelerin kamu binalarında bu yöntem sıkça kullanılmaktadır. Örneğin Antik Yunan tapınağından model alınarak yapılan Washington Anayasa Mahkemesi.

Resim 3.35. Washington Anayasa Mahkemesi (URL-13)

3.2.2. Öykünme (benzetme)

Öykünme, yeni yapının/ekin üretiminde eski dokudan alınan verilerin değerlendirilerek bir tasarım ortaya konulmasıdır. Yani “Geçmişte var olan izleri ayağa kaldıran, yorumlayan ve onlara öykünen yapılar üretimidir” (Zeren, 2010: 66). Birçok koruma kuramcı tarafından olumlu karşılanan bu yaklaşım biçiminde önemli olan öykünmenin oranıdır. Çünkü eski yapıdan alınan verilerin eski yapının üslubuna yakın ölçüde kullanılması yapıyı niteliksiz bir duruma sokmaktadır.

Robert Venturi ve Scott Brown tarafından, 1838 yılında William Wilkins tarafından yapılan eski Londra Ulusal Galerisi binasına ek olarak yapılan Sainsbury Kanadı bu yaklaşıma örnektir. Yeni ek yapının tasarımında eski yapı ile aynı malzemeler ve oranlar kullanılırken, cephede öykünmeye gidilerek yeni ritim ve armoni oluşturulmuştur.

Resim 3.36. Sainsbury kanadı, Londra Ulusal Galerisi (URL-14)

3.2.3. Saygılı (uygunluk)

Uygunluk, yapı biçimlenişinde ölçü, oran, renk, yön, doku gibi tasarım kavramları arasında bir harmoni sağlanması ve sonuçta bütüncül bir tasarım elde edilmesidir (Düzgün, 2010: 79).

Eski doku/yapıya yaklaşımda uygunluk kavramı en çok kullanılan yöntemlerden biridir. Bu yöntemde çağdaş ek eski yapıyla ilişkisinde kendini ön plana çıkarmadan eskiyle bütünleşme çabası içerisindedir. Böylelikle eski yapı/dokunun sürekliliğini sağlamaktadır. Yapılacak olan yeni ekte eskiyle uyumu sağlamak için; şeffaflaştırarak eskiyi yansıtıp okutma, eskinin yüksekliğini aşmamak için yeni yapının ana kütlelerini toprak altında çözme, rengin uyumlu

tonunun seçilmesi ve yeni ekin mimari elemanlarla kendini kamufle etmesi gibi tutumlar sergilenmektedir.

Colomes+Nomdedeu Architectes tarafından Fransa’da tasarlanan binada eski dokuyla uyumlu bir yaklaşım benimsenmiştir. Çevresindeki yapılarla kütle, malzeme, doku, oranla bir uyum yakalamaya çalışılmıştır. Yeni ek tasarımında kullanılan çağdaş dil, malzeme, cephe yorumu ve cephesel bütünlük ile hem kendi dönemini yansıtmış hem de eski dokuyla uyumlu bir bütünlük oluşturmuştur.

Resim 3.37. Troyes ofis binası (URL-15)

3.2.4. Zıtlık (karşıtlık)

Zıtlık eski doku/yapıya yeni ek yaparken en çok kullanılan yöntemlerden biridir. Bu yaklaşımda amaç eski ve yeni ilişkisinde uyumun zıtlıkla sağlanmasıdır. Yani “tarihi dokunun ve çevrenin; günün malzeme, teknolojisi ve mimari anlayışının bu gibi çevrelerde kullanılmasıyla daha belirgin olarak ortaya çıkması” durumudur (Velioğlu, 1992: 38). Bunu yaparken yeni ek eskinin üslubu, oranı, malzemesi, proporsiyonu gibi kavramlardan bağımsız olarak kendi dönemini yansıtarak tasarlanır. Ancak yeni ek tasarımının özünde eski yapıyı önemseyen bir tavır sergilenmektedir. Öyle ki “...tüm çağdaş stratejiler, öyle ya da böyle, mekânın kimliği ile bağlantılıdır ve yorumlanması, tarihsel bağlamda herhangi bir müdahalenin temelini oluşturan bir konudur” (Demiri, 2013).

“Bir tasarımın başarılı olabilmesi için, eski ve yeninin arasında fark edilir derecede kontrastlık olmalıdır” (Bloszies, 2011: 12). Ancak belirtilen zıtlık çağdaş ve eski olanın zıtlıkla uyumudur. Öyle ki aşırı zıtlığı benimseyen ve ustalıkla tasarlanmayan, mevcut

dokuyu göz ardı eden tutum sergileyen yeni yapı, eski yapıyı hiçe saymış olur ve kendini ön plana çıkarır (Erkartal ve Özür, 2015). Bu durumu Zeren (2010: 67-68) şöyle açıklar: “Aykırı olmanın ötesinde hiçbir anlam taşımayan veya hiçbir sorgulama getirmeden alıntılar yapan uygulamalar başarısız örnekler olarak nitelendirilirken, tarihi yapının yeni bakış açısıyla görülmesini sağlayan, onu yorumlayarak değerlendiren bu arada kendi çağdaş kimliğinden ödün vermeyen örneklerde başarılı olarak nitelendirilebilir.”

Serpentine Sackler Galeri, 2013'te Zaha Hadid Architects tarafından 19. Yüzyıl tuğla yapısı olan The Magazine binasına ek olarak yapılmıştır. Sosyal alan ve kafe işlevi gören yeni ek yapı eski yapı ile zıt bir ilişki içerisinde. Yeni ek bina eski binanın sakin ve kesin hatlarına karşılık eğrisel formuyla zıt bir tutum sergilemektedir.

Resim 3.38. Serpentine Sackler galeri (URL-16)

4. ESKİYLE İLİŞKİLENEN YENİ EK

Kent veya kent parçasının oluşum sürecinde bir zaman aralığından alınan zaman kesitinden öncekiler “eski” sonrakiler “yeni” olarak nitelendirilmektedir. Her zaman dilimini takip eden yeninin, eskisi olması zorunludur (Akbiyık, 2013: 2). Bu nedenle yapı var olduğu sürece sadece geçmişe değil, içinde bulunduğu zamana da aittir. Ayrıca her yeni yapı tamamlandığında alınan yeni zaman dilimine göre eski olmaktadır (Kurrent, 1978/2001).

Mimaride eski-yeni ilişkisi incelendiğinde; eskinin sürekli değişim, dönüşüm geçirmesiyle ve yeninin kent dokusuna eklemlenmesiyle toplumsal belleğin devamlılığını sağladığı görülmektedir. Öyle ki, değişen yaşam koşullarının etkisiyle her dönem mimarisinde kendine özgü üslup benimsenmiş ve yapılaşmayı bu yönde etkilemiştir. Böylece oluşan farklı mimari üslupların etkisiyle kentler bazen zenginleşmiş, genişlemiş bazense yıkılmış veya yeniden yorumlanmıştır (Altınöz, 2010). Bu süreçte meydana gelen değişimler, yapıda farklı dönem mimari üsluplarını, beğenilerini, becerilerini, ikonlarını ve kenti kullanan bireylerin yaşam biçimlerini yansıtarak kent belleğinin sürekliliğini sağlamaktadır (Madran, 2001).

Zamanla değişen fiziksel, ekonomik, politik, sosyolojik, teknolojik gelişmelerin etkisiyle sosyokültürel yaşamın ve ihtiyaçların farklılaşması eski yapıların değişim sürecini etkilemektedir. Eski yapıların özgün fonksiyonlarını kaybetmesi, eski kent dokusundan yeni kentlere yapılan göçler ve tarih bilincinin az gelişmiş olması nedeniyle eski yapılar kaderine terk edilmekte ve hızla yok olmaktadır. Bu durumun önüne geçilebilmesi, eski olarak nitelendirilecek “tarihi yapıların ya da dokuların” günümüze adapte edilerek sürekliliğinin sağlanması ile gerçekleştirilebilir. Ancak bunu yaparken tasarlanan yeni mekânın “günümüz mekân anlayışı ile yaşatılacak bir mekân” haline getirilmesi, eskinin devamlılığını sağlayacaktır (Zeren, 2010: 11). Bu duruma 30 Kasım 1976’da Nairobi’de Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu’nun genel kurul toplantısı kararlarından olan Tarihi Alanların Korunması ve Çağdaş Rollerini Konusunda Tavsiyelerin Genel İlkeler 5’inci maddesinde yer verilmiş ve şöyle denilmiştir:

Yapı ölçek ve yoğunluğunda büyük artışa neden olan çağdaş kentleşmenin koşulları içinde, tarihi alanların doğrudan yok edilmesi dışında, tarihi alanların yakınındaki yeni gelişme alanlarının, tarihi alanların çevrelerini ve karakterlerini mahvetme tehlikesi de bulunmaktadır. Mimar ve şehir plancıları, anıtların ve tarihi alanların görünümünün

bozulmamasına ve tarihi çevrelerin uyumlu bir biçimde çağdaş yaşamla bütünleşmesine özen gösterilmelidir (Ahunbay, 2009: 159) .

Bir belge niteliği gören eski yapı/dokuların mimari ve estetik açıdan taşıdığı değerler göz önünde bulundurularak, içerisinde var olan birikimin çağdaş tasarımla daha ileriye götürülmesi amaçlanmalıdır. Fakat çağdaş yaklaşım sergilerken eskinin özgürlüğünü kısıtlayıcı etkilerden kaçınılmalıdır (Ekinci, 1997). Eğer benimsenen tutum eski yapıya gelecek vadeliyorsa yapılabilir. Ancak bunu yaparken eski yapılara aşırı korumacı tutumla dokunulmazlık yükleyerek yaklaşmak yerine, çağdaş mimarlığın getirilerine güvenen bir yaklaşımla ilerlemek gerekmektedir (Sack, 1978/2001). Bu durumda değişimin nedenleri de irdelenerek, yeni tasarım “geçmiş ve geleceği” yaşantıyla bütünleştirecek bir perspektifle ele alınmalıdır (Kuban, 1984).

Tarih bilinciyle eskiye çağdaş mimari üslupla yaklaşmak, eski yapının gelecekte zenginleşmesini sağlamaktadır. Bu yaklaşım ise şu şekilde tanımlanabilir:

Eski tarihi çevreye saygı ve yeni planlamada incelik sarkacın arasında sallandığı noktaları ve bizim eski bir çevrede yapı yaparken ki yaklaşımımızı belirlemeli. Saygı geçmişle eş anlamlı, incelikse geleceğin metaforu olarak algılanmalı. Gelecek ve geçmişin arasında, sürekli değişen ve aktif olabileceğimiz tek mümkün düzlem olan "şimdi" yatar (Kurrent, 1978/2001).

Eski yapıya yaklaşımda yapının sürekliliğinin önemli olduğunu vurgulayan Tankut (1997) ise şöyle demektedir: “...kültürel değerler değişebilirler ve her dönemde eski değerler farklı biçimde ele alınabilirler. Demek ki yaşayan kentlerdeki tarihi alanların korunması değişimin bir cins kontrolü anlamına gelecektir; yeter ki kültür mirasının kaynağı değişim süreci içinde öz-verilerini ve güvenilir gerçekliğini koruyabilsin. Özetle süreklilik ve korunmuşluk hissedilebilsin.” Bu bağlamda, koruma konusunda en önemli ilke olarak görülen “iz silmemek” kavramı da eskiye eklemlenen yeni ekin tasarım yaklaşımında benimsenmesi gereken bir olgudur (Bektaş, 1997). Çünkü her ne kadar çağdaş yapı kendi dönemini yansıtmaya çalışsa da eski yapının eskimişlik değerine saygı duyarak yapıya yaklaşması her ikisinin de sürekliliğini sağlayacaktır.

Eski yapı/dokuda tasarlanan yeni ek çevresine, şehrin kimliğine, toplumun yaşantısına duyarlı olmalı ve eski yapı ile ilişki kurmalıdır. Eski ile yeni ya da tarihsel ve çağdaş olan arasında iletişim kurabilmek için çağın ruhuna hitap eden bir dil kurulması gerekmektedir

(Kayın ve Yesügey, 2010). Çünkü “Mimarlık, geçmişi koruma çabası olduğu kadar, onun bugünün gerçeklerine uyarlanması zorunluluğu da içerir” (Kut, 2017: 20). Bu kapsamda eski-yeni ilişkisinde; zamanın ihtiyaçlarına cevap veremeyen eskinin güncel yaşama entegrasyonu ve çağdaş üslubun getirmiş olduğu biçimlenişlere yer verilmesi gerektiği görülmektedir. Bu biçimlenişler eski ve yeninin ilişkisine göre incelendiğinde ise 4 grup karşımıza çıkmaktadır. Bunlar:

- Eskinin Yenilenmesi
- Eskinin Yeniden İşlevlendirilmesi
- Eskiye Yeni Ek
- Eski Dokuda Yeni Yapı

Yenileme: Zaman içerisinde aktifliğini kaybetmiş olan eskinin güncellenerek var olduğu döneme uyumunun sağlanmasıdır. Yani eskinin zamana uyum göstermesi durumudur. Ancak bahsedilen zaman sadece bugünü değil tüm zamanları kapsamaktadır. Bu süreçte eskide var olan veriler, yeninin gelecekle olan ilişkisinin sağlanmasına yardımcı olmaktadır (Ağırtas, 2012: 54).

Zamanla yıpranan eski yapının hasar derecesi arttıkça yapıya yapılan müdahaleler ve ekler artmaktadır. Öyle ki, eskiye yaklaşımda “en az müdahaleyle, tarihi yapının tarihi belge ve estetik değerinin korunması” amacı güden restorasyon kuramı yetersiz gelmektedir. Bu durum estetik, işlevsel ve strüktürel açıdan yenilemeye olanak sağlamaktadır (Zeren, 2010: 27). Böylece eski yapı güncel tasarım girdileriyle iç mekân değişimi, yeni mekân eklenmesi veya yapı cephesinde oluşturulan yeni bir dil ile yenilenerek çağdaş yaşama ayak uydurmaya çalışmaktadır.

Yenilemeye örnek olarak, 1904 yılında un deposu olarak yapılan ve kullanılan Rotermann Un Deposu’nda yapılan yenileme çalışması verilebilir. Rotermann Un Deposu yenilemesinde; eski depo binasının iç mekânın yenilenerek ve yapıya yeni mekân eklenmesiyle fonksiyonu devam ettirilmiştir. Eski yapının yanına yapılan bağlantılı ek bina ise plaza olarak işlev görmektedir. Malzeme olarak eski yapıyla uyumlu ancak kütleli hareketleriyle eski yapıya zıt olan yeni ek, zıtlıklarına rağmen eski yapının sürdürülebilirliğini sağlamıştır.

Resim 4.1. Rotermann un deposu (URL-64)

Yeniden İşlevlendirme: Değişen yaşam koşulları nedeniyle eski yapılar içinde bulundukları toplumsal yapı ve yaşanan mekan anlayışına cevap verememektedir. Bu bağlamda işlevini kaybetmiş ancak fiziksel olarak ömrünü tamamlamamış yapılara yeni işlev verilerek günümüz yaşam koşullarına adaptasyonu sağlanabilmektedir. Eskinin sürdürülebilirliği yeni işlevle devam ettirilmektedir (Büyükarıslan, 2013).

Yeni işlevler arasında yapıya en az müdahaleyi yapacak olan fonksiyonun müze fonksiyonu olduğu düşünülmektedir. Ancak her yapıya bu fonksiyon vermek doğru bir yaklaşım değildir. Eski yapının güncellenip çağdaş yaşama farklı fonksiyon ve tasarımlarla entegre olması gerekmektedir. Bu bağlamda biçim ile içerik ve biçim ile fonksiyonun hem tüm yapı tasarımlarında hemde özellikle eski çevredeki tasarımlarda önemli olduğunu savunan Kurrent (1978/2001) yeni işlevi, “Yeni kullanımlar, yeni işlevler, yeni içerikler halen hazırda bulunan formlara yerleşirler. Başka bir deyişle 'işlev biçimi izler'.” şeklinde tanımlar. Bu ifade ile eski yapı formunun da yeni tasarımı yönlendirici etken olması gerektiğini göstermektedir.

Eski nakliye deposunun pazar yerine dönüştürülmesiyle yapılan Malmö Market Hall işlevin biçime uygun olarak tasarlanan yapılardan birine örnektir. Wingardh Arkitektkontor ofisinin tasarımını olan bu yeniden işlevlendirme projesinde, eski yapı uyumlu öğelerle yenilenmiş ve yanına kendisiyle bağlantılı bir yeni ek eklenmiştir. Eskiye eklenilen bu ek, yapı formu ve malzeme seçimiyle eski yapıyla uyumu yakalayarak eskinin sürdürülebilirliğini sağlamıştır.

Resim 4.2. Malmö market hall (URL-65)

Eskiye Yeni Ek: 4.1. Eski Yapıya Eklemlenen Yeni Ek ve Ekin Türleri bölümünde açıklanmıştır.

Eski Dokuda Yeni Ek: 4.2. Eski Dokuda Yeni Yapı bölümünde açıklanmıştır.

4.1. Eski Yapıya Eklemlenen Yeni Ek ve Ekin Türleri

Ek, kurgusunu tamamlamış eski yapıya yeni ihtiyaçlar doğrultusunda yeni kurguyu oluşturacak bir öğedir. Eskiye yeni ek: “...güçlü bir gestalt yaratarak, eklendiği bütüne bir son söz olarak katılabildiği gibi, bazen mevcut bütünün anlamını değiştirmekte, sürdürmekte, ya da o bütünle kaynaşarak, eş zamanlı bir eklemlenme etkisi içinde, yeni bir bütüncül yapının ögesi olmaktadır” (Şahin, 2011).

Eski yapının şimdinin zaman dilimindeki yaşam tarzı ve teknolojik gereksinmelere cevap verebilmesi için ister yenilensin ister ikinci işlev verilsin, yapı bünyesinde olmayan yeni mekân veya yeni yapı elemanları ihtiyacı olmaktadır. Bu durumda ekler yenileme, yeniden işlevlendirme sonucu elde edilmiş olabilmışseler de bu yaklaşım bütününde eskiye “ yeni ek” olarak ön plana çıkmışlardır. Mine Tanaç Zeren’in yeni ekin ortaya çıkış nedenleri olarak tanımladığı iki madde de bunu göstermektedir. Bunlar:

- 1- Eskiye yenilerken verilen ikincil fonksiyonun getirisi olan yeni mekân ihtiyacını karşılamak.
- 2- Zaman içerisinde hasar gören eskinin, kaybettiği bölüm veya parçalarının estetik, işlevsel ve strüktürel açıdan çağdaş anlayışla bütünlenmesidir (Zeren, 2010: 14).

Yeni ek eski yapı ile uyumlu olabildiği gibi zıtlık/kontrastlık amacıyla da tasarlanabilmektedir. Ancak bu iki farklı bakış açısı temelinde eski ile ilişki kurabilen saygılı yaklaşımlar olabilmektedir. Uyumu gözeten yaklaşımda ölçek, malzeme, renk gibi mimari öğeler ön plana çıkarken, zıt yaklaşımda da uyum yakalanmaya çalışılabilmektedir. Bu noktada, eski ile yeni ekin kurduğu ilişkinin tasarımında önemli olan; eskinin kimliğine saygı göstermesi, yeninin geri dönüştürülebilir olması ve eski ile yeninin yarışmamasıdır (Kaya, 2012).

Zeren (2010: 37-38) eskiye eklemlenen yeni eki, eski yapıya giydirilen ikinci fonksiyonların mekân ve organizasyon ihtiyacına göre 6 başlığa ayırmaktadır. Bu ekler şu şekildedir:

- Çatı Tamamlaması
- Cephe Tamamlaması
- İki Yapı Arasında Geçiş Alanı
- Yapıya Eklemlenen Yangın Merdivenleri
- Yapıya Eklemlenen Saçak Elemanları
- Yapının Cephesine Yapılan Bütünlemeler

Uluşahin (1992, Akt.Korumaz, 2003: 54) ise ek yapmayı gerektiren sebepleri,

- Genişletmek
- Yapıya yeni bir kimlik kazandırmak
- Yapının fiziksel koşullarını düzeltmek
- Yeni fonksiyon kazandırmak amacıyla yapıldığını savunarak ekleri şöyle sınıflandırmıştır:

- Eski yapının içine yapılan ekler
- Eski yapının eksik öğelerinin tamamlanması
- Eski yapının dış kütesine yapılan ekler
- Eski yapı ile ilişkili çevresine yapılan ekler

Zeren'in ve Uluşahin'in yaklaşımlarından ve incelenen 180 yeni ek örneğinden yola çıkılarak bu çalışmada ekler şu şekilde ele alınmaktadır:

- 1- Çatı Tamamlaması
- 2- Cephe Tamamlaması
- 3- Eski Yapılar Arasında Yeni Bağlantı Mekânı
- 4- Eskiye Eklemlenen Sirkülasyon Elemanı/Mekânı
- 5- Eskiye Yeni Ek Bina

4.1.1. Çatı tamamlaması

Çatı tamamlaması; eski yapının eksik ögesinin tamamlanması, mekân ihtiyacını karşılanması veya yeni kimlik kazandırmak amacıyla yapılmaktadır.

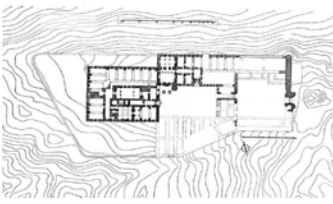
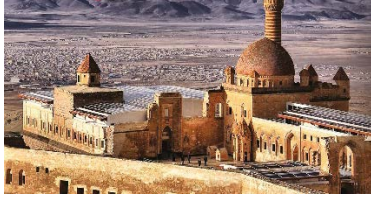
Çatı eki yaparken şunlara dikkat edilmelidir:

- Az katlı binalar için uygun olmayabilir,
- Çatı eki minimum derecede görünür olmalı,
- Çatı eki eğer yapının farklı cephelerinde bağlantısız veya yüksek görünüşteyse; ilk kattan bir bölüm geriye çekilmeli,
- Çatı eki, bina yüksekliğinden fazla olmamalı,
- Çatı eki, çevresindeki bitişik veya ayrık binaların yüksekliğiyle uyumlu olmalıdır (Grimmer ve Weeks, 2010).

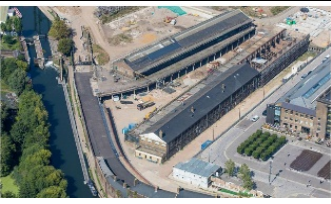
Çizelge 4.1. Analiz 1

BİNA ADI: MORITZBURG MÜZESİ		
		
Üstten görünüş (URL-21)	Genel görünüm (URL-22)	Eski yapı ve doku ile ilişki (URL-21)
		
Kale içinden eski-yeni (URL-21)	İç mekân (URL-21)	Yeni sirkülasyon mekanı (URL-21)
ESKİ: 15'inci yüzyıl Alman gotik üsluplu kale. Yer: Halle, Almanya		
YENİ: Müze işlevi gören kalenin yeni mekân ihtiyacını karşılayan çatı Yıl: 2008 Mimar: Nieto Sobejano		
TÜZÜK - BİLDİRGE	ATINA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6, 9 ve 13'e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni çatı ekinin formu eski yapıyla uyumlu bir ilişki kurmaktadır.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni kendi içinde ölçülüdür ancak eskiyle ilişkisinde değişkenlik göstermektedir.
	DOKU	Yeni çatı ekinde kullanılan çağdaş malzeme eskiyle zıt bir doku oluşturulmuştur.
	IŞIK/GÖLGE	Çatı ekindeki ışıklıklar eskinin iç mekânında ışık gölge ilişkisini güçlendirmektedir.
	RENK	Yeni çatı rengi eski yapıyla uyumludur ve kendini ikinci planda tutmaktadır.
	RİTİM	Yeni ek kendi içerisinde etkisi az mekânsal ritim vardır.
	KORAM	Yeni çatı ekinde eski kale yapısı ekseninde bir koram oluşturmaya çalışılmıştır.
	EGEMENLİK	Yeni ek form, renk ve oran olarak sakin yaklaşmış ve eskiyi egemenleştirmiştir.
	DENGE	Yapı bütününde asimetrik bir denge vardır.
	BİRLİK	Eski ve yeni genel olarak birlik içerisinde.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ekte ihtiyaç dâhilinde şeffaflaşmalar eskiyle uyumu sağlamıştır.
	ESNEKLİK	Ekin bütünsel tasarımı iç mekânda esnek sergi mekânları oluşturmuştur.
	İKONİKLİK	Yapı ikonik tutum sergilememektedir.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek barındırdığı zıtlık ve uyumla bağlamına entegre olmuştur.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek işlevsel, sosyo-kültürel ve ekonomik sürdürülebilirlik sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ek tasarımında genel olarak sakin yaklaşım sergilenmektedir.
	ZİTLİK	-
Yeni ekin eskiyle ilişkisi incelendiğinde; yeni çatı ekinin tasarımında genel olarak eskiyle uyumlu bir yaklaşım benimsendiği görülmektedir. Yeni ekin doku olarak zıt olması çağdaş malzeme kullanımından gelmekte ve bu yaklaşımda hem koruma kuralları hem de eski yaklaşımda benimsenmesi gereken bir tutumdur.		

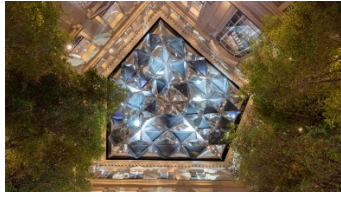
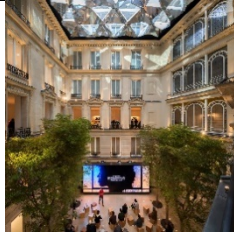
Çizelge 4.2. Analiz 2

BİNA ADI: İSHAK PAŞA SARAYI		
		
Sarayın eski hali (Çetin, 2012)	Sarayın planı (Çetin, 2012)	Mevcut durum (URL-30)
		
Yeni çatı eki (URL-29)	Sarayın avlusu (URL-30)	İç mekândan ekin görünümü (URL-29)
ESKİ: 1784'da tamamlanan yapı, Osmanlı İmparatorluğu Lale Devri'nin son büyük anıttır. Yer: Ağrı, Türkiye		
YENİ: Yeni cam çatı sistemi Yıl: 2011 Yürütücü: Erzurum ve Van Rölöve ve Anıtlar Müdürlüğü		
TÜZÜK - BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil. Madde 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6 ve 13'e uygun değil. Madde 9 uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun değil.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun değil.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b'ye uygun değil. Madde c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Tek düze bir formla tüm yapıyı kaplayan ek, eskiyle uyum gözetmemektedir.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ekin yatay ve düşeydeki orantısızlığı eski yapı ile uyumsuzdur.
	DOKU	Yeni ekte strüktür ve şeffaf malzemenin oluşturduğu doku eskiyle uyumsuzdur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni ekin şeffaf olması eskinin ışık/gölge ilişkisini değiştirmektedir.
	RENK	Yeni ek renk olarak eskiyle uyumludur.
	RİTİM	Yeni ekin kendi özelinde strüktürel ritmi vardır. Eskiyle ilişki kurmamaktadır.
	KORAM	Yeni ek, eski yapıdan bağımsız kendi içerisinde eksensel korama sahiptir.
	EGEMENLİK	Yeni ekin uyumsuzluğu eski yapının egemenliğini kesintiye uğratmaktadır.
	DENGE	Yeni ekin her bir mekânı kapatan bölümlerinde simetrik denge mevcuttur.
	BİRLİK	Eski yapıyla yeni ek tasarımsal olarak bütünleşmemiştir.
	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ek şeffaf malzeme ve strüktürle örgütlenmiş şeffaflık oluşturmuştur.
GÜNCEL KRİTERLER	ESNEKLİK	Yeni ekin yekpare olarak mekânları kapaması o mekânlara esneklik sağlamıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek, ikon olan eski yapının bu özelliğini olumsuz etkilemektedir.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Ek kendi içerisinde var olma eğilimindedir. Yapı ve kentle ilişki kurmamaktadır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Ek mekânların üzerini kapayıp işlevsel, ekonomik sürdürülebilirlik sağlamıştır.
	TAKLİT	-
TASARIM YÖNTEMİ	ÖYKÜNME	Ekin mekânları tek parça halinde kapatması eski yapının çatı tipine öykünmemdir.
	SAYGILI	Ekte şeffaf malzeme kullanılarak saygılı yaklaşım sergilenmeye çalışılmıştır.
	ZİTLİK	-
		Yeni çatı eki genel olarak ele alındığında; ekte herhangi bir tasarım yaklaşımının benimsenmediği ve sadece eski çatı tipine öykünerek fonksiyonel amaçla yapıldığı görülmektedir. Eski yapıya saygılı olmak amacıyla yapmaya çalışılan şeffaflaşma ise ekin strüktürünün sayısı, kalınlığı gibi nicel özelliklerinden ötürü eskiyle uyum sağlayamamaktadır.

Çizelge 4.3. Analiz 3

BİNA ADI: COAL DROPS YARD		
		
Vaziyet planı (URL-20)	Yapının eski hali (URL-20)	Yeni mevcut ve çevresi (URL-19)
		
Ön görünüş (URL-20)	Arka görünüş (URL-20)	Eski-yeni ilişkisi (URL-19)
ESKİ: 19.yüzyıl Victoria kömür sanayi binaları Yer: Londra, İngiltere		
YENİ: Eski binaların alışveriş merkezine dönüşümü projesi. Yıl: 2014 Mimar: Thomas Heatherwick		
TÜZÜK - BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6, 9 ve 13'e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Çatı eki eski yapının kemerli dokusu ve yanındaki dairesel yapılarla uyumludur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek eskiyle orantılı değildir. Ancak şeffaflaşmayla bu durum dengelenmiştir.
	DOKU	Yeni ekin çatı dokusu eski yapının tuğla dokusuna gönderme yapar, uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni ek ve eski yapıdaki şeffaflaşmalarla ışık/gölge dengesi sağlanmıştır.
	RENK	Ekin rengi eski yapının önüne geçmemektedir. Eski yapı ve dokuyla uyumludur.
	RİTİM	Yeni ekle oluşturulan oransal ritim, eskinin strüktürel ritmini güçlendirmektedir.
	KORAM	Eski-yeni arasındaki eğrisel eksende bir eksensel koram vardır.
	EGEMENLİK	Yeni çatı ekinin birleşim noktası yapı bütününde kütleli olarak egemendir.
	DENGE	Yapı bütününde olmasa da yapı genelinde simetrik denge söz konusudur.
	BİRLİK	Eski yapı ve yeni ek birlik içerisinde.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Ek, merkezindeki malzemenin şeffaflığıyla eski yapıyla uyumu gözetmektedir.
	ESNEKLİK	Ekle oluşturulan eski yapılar arası geçiş mekânı bütüne esneklik katmaktadır.
	İKONİKLİK	Yeni ekin form ve kuramsal yaklaşımı nedeniyle yapı ikon özelliği taşımaktadır.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yapı renk ve dokusunun çevre kimliğine uyumu kente entegresini sağlamakta.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni yapı eski yapıya işlevsel ve sosyo-kültürel sürdürülebilirlik sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni çatı eki genel olarak eski yapıyla bütünleşme ve uyum amacı gütmektedir.
	ZİTLİK	-
Yeni ekin eski ile ilişkisine genel olarak bakıldığında; yeni ek hem eski yapı hem de çevresi ile uyumlu bir kimlik oluşturma çabası içerisinde. Bu bağlamda tüzük ve bildirilere de uygundur. Sadece yeni ek kütleli olarak olumsuz etki oluşturabileceği düşünülebilir ancak bu durumun etkisi yapıdaki şeffaflaşmayla ve eğrisel formun sakin yükselişiyle giderilmiştir.		

Çizelge 4.4. Analiz 4

BİNA ADI: CHAMPS ELYSEES APPLE MAĞAZASI		
		
Champs Elysees Apple (URL-26)	Yeni çatı eki (URL-27)	Eski – yeni ilişkisi (URL-26)
		
Yeni ekle ışık – gölge (URL-27)	Eski – yeni ilişkisi 2 (URL-26)	Yeni esnek mekân (URL-27)
ESKİ: 19'uncu yüzyıldan kalma Paris pasajı. Yer: Paris, Fransa		
YENİ: Eski pasajın avlusuna eklenmiş kaleydoskop çatı örtüsü. Yıl: 2018 Mimar: Foster+Partners		
TÜZÜK - BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6, 9 ve 13'e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Ek formu eski yapıyla uyumludur. Doluluk boşluklarla mekânı zenginleştirmiştir.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek kendi içinde de eski yapıyla ilişkisinde de ölçülüdür.
	DOKU	Ekin bütünü ve kaleydoskop özelliğiyle oluşan doku mekâna boyut katmıştır.
	IŞIK/GÖLGE	Ekin tasarımı gün içerisinde eski mekâna farklı ışık/gölge oyunu sunmaktadır.
	RENK	Yeni ekte eskinin yansıması ve ekin şeffaflığı eski ile uyumu sağlamıştır.
	RİTİM	Doluluk boşluklarla oluşturulan dokunun ritmi eski yapıyla uyumludur.
	KORAM	Yeni eki hem özünde hem de eski yapıyla bütününde merkezsel koram vardır.
	EGEMENLİK	Ek içindeki zenginlik ve çeşitlilikle egemendir. Ancak özünde eskiden beslenir.
	DENGE	Yeni ekte simetrik denge, eski yapıda ise asimetrik denge mevcuttur.
GÜNCEL KRİTERLER	BİRLİK	Eski yapıyla yeni çatı ekin bütünde uyumlu bir birlik sağlanmıştır.
	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ekin örgütlenmiş şeffaflığı ve ayna özelliği eski yapıyla ilişki içerisinde.
	ESNEKLİK	Yeni çatı ekinin avlunun üzerine kapaması mekâna esneklik katmıştır.
	İKONİKLİK	Yeni çatı eki sadelik içerisine çeşitlilik katmasıyla ikon olma yolundadır.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Ekin yapılmasıyla avlunun esnek mekân haline gelmesi entegrasyonu sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Ekin dışındaki fotovoltaik paneller enerji bağlamında sürdürülebilirlik sağlar.
	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ekin tasarımında eski yapıyla ilişki kuran uyumlu bir üslup benimsenmiştir.
	ZİT LİK	-
Yeni çatı eki bütününde eski yapıyla çatışmayan, eski yapıyla ilişki kurmaya çalışan bir yaklaşım sergilemektedir. Yeni ek kendi içerisinde çağdaş bir üslup benimsemiştir ve eski yapıyı da kendi içerisine yansımalarla dâhil ederek hem mekânı hem de kendi tasarımını zenginleştirmiştir.		

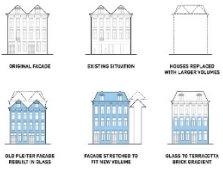
4.1.2. Cephe tamamlaması

Cephe tamamlaması, eski yapıya yeni bir kimlik kazandırmak veya çevreye adapte olabilmek amacıyla yapıda gerçekleştirilen değişikliklerin cephe özelinde olmasıdır. Cephe oranları, ölçek ve malzeme seçimi bu yaklaşımı yönlendiren önemli öğelerdir.

Çizelge 4.5. Analiz 5

BİNA ADI: ATİK VALİDE ŞİFAHANESİ		
		
Şifahanenin eski hali (URL-34)	Yeni ek eklenmeden önceki hali (URL-25)	Yeni cephe tamamlaması (URL-34)
		
Avludan görünüş (URL-25)	Eski-yeni ilişkisi (URL-25)	İç mekân (URL-25)
ESKİ: III. Murad'ın annesi Nurbanu Sultan'ın Mimar Sinan'a yaptırdığı külliyesinin şifahanesi. Yıl: 1583		
YENİ: Şifahanenin avlusunu saran cam cephe Yıl: 2015 Yer: İstanbul, Türkiye		
TÜZÜK - BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun değil. Madde 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6 ve 13'e uygun değil. Madde 9 uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun değil.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun değil.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek, eski yapının biçiminin algılanmasını güçleştirmiştir.
	ÖLÇÜ/ORAN	Ekin strüktür öğelerinin oranı, eskinin görsel algısını zayıflatmıştır.
	DOKU	Yeni ekin şeffaf dokusu eski yapıyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni ek, eski yapının ışık/gölge ilişkisini değiştirmiştir.
	RENK	Yeni cephe ekinin rengi eski yapının rengiyle uyumsuzdur.
	RİTİM	Yeni ek, eski yapının strüktürel ritminin algılanmasını engellemiştir.
	KORAM	Yeni ekle eski yapı arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni ek eski yapıyı kaplayarak egemen olmuştur.
	DENGE	Yeni ek ve eski yapı arasında denge oluşturulamamıştır.
	BİRLİK	Yeni ek ve eski yapı arasında birlik yoktur.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ekte salt şeffaflıkla eski yapıyla ilişki kurulmaya çalışılmıştır.
	ESNEKLİK	Yeni ek eski yapının esnekliğini olumsuz yönde etkilemiştir.
	İKONİKLİK	Yeni ek ikon olma niteliği taşımamaktadır.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek eski yapının kente entegresini sağlayamamıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek, eski yapının kültürel sürdürülebilirliğini zedelemektedir.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ekin tasarımında sakin yaklaşım benimsenmiştir.
	ZİTLİK	-
Yeni ekte kullanılan malzemenin rengi, birleşim detayları ve tüm cepheleri tekdüze sarması eski yapının özgün öğelerinin algılanmasını güçleştirmektedir. Yeni ek, eskinin avlu algısını ortadan kaldırmış ve eskinin kimliğini zedelemiştir. Yeni ek, eski yapıya şeffaf malzemeyle sakin yaklaşımın kötü bir örneğidir.		

Çizelge 4.6. Analiz 6

BİNA ADI: CHANEL AMSTERDAM ŞUBESİ/CRYSTAL HOUSES		
 Tasarım diyagramı (URL-23)	 Görünüş çizim (URL-23)	 Ön görünüş (URL-23)
 Görünüş 2 (URL-23)	 Mağaza girişi (URL-23)	 Cam tuğla cephe (URL-23)
ESKİ: Hollanda klasik geleneksel konutu. Yer: Amsterdam, Hollanda		
YENİ: Chanel Amsterdam mağazasının cephesel düzenlemesi Yıl: 2016 Mimar: MVRDV		
TÜZÜK - BİLDİRGE	ATINA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6, 9 ve 13'e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni cephe ekinde cam tuğla kullanılması eski yapıyla biçim olarak uyumludur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Ölçü/oran olarak eski yapıyla ve çevreyle uyumludur.
	DOKU	Doku olarak eski yapı malzemesinin çağdaş yorumu görülmektedir.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni cephe ekinin şeffaflığı iç mekânda doğal ışığın etkin kullanımı sağlamıştır.
	RENK	Yeni ekin saydam rengi eski yapı malzemesinin rengini ön plana çıkarmaktadır.
	RİTİM	Yeni ekte eski yapının ritmi sürdürülmektedir. Ayrıca rengin ritmi de mevcuttur.
	KORAM	Eski ve yeni malzeme renk ve doku koramı ile bütünleştirilmiştir.
	EGEMENLİK	Renk baskınlığı sebebiyle eski yeniye egemendir.
	DENGE	Yapı genelinde simetrik denge mevcuttur.
	BİRLİK	Eski ve yeni birlik içerisinde.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Malzeme ile kurumsal şeffaflığı temsilen kavramsal şeffaflık vardır.
	ESNEKLİK	Yeni malzemenin şeffaflığıyla iç ve dış mekân bütünleşerek esneklik sağlamıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ekle oluşturulan bütün kurumsal bir ikoniklik sağlamıştır.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Eski malzemenin çağdaş yorumuyla yeni ek eski dokuyla uyum içerisinde.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Ek kurumsal, işlevsel, sosyo-kültürel ve ekonomik sürdürülebilirlik sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	Yeni cephe ekinde, yapı malzemesinin dizimi ve formu ile eski taklit edilmiştir.
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ek eskiye karşı uyumlu bir yaklaşım sergilemektedir.
	ZİTLİK	-
Yeni ek eski malzemenin modern yorumuyla eski yapıyla uyumu yakalamıştır.		

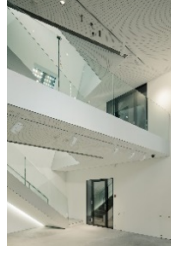
Çizelge 4.7. Analiz 7

BİNA ADI: YAPI KREDİ KÜLTÜR VE SANAT		
		
Yapının eski hali (URL-28)	Yeni cephenin çevre ile ilişkisi (URL-28)	Gece görüntü (URL-28)
		
İç mekânın çevreyle ilişkisi (URL-28)	İç mekânın çevreyle ilişkisi (URL-28)	Tasarım eskizleri (URL-28)
ESKİ: 1958 ofis yapısı Mimar: Paul Schmitthenner. Yer: İstanbul, Türkiye		
YENİ: İç mekânı ve cephesi yenilenen sanat merkezi Yıl: 2017 Mimar: TEGET Mimarlık		
TÜZÜK - BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6, 9 ve 13'e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek, eski yapının biçiminin algısını güçlendirmiştir.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek, eski yapının cephesel oranlarını değiştirmiştir.
	DOKU	Yeni ekin dokusu eski yapıyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni ek, ışığı etkin kullanarak eski yapının ışık/gölge ilişkisini değiştirmiştir.
	RENK	Yeni ekin şeffaf malzeme rengi eski yapıyla uyumludur.
	RİTİM	Yeni ekin ritmi eski yapının ritminden farklıdır.
	KORAM	Yeni ek ve eski yapı arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni cephe tamamlaması hem eski yapıya hem de çevresine egemendir.
	DENGE	Yeni ek ve eski bina arasında denge oluşturulmuştur.
	BİRLİK	Yeni ek ve eski yapı birlik içerisinde.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Ekte tamamen şeffaflaşmayla eski yapının yenilenen kısmı algılanmaktadır.
	ESNEKLİK	Yeni, malzemenin şeffaflığıyla iç ve dış mekân bütünleşerek esneklik sağlamıştır.
	İKONİKLİK	Ekin eski yapıyla oluşturduğu kimlikle eski yapı ikon olma niteliği taşımaktadır.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ekin tasarımıyla yapının içi çevresindeki eski dokuyla entegre olmuştur.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek eski yapının sosyo-kültürel devamlılığını sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ekin tasarımında saygılı üslup benimsenmiştir.
	ZİTLİK	-
Yeni cephe tamamlamasıyla yapının bulunduğu eski dokuyla iletişim artmaktadır. Ayrıca yapıda yapılan iç mekân yenilemesi ile eklenen rampalar ve eski strüktürel yapının algılanması; hem yapının cephesine hem de bulunduğu eski dokuya çeşitlilik katmıştır.		

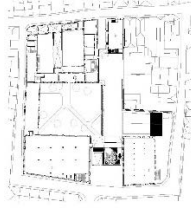
4.1.3. Eski yapılar arasında yeni bağlantı mekânı

Bu yaklaşımda, iki veya daha fazla eski yapı arasında öncelikli amacı yapılar arası bağlantıyı sağlayan mekân tasarımı amaçlanmaktadır. Tasarlanan yeni yapıda geçiş mekânına ek olarak farklı fonksiyonlarda mekânlarda olabilmektedir.

Çizelge 4.8. Analiz 8

BİNA ADI: JANUS/RAPPERSWİL-JONA BELEDİYE MÜZESİ		
		
Vaziyet planı (URL-31)	Kuzeybatıdan görünüş (URL-32)	Yeni ek (URL-31)
		
Güneybatıdan görünüş (URL-31)	Güneydoğudan görünüş (URL-31)	İç mekân (URL-31)
ESKİ: 13 yüzyıl konut ve kule yapısını birbirine bağlayan hizmet binasının oluşturduğu kompleks.		
YENİ: Eski yapıları birbirine bağlayan yeni ek. Yer: Rapperswil-Jona, İsviçre Yıl: 2011 Mimar: mlzd		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6, 9 ve 13'e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Çağdaş üslupla tasarlanan yeni ekin formu eski yapıyla ilişki kurmaktadır.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek bağlantı kurduğu eski yapılara ve çevresine göre ölçüldür.
	DOKU	Ekin delikli malzeme dokusu eski yapılar arasında bir geçiş işlevi görmektedir.
	IŞIK/GÖLGE	Işık/gölge etkisi yapının formunun algılanması kolaylaştırmıştır.
	RENK	Ekin bronz rengi, eski yapıların rengiyle birbirini tamamlamıştır.
	RİTİM	Ekin dokusal ritmi kulenin taş dokusuyla diğer yapı arasında geçiş sağlamıştır.
	KORAM	Yeni ek, iki eski yapı arasında doku ve renk koramı görevi görmektedir.
	EGEMENLİK	Ek az da olsa renkle, eski kule yapısı ise kütsel olarak egemenlik göstermektedir.
	DENGE	Yeni ek eski yapılarla oluşturduğu bütünde asimetrik denge oluşturmuştur.
	BİRLİK	Yeni bağlantı mekânı iki eski yapı ile birlik içerisinde.
	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Ekin cephesinde örgütlenmiş şeffaflıkla eski taş dokusuyla ilişki kurulmuştur.
GÜNCEL KRİTERLER	ESNEKLİK	Yeni geçiş eki iki yapıyı bağlayarak aralarında esnek mekânlar oluşturmuştur.
	İKONİKLİK	Yeni ek birleştiği yapılarla birlikte ikonlaşma özelliği taşımaktadır.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek bağlandığı eski yapılar ve kente duyarlı bir şekilde entegre olmuştur.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Ek oluşturduğu kimlikle kültürel; çatısındaki ışıklıkla işlevsel devamlılık sağlar.
	TAKLİT	-
TASARIM YÖNTEMİ	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Tasarımda eski yapılara ve çevresine karşı duyarlı bir yaklaşım benimsenmiştir.
	ZİTLİK	-
		Çağdaş formla ve malzemeyle tasarlanan yeni bağlantı mekânı tasarımı; konum olarak geri çekilerek, eski yapıların özgün bölümlerine duyarlı bir şekilde yaklaşarak, renk ve oran olarak eski yapıyla çatışmayarak saygılı bir tutum sergilemiştir.

Çizelge 4.9. Analiz 9

BİNA ADI: TOURNAİ MİMARLIK FAKÜLTESİ		
		
Model (URL-33)	Zemin kat planı (URL-33)	Güney cephesi (URL-33)
		
Kuzeybatıdan görünüş (URL-33)	Avlu (URL-33)	Fuaye (URL-33)
ESKİ: Farklı kimliklere ait iki endüstriyel bina ve hastane olarak kullanılmış manastır. Yer: Tournai, Belçika		
YENİ: 3 eski yapıyı bağlayan ve içerisinde oditoryum bulunan yapı. Yıl: 2017 Mimar: Aires Mateus		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6, 9 ve 13'e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Ekin modern formu farklı tarzdaki eski yapılarla uyum sağlamıştır.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek, kendi içinde de eski yapılarla ilişkisinde de uyumlu bir ölçüdedir.
	DOKU	Ekin sade dokusu farklı üsluptaki eski yapılarla ilişkisi kurmasını sağlamıştır.
	IŞIK/GÖLGE	Ekte gerekli yerlerde açıklıklar yapılarak iç mekândaki ışık oranı dengelenmiştir.
	RENK	Renk seçimi yeni ekin diğer üç yapıyla ve çevreyle uyumunu sağlamıştır.
	RİTİM	Yeni ekin eski ile ilişkisinde herhangi bir ritmik yaklaşım yoktur.
	KORAM	Yeni bağlantı eki ve eski yapı arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni ek sadelikle kendini arka plana ittiği için eski yapılar egemendir.
	DENGE	Bütünde asimetrik denge mevcuttur.
	BİRLİK	Yeni bağlantı eki ve farklı tarzdaki eski yapılar birlik içerisinde.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Ekte tasarlanan açıklıklarda malzemenin doğasından gelen şeffaflık kullanılmıştır.
	ESNEKLİK	Ekin tasarımındaki esnek alanlar iç ve dış mekânlarda bütüne hizmet etmektedir.
	İKONİKLİK	Yapı ikonik tutum sergilememektedir.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek, atıl durumda olan bu yeri, üç yapıyı bağlayarak kente kazandırmıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni bağlantı eki, eski yapılara kültürel bir sürdürülebilirlik sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni bağlantı mekânının tasarımında sakin, sade bir yaklaşım benimsenmiştir.
	ZİTLİK	-
Yeni bağlantı mekânın tasarımında gerek form gerekse doku ve renk olarak benimsenen sadelik anlayışı; farklı tarzlardaki yapıların uyumlu bir bütün halinde bir araya getirilmesini sağlamıştır.		

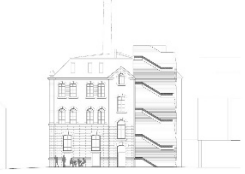
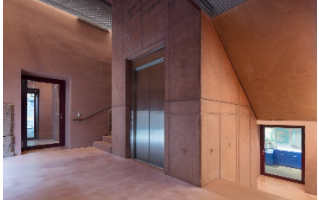
4.1.4. Eskiye eklemlenen sirkülasyon elemanı/mekânı

Eski yapıların yenileme veya dönüşümü sonucunda yapıya verilen fonksiyonun getirisi olarak yatay ya da düşey sirkülasyon elemanları gereksinimi ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda tasarlanacak strüktürler yapıya zarar vermeden ve yapının önüne geçmeyecek ölçekte yapılması gerekmektedir (Zeren, 2010: 40).

Çizelge 4.10. Analiz 10

BİNA ADI: TORRE DEL BORGO		
		
Eski yapı ve çevresi (URL-36)	Önden görünüş (URL-36)	Yeni merdiven kulesi (URL-36)
		
Kesit (URL-36)	Malzeme ilişkisi (URL-36)	İç mekân (URL-36)
ESKİ: Kütüphaneye dönüştürülen, tarihi köy dokusunda bulunan orta çağ yapısı. Yer: Bergamo, İtalya		
YENİ: Sirkülasyonu tahrip olan eski yapıya işlevsel merdiven ve rampa eklentisi Yıl: 2015 Mimar: Cn10		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATINA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6, 9 ve 13'e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBİ BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni yatay ve düşey eklerin formu eski yapıyla uyumludur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek kendine, eski yapıya ve çevreye göre ölçülüdür.
	DOKU	Yeni yatay ve düşey sirkülasyon alanlarındaki dokular eski yapıyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni yapı formundaki doluluk boşluklar ışık etkisiyle daha iyi algılanmaktadır.
	RENK	Yeni eklerde kullanılan renkler eski yapının taş dokusuyla uyum içerisindedir.
	RİTİM	Yeni ek eski yapı ile ritmik ilişki kurmamıştır.
	KORAM	Yeni sirkülasyon mekânı/elemanı ve eski yapı arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Eski yapı biçim ve oran olarak egemendir.
	DENGE	Yapı bütününde asimetrik denge mevcuttur.
	BİRLİK	Eski yapı ve yeni ekler uyumlu bir birlik oluşturmuştur.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Ekte tasarlanan açıklıklarda malzemenin doğasından gelen şeffaflık kullanılmış.
	ESNEKLİK	Yeni ekin tasarımı eski yapıya esneklik sağlamıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ekler ikon olan eski yapının kimliğini güçlendirmiştir.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek tasarımıyla kentin dokusuyla çatışmayarak kente adapte olmaktadır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ekler eski yapıda işlevselliği artırarak sürdürülebilirlik sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ek, çağdaş üslupla eski yapıyla uyumlu bir birliktelik kurmaya çalışmıştır.
	ZİTLİK	-
Yeni ekin merdiven kulesi çağdaş formu ve rengiyle eski yapıyla saygılı bir iletişim kurmaktadır. İç mekândaki yeni merdiven ve rampa ekleri ise renk ve tasarımıyla yine eski yapının taş dokusuyla uyum içerisindedir.		

Çizelge 4.11. Analiz 11

BİNA ADI: TONOFENFABRIK MÜZESİ		
		
Yapının eski hali (URL-35)	Yeni merdiven kulesi (URL-35)	Önden bakış (URL-35)
		
Görünüş çizim (URL-35)	Eski-yeni ilişkisi (URL-35)	İç mekân (URL-35)
ESKİ: Eski kil fırın fabrikasından kent müzesine dönüştürülmüş tarihi yapı. Yer: Lahr, Almanya		
YENİ: Müzeye eklenen merdiven kulesi Yıl: 2017 Mimar: Heneghan Peng Architects		
TÜZÜK - BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil. Madde 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil. Madde 9 ve 13'e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2 ve 10'a uygun değil. Madde 8 uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b'ye uygun. Madde c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni merdiven kulesinin formu eski yapıyla uyumludur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ekin eski yapıdan yüksek oluşu, eski yapıyı ikinci plana itmiştir.
	DOKU	Yeni ekin çağdaş malzeme dokusu eski yapıyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Işığın ekin cephesindeki boşluklarda bıraktığı etkiyle yapı daha iyi algılanmıştır.
	RENK	Yeni ekin rengi eski yapıyla uyumludur.
	RİTİM	Yeni ekin formunda kütle hareketlerinin oluşturduğu oransal ritim vardır.
	KORAM	Yeni merdiven kulesi eki ve eski yapı arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni ek yüksekliği nedeniyle eski yapı üzerinde egemenlik kurmuştur.
	DENGE	Yeni ekte doluluk boşluklarla oluşturulan simetrik bir denge mevcuttur.
	BİRLİK	Yeni ekin yüksekliği dışında, eski ve yeni yapı bir birlik oluşturmuştur.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ekteki şeffaflaşmalar yapının işlevi hakkında bilgi vermektedir.
	ESNEKLİK	Ek, sirkülasyonu sağlayarak eski yapıya esnek mekân olma imkânı vermiştir.
	İKONİKLİK	Yeni merdiven kulesi eki, kolay algılanan tarzıyla ikon haline gelmiştir.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek ikon özelliğiyle hızlıca kente adapte olmuş ve eskiye de ilgiyi artırmıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek, eski yapının işlevsel ve sosyo-kültürel devamlılığını sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ek genel olarak eski yapıya uyumlu bir ilişki kurmaya çalışmıştır.
	ZİTLİK	-
Yeni merdiven kulesi genel tasarım ilkeleri açısından eski yapıyla uyumludur. Sadece yükseklik olarak eski yapıyı aşması, eski yapının önüne geçerek ikonlaşmasını sağlamıştır.		

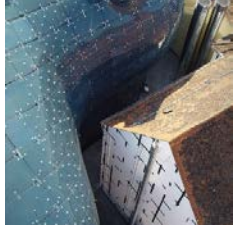
Çizelge 4.12. Analiz 12

BİNA ADI: HUNDUN ÜNİVERSİTESİ 7 NUMARALI BİNASI		
Önden görünüş (URL-37)	2. Kat ve asma kat planı (URL-37)	Kesit (URL-37)
Giriş merdiveni (URL-37)	Eski-yeni ilişkisi (URL-37)	Eski-yeni ilişkisi 2 (URL-37)
ESKİ: Şu an karma işlevli eğitim binası, eski merkez bankası banknot matbaası fabrikası yapısı. Yer: Çin		
YENİ: Dönüştürülen eski yapıya eklenen yeni merdiven eki. Yıl: 2018 Mimar: Vary Design		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATINA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6, 9 ve 13'e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni merdiven eki, eski yapıyla uyumludur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni merdiven eki kendi içerisinde ve eski yapıyla uygun ölçülüdür.
	DOKU	Yeni merdiven ekinin malzeme dokusu eskinin tuğla dokusuna uygundur.
	IŞIK/GÖLGE	Ekin görsel algısı, cephesindeki boşluk ve ışıkla birlikteliğiyle netleştirilmiştir.
	RENK	Yeni ekin brüt beton dokusu eski yapının tuğla dokusuyla uyumludur.
	RİTİM	Yeni ekin merdivenlerdeki ritim dışında tasarımında ritmik yaklaşım yoktur.
	KORAM	Yeni merdiven eki ve eski yapı arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni merdiven ekinin zarif üslubu eski yapıyı egemen yapmıştır.
	DENGE	Yapı bütününde asimetrik denge mevcuttur.
	BİRLİK	Eski yapı ve yeni ek birlikteliğinde uyumlu bir bütün oluşturulmuştur.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Ek ve eski yapı arasındaki cam kutu, yapıya üç boyutlu bir şeffaflık katmıştır.
	ESNEKLİK	Ek, sirkülasyonu sağlayarak eski yapıya esnek mekân yapma imkânı vermiştir.
	İKONİKLİK	Yapı ikon olma davranışı göstermemektedir.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek sade tasarımıyla eski yapı ve çevresiyle uyumlu bir ilişki kurmuştur.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek, eski yapının işlevsel ve sosyo-kültürel devamlılığını sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni merdiven eki, eski yapıya saygılı bir üslupla tasarlanmıştır.
	ZİTLİK	-
Yeni merdiven eki, yalın tasarımıyla eski yapının önüne geçmeden onunla bütünleşmiştir.		

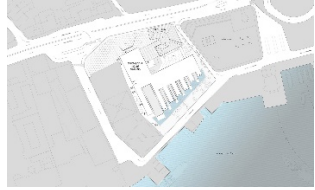
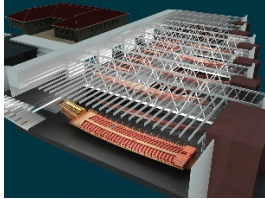
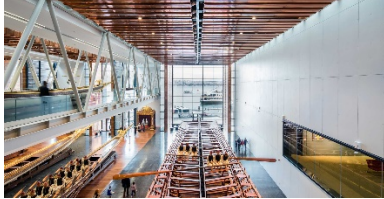
4.1.5. Eskiye yeni ek bina

Eski yapının çağdaş yaşama uymaya çalışma ve artan mekân ihtiyacını sağlamak amacıyla yapıya farklı formlarda eklenen yeni yapıdır.

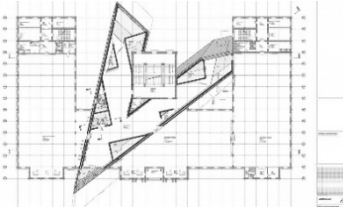
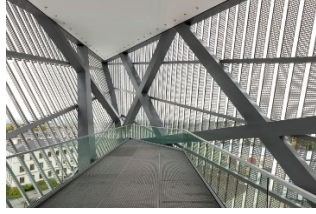
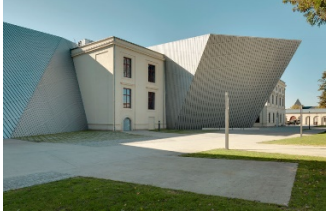
Çizelge 4.13. Analiz 13

BİNA ADI: KUNSTHAUS GRAZ		
		
Kunsthau Graz (URL-41)	Eski doku ve Kunsthaus (URL-41)	Kunsthau ve çevresi (URL-41)
		
Zemin, 3. kat planı ve kesit (URL-41)	Eski ve yeni yapı gece görüntü (URL-41)	Eski-yeni ilişkisi (URL-41)
ESKİ: Eiserner Haus, tarihi anıt haline gelmiş demir dökme konut yapısı. Yer: Graz, Avusturya		
YENİ: Kültür merkezine dönüştürülmüş eski yapıya eklenen eğrisel yapı. Yıl: 2003 Mimar: CRAB Studio		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil. Madde 7 ve 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6 ve 13'e uygun değil. Madde 9 uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f'ye uygun değil. Madde k'ye uygun.
	NAİROBİ BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun değil.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek yapı, eski bina ve çevresine göre zıt formdadır.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek yapı, eski yapı ve çevresiyle oransal bir bağlantı kurmamıştır.
	DOKU	Yeni ekin malzeme dokusu eklendiği eski yapıyla uyumlu, çevresiyle zıttır.
	IŞIK/GÖLGE	Ekte ışıktan faydalanmak için yapılan ışıklıklar eski çevreyle zıtlığı beslemektedir.
	RENK	Yeni ek binanın rengi eklendiği eski yapıyla uyumlu, çevresiyle zıttır.
	RİTİM	Yeni ekin yapı kabuğunda malzemenin doku ritmi vardır. Çevreyle ilişkisizdir.
	KORAM	Yeni ekte ışıklıklar, yapı formu ekseninde koram oluşturmuştur.
	EGEMENLİK	Yeni ek, zıt yaklaşımıyla eski yapıya ve çevresine egemendir.
	DENGE	Eski ve yeni yapı ilişkisinde denge söz konusu değildir.
GÜNCEL KRİTERLER	BİRLİK	Eski ve yeni yapı kurduğu karşıt ilişkiyle bütün olamamıştır.
	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Ek yapı kabuğundaki şeffaflıkla eski çevresini yansıtarak çevresiyle ilişkilendirilmiştir.
	ESNEKLİK	Yeni ek, iç mekânındaki esnek mekân dışında eski yapıya esneklik katmamıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek bina, tasarımındaki özgünlük ve bağlamına zıtlığıyla ikon olmuştur.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek, ikonikliğiyle eski yapı ve çevresine yeni bir kimlik kazandırmıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek, eski yapının ve çevresinin sosyo-kültürel devamlılığını sağlamıştır.
	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	-
ZİTLİK	ZİTLİK	Yeni ek binanın tasarımı eskiden bağımsız kendine özgü tarzıyla zıt üsluptadır.
Yeni ek yapı, benimsemiş olduğu zıt üslubu birçok tasarım girdisinde uygulamış ve kendini eski yapıdan bağımsız özgün hale getirmiştir. Yeni ek yapının çevresiyle de olan zıt üslubu, yapıyı ikon haline getirmiştir. Bu durum, yeni ek binanın içinde bulunduğu eski dokuya da ilginin artmasını sağlamıştır.		

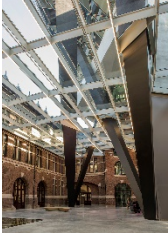
Çizelge 4.14. Analiz 14

BİNA ADI: İSTANBUL DENİZ MÜZESİ		
		
Deniz Müzesi (URL-42)	Tasarım aşaması (URL-42)	Vaziyet planı (URL-43)
		
Kesit model (URL-43)	İç mekân (URL-42)	Eski-yeni ilişki (Fotoğraf: Zeynep Yavuz)
ESKİ: Eski maliye binası olan yapı 1897’de deniz müzesine dönüştürülmüştür. Yer: İstanbul, Türkiye		
YENİ: Eskiyle 2 noktada birleşen yeni ekte saltanat kayıkları sergileniyor. Yıl: 2010 Mimar: TEGET Mimarlık		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8’e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6 ve 9’a uygun. Madde 13’e uygun değil.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k’ye uygun.
	NAIROBİ BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28’e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2’ye uygun değil. Madde 8 ve 10’a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2’ye uygun değil. Madde 4 ve 5’e uygun
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c’ye uygun
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek bina eski müze yapısıyla uyumlu formdadır.
	ÖLÇÜ/ORAN	Eski yapı ve yeni ek arasında uygun oran oluşturulamamıştır.
	DOKU	Yeni ek bina ve eski yapının dokusu uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Ek cephesindeki kütle hareketiyle iç mekânın daha aydınlık olmasını sağlamıştır.
	RENK	Yeni ek binada kullanılan renkler ve eski yapının rengi uyumludur.
	RİTİM	Ekin cephesinde eskiden bağımsız oransal ritim kütle hareketleriyle sağlanmıştır.
	KORAM	Ek binanın deniz cephesinde eksensel koram vardır. Eski ile ilişkide yok.
	EGEMENLİK	Yeni ek bina, eski yapıyla olan ilişkisinde egemendir.
	DENGE	Eski ve yeni yapı arasında asimetrik denge kurulmaya çalışılmıştır.
	BİRLİK	Eski ve yeni yapı net bir birlik oluşturamamıştır.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ek binanın iç mekânında geçişlilikle oluşan şeffaflık mevcuttur.
	ESNEKLİK	Ekin sergi mekânı esnek olarak tasarlanmıştır. Eski yapıya esneklik katmamıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek yapı ikon olma özelliği taşımamaktadır.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek eski yapıyı kente entegre etmek için giriş kısmında geri çekilmiştir.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek, eski yapının sosyo-kültürel devamlılığını sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ek bina da tasarım yaklaşımı olarak uygunluk benimsenmiştir.
	ZİTTLİK	-
Yeni ek binanın tasarımında her ne kadar uyumluluk benimsense de eski yapıyla bütünleşememiştir. Çünkü her ne kadar giriş kısmında meydan oluşturup geri çekilse de; eski yapıyla güçlü bir bağ kuramamış ve diğer cephede eski yapının denizle bağlantısını koparmıştır. Ayrıca müzeye giriş ve çıkışın yeni ekten olması eski yapının kentle temasını zayıflatmıştır.		

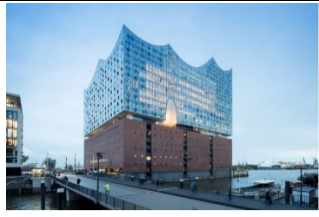
Çizelge 4.15. Analiz 15

BİNA ADI: ASKERİ TARİH MÜZESİ		
		
Müze ve çevresi (URL-44)	Müzenin önden görünüşü (URL-44)	Gece görünüşü (URL-44)
		
Plan (URL-44)	Yeni bina manzara platformu (URL-45)	Eski-yeni ilişkisi (URL-45)
ESKİ: 19'uncu yüzyıl neo-klasik tarzlı eski yapı, geçmişten beri müze işlevi görmekte. Yer: Dresden, Almanya		
YENİ: Eski yapıyı kesen yeni ek bina, müzenin yenilenmesi ile eklenmiştir. Yıl: 2011 Mimar: Studio Libeskind		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil. Madde 7 ve 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6 ve 13'e uygun değil. Madde 9 uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f'ye uygun değil. Madde k'ye uygun.
	NAİROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2 ve 5'e uygun değil. Madde 4 uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek bina form olarak eski yapıyla uyumlu değildir.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek bina eski yapıyla çatışan bir oranda yapılmıştır.
	DOKU	Yeni ek binanın dokusu eski yapı dokusuyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni ekin yapıyı kesmesi ve kütlesi eskinin ışık/gölge ilişkisini değiştirmiştir.
	RENK	Yeni ek yapının çağdaş rengi eski yapıyla uyumludur.
	RİTİM	Yeni yapıda eski yapının oransal ritmine karşı malzemenin dokusal ritmi vardır.
	KORAM	Yeni ekin eski ile ilişkisinde koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni ek bina eski yapıya formu ve kütle oranıyla egemendir.
	DENGE	Yeni ek kendini özgürleştirerek eski yapının simetrik dengesini kırmıştır.
	BİRLİK	Yeni ekle eski yapı arasında birlik sağlanamamıştır.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Tasarımda eski otoriterliği yeni ise ordunun kavramsal şeffaflığını temsil etmekte.
	ESNEKLİK	Yeni ek iç mekândaki tasarımıyla eski yapıya esneklik katmıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek bina formu ve eski yapıyla zıtlığı ikon olmasını sağlamıştır.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ekin ikon olması eski yapının kentle olan iletişimini artırmıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek, eski yapının sosyo-kültürel devamlılığını sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	-
	ZİTLİK	Yeni ek binanın tasarımında eskiye karşıt bir tasarım yaklaşımı benimsenmiştir.
Yeni ekin tasarımındaki kontrastlık eski yapının formunu, simetrisini, iç mekânını keserek geçmesi ile sonuçlanmıştır. Bu tutum yapının ikonlaşmasını sağlasa da yasal çerçeveye bakıldığında kurallara uymadığı görülmektedir.		

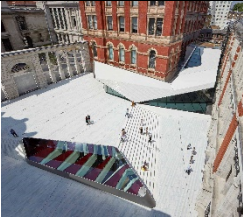
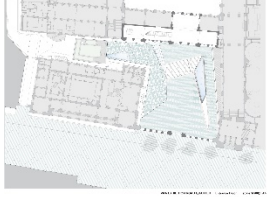
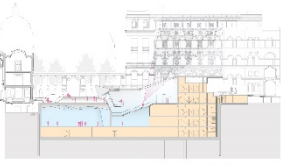
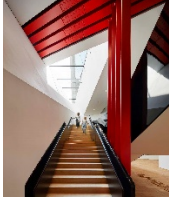
Çizelge 4.16. Analiz 16

BİNA ADI: ANTWERP LİMAN EVİ		
		
Antwerp liman evi ve çevresi (URL-38)	Antwerp liman evi (URL-38)	Akşam görünüşü (URL-38)
		
Atrium (URL-38)	Eski-yeni ilişkisi 1 (URL-38)	Eski-yeni ilişkisi 2 (URL-38)
ESKİ: Eski terk edilmiş itfaiye binası. Yer: Antwerp, Belçika		
YENİ: Eski yapının liman ofis binasına dönüştürülmesi ile eklenen yeni yapı. Yıl: 2016 Mimar: Zaha Hadid		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8'e uygun değil.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6 ve 13'e uygun değil. Madde 9 uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f'ye uygun değil. Madde k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2 ve 5'e uygun değil. Madde 4 uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek yapı eski yapıyla biçim olarak zıttır.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek yapı eski yapıyla ilişkisinde ölçülü değildir.
	DOKU	Yeni ek yapının dokusu ile eski yapının dokusu uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Ekin eski yapının avlusunun üzerine gelmesi eskinin ışık ilişkisini değiştirmiştir.
	RENK	Yeni ek yapının rengi ile eski yapının rengi uyumludur.
	RİTİM	Eski yapının oransal ritmine karşı yeni ekte dokusal ritim vardır.
	KORAM	Eski-yeni ilişkisinde koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni ek eski yapıya ve çevresine egemendir.
	DENGE	Yeni ekle eski yapının simetrik dengesi kırılmıştır.
	BİRLİK	Eski ve yeni yapı bütününde birlik oluşturulamamıştır.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ekte çevreyle ilişki kurabilmek için geçişlilikle olan şeffaflık kullanılmıştır.
	ESNEKLİK	Eski ve yeni kesişimi atrium ve yeni ekin içi esnek mekân olarak tasarlanmıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek bina eski yapının üzerine binmesi ve zıtlığıyla ikon olmuştur.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek bina atıl durumda olan eski yapıyı yeniden kente kazandırmıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Eskide soğutulmuş kirşler, yenide soğutulmuş tavan enerji devamlılığını sağlamış.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	-
	ZITLIK	Yeni ek yapı eski yapıyla zıt tasarım yaklaşımını benimsemiştir.
Yeni ek yapı, yasal çerçeve ve eskiye müdahalede dikkat edilmesi gereken tasarım ilkeleri açısından incelendiğinde; yeni ekin eski yapıyla minimumda ilişki kurduğu ve tasarımında kendini önemseyerek ikonlaştığı görülmektedir.		

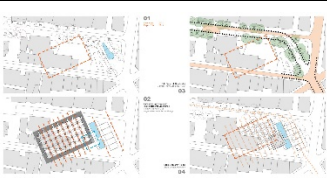
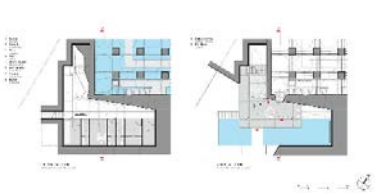
Çizelge 4.17. Analiz 17

BİNA ADI: ELBPHILHARMONIE		
		
Elbphilharmonie ve çevresi (URL-40)	Elbphilharmonie (URL-40)	Elbphilharmonie 2 (URL-39)
		
Kesit model (URL-40)	İç mekân (URL-39)	Eski-yeni malzeme ilişkisi (URL-40)
ESKİ: Kaispeicher çay, kakao, tütün depolamak için kullanılan antrepo. Yıl: 1966 Mimar: Werner Kallmorgen		
YENİ: Karma kullanımlı yeni ek. Yıl: 2016 Mimar: Herzog & de Meuron Yer: Hamburg, Almanya		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil. Madde 7 ve 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6 ve 13'e uygun değil. Madde 9 uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f'ye uygun değil. Madde k'ye uygun.
	NAİROBİ BİLDİRGESİ	Madde 4 uygun. Madde 5 ve 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2 ve 5'e uygun değil. Madde 4 uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ekin dalgalı formu eski yapıyla uyumlu değildir.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek ölçek olarak eski yapının önüne geçmiştir.
	DOKU	Ekin saydam dokusu eskiyle uyumlu, cephede açıklıkların oluşturduğu doku zıttır.
	IŞIK/GÖLGE	Masif olan eski yapıdaki ışık/gölge ilişkisi yeni ekin şeffaflığıyla değiştirilmiştir.
	RENK	Eski yapı ve yeni ekin malzeme rengi uyumludur.
	RİTİM	Eskinin oransal ritmi ve yeni ekin cephesinde oransal dokusal ritim birbirine zıttır.
	KORAM	Eski-yeni ilişkisinde koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni ek yapı egemendir.
	DENGE	Eski-yeni ilişkisinde asimetrik denge vardır.
	BİRLİK	Eski yapı ve yeni yapı arasında zıtlıkla birlik kurulmaya çalışılmıştır.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ekte şeffaflaşma ile eski yapı ve bağlamla ilişki kurulmaya çalışılmıştır.
	ESNEKLİK	Yeni ek eski yapıya esneklik sağlamamıştır. Kendi içinde esnek mekânları vardır.
	İKONİKLİK	Yeni ek eskiyle zıt ilişkisi ve dalgalı formuyla ikon olmuştur.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek yapı eski yapıya kattığı yeni kimlikle kente entegresini sağlamıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek, eski yapının sosyo-kültürel devamlılığını sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	-
	ZİTLİK	Yeni ek binanın tasarımında karşıt yaklaşım benimsenmiştir.
Yeni ek bina eski yapıyla tasarım girdileri açısından zıttır ve yasal çerçeveye çatışmaktadır. Ancak bu zıtlık yapının ikonlaşmasını ve çevresine olan ilginin artmasını sağlamıştır.		

Çizelge 4.18. Analiz 18

BİNA ADI: VICTORIA & ALBERT MÜZESİ		
		
Müzeye önden bakış (URL-46)	Sackler avlu (URL-46)	Eski yapı zemin kat planı (URL-46)
		
Kesit (URL-46)	Yeni merdivenden eskiye bakış (URL-46)	Sainsbury galerisi (URL-46)
ESKİ: Yapı kompleksi, 19'uncu yüzyılda Victoria mimari üslubuyla yapılan müzedir. Yer: Londra, İngiltere		
YENİ: Müzenin sokakla ve halkla ilişkisini güçlendirmek amacıyla tasarlanan yeni ek. Yıl:2017 Mimar: AL_A		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6, 9 ve 13'e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek form olarak eski yapıyla uyumludur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek kendi içerisinde ve eski yapıya göre ölçülüdür.
	DOKU	Yeni ekin çağdaş dokusu, eski yapının tuğla ve taş dokusuyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni ekte şeffaflaşmalar ve göz pencere ışığı etkin kullanılmasını sağlamıştır.
	RENK	Ekin rengi ve eski yapının rengi uyumludur.
	RİTİM	Ekin strüktürel ritminin yukarda avludan algılanması mekâna çeşitlilik katmıştır.
	KORAM	Eski-yeni ilişkisinde koram yoktur.
	EGEMENLİK	Eski yapının egemenliği devam etmektedir.
	DENGE	Yapı bütününde asimetrik denge vardır.
	BİRLİK	Eski yapı ve yeni ek birlik içindedir.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ekin tasarımındaki şeffaflaşmalar eski yapıyla etkileşim kurmaktadır.
	ESNEKLİK	Yeni ekle kamusal alan Sackler avlusu eski-yenin bütünlüğü esnek mekândır.
	İKONİKLİK	Yeni ek yapı ikon olma özelliği taşımamaktadır.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ekin tasarım amaçlarından bir olan kentsel entegrasyonu başarmıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek, eski yapının sosyo-kültürel devamlılığını sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ekin tasarımında eski yapıya saygılı şekilde yaklaşmıştır.
	ZİTLİK	-
Yeni ek yapının tasarımında yapı kütesinin yer altında çözülmesi ve avluda çözülen mekânın sadeliği eski yapıyla uyumunu sağlamıştır. Ayrıca yeni ekin tasarımında kullanılan göz pencere ve yarıklar; eski yeni ilişkisini güçlendirerek mekâna zenginlik katmıştır.		

Çizelge 4.19. Analiz 19

BİNA ADI: ŞEREFİYE SARNICI EK BİNASI		
		
Yeni ek bina (URL-47)	Arazide yıllara göre durum (URL-47)	Kentsel tasarım diyagramı (URL-47)
		
Bodrum ve zemin kat planı (URL-47)	Güneydoğu cephesi (URL-47)	Sarnıç giriş holü (URL-47)
ESKİ: II. Theodosius Dönemine ait Bizans su yapısı. Yer: İstanbul, Türkiye		
YENİ: Sarnıca girişi sağlayan ekin farklı fonksiyonlarda iki katı daha bulunmaktadır. Yıl: 2017 Mimar: CBA		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8'e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6, 9 ve 13'e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAİROBİ BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek eski yapı ve çevresiyle biçim olarak uyumludur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek kendine, eski yapıya ve çevresine göre ölçülüdür.
	DOKU	Yeni ekin dokusu eski yapı ve çevreyle uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Şeffaflaşarak ışığı içine alan yeni ek bu sayede eski yapıyı öne çıkarmıştır.
	RENK	Yeni ekin rengi eski yapı dokusuyla ve çevresiyle uyumludur.
	RİTİM	Güneş kırıcıların dokusal ritmi eskinin taş dokusunun yatay ritmiyle uyumludur.
	KORAM	Dokusal ritmin oluşturduğu eksensel koram eski-yeni ilişkisini güçlendirmiştir.
	EGEMENLİK	Eski yapının büyük kısmı yer altında olduğu için yeni yapı egemendir.
	DENGE	Eski-yeni ilişkisinde asimetric denge mevcuttur.
	BİRLİK	Eski ve yeni yapı ilişkisinde birlik sağlanmıştır.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ek şeffaflaşmayla hem eski yapıyı hem de çevresini algılatmıştır.
	ESNEKLİK	Yeni ekte kurgulanan meydanlar ve şeffaflaşma mekâna esneklik katmıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek yapı ikon olma özelliği taşımamaktadır.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek tasarımıyla atıl durumda olan eski sarnıcı kente entegre etmiştir.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Ek kendine enerji sürdürülebilirliği, eskide ise sosyal devamlılığı sağlamaktadır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ekin tasarımında saygılı üslup benimsenmiştir.
	ZİTLİK	-
Yeni ek saydam yapısı, oran ilişkileri ve sadeliğiyle hem eski yapıya hem de çevresine kolaylıkla adapte olmuştur.		

Çizelge 4.20. Analiz 20

BİNA ADI: TORONTO ÜNİVERSİTESİ MİMARLIK, PEYZAJ VE TASARIM FAKÜLTESİ		
Eski yapı (URL-48)	Yeni ek bina (URL-48)	Mevcut durum (URL-63)
Model (URL-48)	Eski – yeni ilişkisi (URL-48)	Giriş (URL-48)
ESKİ: Diş Cerrahi Okulu olan yapı 1961’de mimarlık fakültesine dönüştürülmüş. Yer: Toronto, Kanada		
YENİ: Ek yapı, mekân ihtiyacı ve kentle ilişki kurmak amacıyla yapılmıştır. Yıl: 2018 Mimar: NADAAA		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATINA TÜZÜĞÜ	Madde 6, 7, 8’e uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6, 9 ve 13’e uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k’ye uygun.
	NAIROBİ BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28’e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10’a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2, 4 ve 5’e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c’ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek bina eski yapıyla biçim olarak uygundur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek bina ölçü olarak eski yapının önüne geçmeden oran kurmaya çalışmıştır.
	DOKU	Yeni ekin çağdaş dokusu eski yapıyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Ekin tasarımında eskinin ışık ilişkisinin önemsenmesi eskiyle ilişkiyi artırmıştır.
	RENK	Yeni ekin rengi eski yapıyla uyumludur.
	RİTİM	Eski ve yeni ek binada oransal ritim mevcuttur.
	KORAM	Yeni ek bina ile eski yapı arasında koram malzemeyle verilen doku ile olmuştur.
	EGEMENLİK	Eski ve yeni ek bina farklı cephelerde egemendir. Bütünde ise eski egemendir.
	DENGE	Eski ve ek bina özelerinde simetrik dengededir. Bütünde asimetrik denge vardır.
	BİRLİK	Eski ve yeni ek yapı zıtlıkla birlik içindedir.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Ek ve eski yapının iç mekânda bağlantısı mekânsal geçirgenlikle sağlanmıştır.
	ESNEKLİK	Yeni ek eski yapıya iç mekânda esneklik sağlamıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek ikon olan eski yapının bu özelliğini güçlendirmiştir.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek, farklı cephelerde kentle ilişki kurarak bütünsel bir entegre sağlamıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek, eski yapıda hem enerji hem de kültürel sürdürülebilirliği sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ek binanın tasarımında sakin yaklaşımını benimsemiştir.
	ZİTLİK	-
Yeni ekin tasarımında, eski yapının ön cephesini ön plana çıkarmak için daha içe dönük yaklaşım benimsenirken; arka cephede yeni ek kentle ilişki kurmak için daha dışa dönük şeffaf bir cephe etkin olmuştur. Ayrıca yeni ek binanın tasarımında eski yapının yağmur sularının dönüşümünün ve yeni binada birçok yönden enerji sürdürülebilirliğinin sağlanması önemsenmiştir.		

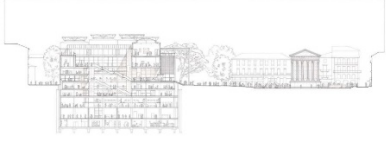
4.2. Eski Dokuda Yeni Yapı

Cilt, kabuk, cephe ya da genel anlamıyla doku, farklı doku parçalarından meydana gelse bile bir bütünü oluşturur. Örneğin bir kilim çeşitli renklerdeki ve farklı nitelikteki ipliklerden üretilmişse kilimin dokusu o parçaların oluşturduğu bütündür, yani genele baktığımızda gördüğümüz yüzeydir (Ağırtaş, 2012: 12).

Tekil yapı ölçeğinde yapıya ek olarak gelen mekân veya strüktürlerin, eski kent dokusuna yeni yapı olarak eklenmesi hali dokuda yeni ek olarak tanımlanabilir. Bu durumda ek kavramı tekil yapı ölçeğinden doku ölçeğine taşınmış olmaktadır (Zeren, 2010: 15).

Zamanla meydana gelen teknolojik gelişmeler, ekonomi, küreselleşme ve nüfus artışı gibi değişimler eski yapıları durağanlaştırmakta ve yapılar yaşama dâhil edilmezse eski dokular açık hava müzesinden öteye gidememektedir. Bu nedenle eski yapıların değişim – dönüşüm geçirmeleri, yeni ek yapılması ve eski dokulara çağdaş binalar eklenmesi zorunlu hale gelmektedir (Büyükmihçı ve Kılıç, 2015). Tabi dokuya yeni yapı eklenmesi bazen çok yönlü bir tasarım problemi olarak ele alınırken, bazen de yeni yapı eski dokuyla ilişki kurmayan kendisini öne çıkaran tasarımlarla karşımıza çıkmaktadır.

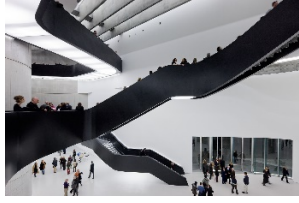
Çizelge 4.21. Analiz 21

BİNA ADI: CARRE D'ART		
		
Eski doku ve Carre d'Art (URL-49)	Önden görünüş (URL-49)	Model (URL-49)
		
Kesit (URL-49)	Eski ve yeni ilişkisi (URL-49)	Tapınağa bakış (URL-49)
ESKİ: 3'üncü yüzyıl Roma yapısı Maison Carree ve eski kent dokusu Yer: Nîmes, Fransa		
YENİ: İçerisinde sinema, kütüphane ve sanat galerisi bulunan sanat müzesi Yıl: 1993 Mimar: Foster+Partners		
TÜZÜK - BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAİROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2 ve 4'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek binanın formu bulunduğu eski dokuyla uyumludur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek ölçek olarak eski dokuyla uyumludur.
	DOKU	Yeni ek binanın modern dokusu eski yapıların dokusuyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Ekte mekânlar ışık ihtiyacına göre bodrum ve normal katlara yerleştirilmiştir.
	RENK	Yeni ekin rengi eski doku rengiyle uyumludur.
	RİTİM	Yeni ekin strüktürel ve dokusal ritmi eski dokuyla iletişimi sağlamaktadır.
	KORAM	Eski doku ve yeni ek arasında koram mevcut değildir.
	EGEMENLİK	Yeni ek eski dokuya egemendir.
	DENGE	Asimetrik denge mevcuttur.
	BİRLİK	Yeni ek bina ve eski doku arasında birlik sağlanmıştır.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ek bina bağlamındaki eski dokuyla ilişki kurabilmek için şeffaflaştırılmıştır.
	ESNEKLİK	Binanın önünde esnek meydan oluşturulması eski ile ilişkiyi güçlendirmiştir.
	İKONİKLİK	Yeni ek bina sade yorumuyla ikon olmuştur.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek kente yeni bir sosyal kimlik kazandırmıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek Maison Carree ve çevresine kültürel bir sürdürülebilirlik sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ek binanın tasarımında çevreye saygılı bir yaklaşım benimsenmiştir.
	ZİTLİK	-
Yeni ek binanın tasarımında eski dokunun kütle, oran ilişkisini değiştirmemek için günışığı ihtiyacı olmayan bölümler bodrum katlara alınarak yapı yüksekliği eski dokuyla dengelenmiştir. Bu yaklaşım çevreye olan saygının bir göstergesidir. Ayrıca yeni ekte bölgenin avlulu yapısına uyum sağlamak adına cam bir atrium tasarlanmıştır. Cephelerde ise şeffaf malzeme kullanılarak eski dokuyla ilişki kurulmuştur.		

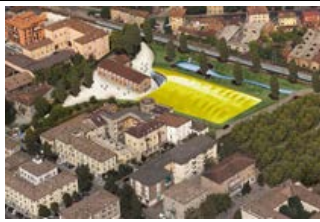
Çizelge 4.22. Analiz 22

BİNA ADI: BASQUE SAĞLIK MÜDÜRLÜĞÜ		
Basque sağlık müdürlüğü (URL-50)	Yandan görünüş (URL-50)	Sokaktan bakış (URL-50)
Eski – yeni ilişkisi (URL-50)	Gece görünüş (URL-50)	İç mekânın eskiyle ilişkisi (URL-50)
ESKİ: 1892 yılında tasarlanan Ensanche Mahallesi. Yer: Bilbao, İspanya		
YENİ: Yeni bir kimliğe bürünmek isteyen kuruma tasarlanan bina. Yıl: 2004 Mimar: Coll-Barreu Arquitectos		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f'ye uygun değil. Madde k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2'ye uygun değil. Madde 4 uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek bina eski dokuyla uyumlu değildir.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek binanın kütle ve yükseklik ölçüleri eski dokuyla orantılı değildir.
	DOKU	Yeni ek binanın çağdaş şeffaf dokusu eski yapıların dokusuyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni binanın cephesinde ışık ve şeffaf malzeme etkisiyle eski doku algılanmakta.
	RENK	Yeni ek binanın rengi eski dokuyla uyumludur.
	RİTİM	Eski doku ve yeni ek arasında ritmik bir ilişki yoktur.
	KORAM	Eski doku ve yeni ek arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni ek formundaki zıtlıkla eski dokuda egemen olmuştur.
	DENGE	Yeni ek eski dokudaki dengeyi kesintiye uğratmıştır.
	BİRLİK	Yeni ek çağdaş formu eski dokuyla birlik oluşturamamıştır.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ekte eski yapıyla ilişki kurmak için cepheler saydamlaştırılmıştır.
	ESNEKLİK	Yeni ek eski dokuya esneklik katmamıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek zıt formuyla eski dokuda ikon olmuştur.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Kente uyum sağlamak için yeni ekin cephelerinde saydam malzeme kullanılmış.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ekin ikon olması eski dokunun da devamlılığını sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	-
	ZITLIK	Yeni ekin tasarımında zıt yaklaşım benimsenmiştir.
Yeni ekin tasarımında her ne kadar koyu renk ve şeffaf malzeme kullanarak yapının bağlamıyla iletişim kurması sağlansa da; yeni ekin kırık formu ve kütle ilişkileri eski dokuyla zıt ilişkisini öne çıkarmıştır.		

Çizelge 4.23. Analiz 23

BİNA ADI: MAXXI MÜZESİ		
		
MAXXI müzesi (URL-52)	Yeni yapı ve eski doku (URL-52)	Zemin kat planı (URL-52)
		
Giriş (URL-52)	Gece görünüş (URL-52)	İç mekân (URL-52)
ESKİ: Tarihi kent Roma'nın eski askeri kışla binalarının oluşturduğu doku. Yer: Roma, İtalya		
YENİ: Roma'nın ilk ulusal modern sanat müzesi Yıl: 2009 Mimar: Zaha Hadid Architects		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBİ BİLDİRGESİ	Madde 4, 5'e uygun. Madde 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 8'e uygun, Madde 2 ve 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2 ve 4'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Çevresindeki yapı akslarına göre tasarlanan ekin formu eski dokuyla uyumludur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ekin yüksekliği çevresindeki eski dokuyla çelişmektedir.
	DOKU	Yeni ek binanın dokusu eski yapı dokuları ile uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni ek, cephelerde masif tavır benimseyip ışık ihtiyacını çatıdan sağlamıştır.
	RENK	Yeni ekin rengi eski doku rengini ön plana çıkarmıştır.
	RİTİM	Eski doku ve yeni ek arasında ritmik bir ilişki yoktur.
	KORAM	Eski doku ve yeni ek arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni bina eski kent dokusuna kütlesi nedeniyle egemendir.
	DENGE	Ekin tasarımında eskiden alınan akslar eski dokuyla dengesini güçlendirmiştir.
	BİRLİK	Yeni ekin tasarımında zıtlıkla birlik oluşturulmuştur.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Ekin tepe ışıklıkları eski dokudaki lineer çatı pencereleriyle ilişki sağlamıştır.
	ESNEKLİK	Ekin tasarım temeli olan esneklik, eskiyle iletişim kurduğu meydana da vardır.
	İKONİKLİK	Yeni ek bina eklendiği eski dokuda kütlesi ve formuyla ikon olmuştur.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Ek bina önündeki meydan ve geçiş alanıyla kenti bütünleştirmiştir.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek eski kent dokusuna kültürel bir sürdürülebilirlik sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ek binanın tasarımında sakin yaklaşım benimsenmiştir.
	ZİTLİK	-
Yeni ek bina genel olarak eski yapıyla uyumludur. Sadece yükseklik ve içe dönük masif cephe yapısıyla uyumsuzdur. Ancak yapı yüksekliği eğimli formla hafifletilmiştir. Bu da zıtlığın etkisini azaltmıştır. Yapı tasarımında eski dokudan alınan aksların kullanılması, yeni ekin kentle harmanlanmasını sağlamıştır.		

Çizelge 4.24. Analiz 24

BİNA ADI: ENZO FERRARI MÜZESİ		
		
Eski ve yeni müze binası (URL-53)	Eski doku ve yeni bina modeli (URL-54)	Yandan görünüş (URL-53)
		
Eski – yeni ilişkisi (URL-54)	Gece görüntü (URL-53)	Yeni ekten eski binaya bakış (URL-54)
ESKİ: 1930larda Enzo Ferrari'nin babası tarafından yapılan ev, atölye ve eski doku. Yer: Modena, İtalya		
YENİ: Ferrari'nin yarış arabalarını sergilendiği müze binası Yıl: 2012 Mimar: Jan Kaplicky + Shiro Studio		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f'ye uygun değil. Madde k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2 ve 4'e uygun değil.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek binanın formu eski konut yapısı ve çevresiyle çatışmaktadır.
	ÖLÇÜ/ORAN	Ek yükseklik olarak eski yapıya yaklaşmaya çalışsa da kütleli olarak öndedir.
	DOKU	Yeni ekin çağdaş alüminyum çatı ve cam dokusu eski yapıyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Ekin kavisli cephesinde ışık etkisiyle eski yapıyla iletişim kurmaya çalışılmıştır.
	RENK	Yeni ekin kurumsal rengi eski konut yapısı ve bağlamıyla çatışmaktadır.
	RİTİM	Eski ve yeni yapıda oransal ritim vardır. İkisi arasında ritmik ilişki yoktur.
	KORAM	Eski doku ve yeni ek arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni ek bina rengi ve formuyla eski dokuda egemen olmuştur.
	DENGE	Eski konut yapısı, eski doku ve yeni ek bina arasında denge yoktur.
	BİRLİK	Eski konut yapısı, eski doku ve yeni ek bina arasında birlik yoktur.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Ek bina eski yapının olduğu cephede şeffaflaşarak eskiyle iletişim kurmuştur.
	ESNEKLİK	İç mekânında esnek olan yeni ek, eski binaya esneklik katmamıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek bina rengi ve formuyla ikon haline gelmiştir.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ekin ikon olması eski dokunun kentle olan iletişimini artırmıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Sürdürülebilir yapı olan yeni ek, eski dokuda kültürel devamlılığı sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	-
	ZİTLİK	Yeni ek binanın tasarımında zıt yaklaşım benimsenmiştir.
Yeni ek binanın tasarımında kurumsal kimlik ön plana çıkmıştır. Eski dokuyla ilişki kurulmadan sadece eski konut yapıyla temas kurulmaya çalışılmıştır. Bu da eğri formda şeffaf bir cephe ile sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak yapının bütünü, formu ve kurumsal sarı rengi eski konut yapısı ve çevresiyle tezatlık içindedir. Bu yaklaşım yasal çerçeveye de uygun değildir.		

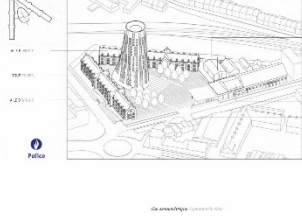
Çizelge 4.25. Analiz 25

BİNA ADI: PATHE VAKFI		
Önden görünüş (URL-55)	Eski doku ve yeni ek (URL-55)	Zemin kat planı (URL-55)
Çatı planı (URL-55)	Avlu (URL-55)	Eski-yeni ilişkisi (URL-55)
ESKİ: 19'uncu yüzyıldan kalma eski yapılar ve eski Paris kent dokusu. Yer: Paris, Fransa		
YENİ: Tarihi kent bloğu arasına yerleştirilen vakıf yapısı Yıl: 2014 Mimar: Renzo Piano Building Workshop		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5'e uygun. Madde 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8'e uygun. Madde 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2 ve 4'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b'ye uygun. Madde c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Eski dokudaki yeni ek bina form olarak eski dokuyla uyumlu değildir.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek bina kütsel oran olarak eski yapılarla zıttır.
	DOKU	Yeni ek binanın çağdaş malzeme dokusu eski dokuyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni ek binanın tasarımında eski yapıların ışıqla ilişkisi önemsenmiştir.
	RENK	Yeni ek binanın rengi eski dokuyla uyumludur.
	RİTİM	Yeni ekte eski yapıların çatı dokusunun ritmiyle uyum yakalanmaya çalışılmıştır.
	KORAM	Eski doku ve yeni ek bina arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni ek eski dokuya egemendir.
	DENGE	Yeni ekte denge malzeme ve renkle kurulmaya çalışılmıştır.
	BİRLİK	Yeni ek eski doku da zıtlıkla birlik oluşturmuştur.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ekte şeffaflık çağdaş malzemenin özellikleriyle sağlanmıştır.
	ESNEKLİK	Yeni ek eski dokuya esnek bir avlu kazandırmıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek, ikon olan eski yapılarla birlikte yeni bir ikon haline gelmiştir.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek, eski yapılar arasında kaybolan avluyu kente kazandırmıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Sürdürülebilir bölümleri olan ek, eski dokuya kültürel devamlılığı sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ek yapının tasarımında yer yer saygılı dokunuşlar mevcuttur.
	ZITLIK	Yeni ek yapının tasarımında zıt yaklaşım benimsenmiştir.
Yeni ek bina, bir yandan kütsel ve form olarak bağlamıyla zıtlık oluşturan; bir yandan da malzeme rengi, dokusu ve çevresindeki yapılarla diyaloguyla uyumu gözetken bir yapıdır.		

Çizelge 4.26. Analiz 26

BİNA ADI: SZCZECIN FİLARMONİ SALONU		
		
Philharmonic hall (URL-57)	Vaziyet planı (URL-56)	Yeni ek ve çevresi (URL-56)
		
Batı cephesi (URL-56)	Görünüş çizim (URL-56)	Eski-yeni ilişkisi (URL-57)
ESKİ: Eski kent dokusu. Yer: Szczecin, Polonya		
YENİ: 2. dünya savaşında yıkılan Konzerthaus yerine yapılan salon. Yıl: 2014 Mimar: Estudio Barozzi Veiga		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun değil.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun değil.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f'ye uygun değil. Madde k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5'e uygun. Madde 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2 ve 10'a uygun değil, Madde 8'e uygun.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2'ye uygun değil, Madde 4'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b'ye uygun, Madde c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek bina, biçim olarak eski dokuyla uyumludur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ekin kütleli oranı eski dokuyla çatışmaktadır.
	DOKU	Yeni ekin yarı saydam malzeme dokusu eski yapı dokusuyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni ekin doluluk boşluğu ışık/gölge ilişkisiyle daha net algılanmaktadır.
	RENK	Ekin rengi eskiyle uyumlu ancak tüm yapının aynı renk olması zıt etki vermiştir.
	RİTİM	Eski yapıda doluluk/boşlukla yapılan oransal ritim ekte yapı kütleline taşınmıştır.
	KORAM	Eski dokudan gelen dikeylik yeninin cephesine eksensel koram olarak yansımıştır.
	EGEMENLİK	Yeni ek eski dokuda kütle ve rengiyle egemendir.
	DENGE	Yeni ek eski dokuyla denge kuramamıştır.
	BİRLİK	Yeni ek ve eski doku birlik içerisinde değildir.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ekte zıtlık oluşturmak için cepheler yarı saydam malzemeyle kaplanmıştır.
	ESNEKLİK	İçinde esnek mekân bulunan yeni ek, eski dokuya esneklik katmamıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek eski dokudaki oluşturduğu etkiyle ikon olmuştur.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ekin ikon olması eski dokunun kentle olan iletişimini artırmıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek bina, eski dokuda kültürel devamlılığı sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	-
	ZİTLİK	Yeni ek bina eski dokuya zıt etkiyle yaklaşımı benimsemiştir.
Yeni ekte; eski dokudaki kütle ilişkileri, dikeylik ve ritmin dışavurumcu bir anlayışla yapıya yansıtılması ve aynı renkte yarı saydam malzemenin yapının tümünde kullanılması eski dokuya karşıt bir yaklaşım olmuştur.		

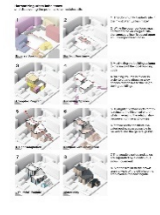
Çizelge 4.27. Analiz 27

BİNA ADI: CHARLEROI POLİS MERKEZİ		
		
Charleroi polis merkezi (URL-51)	Vaziyet planı (URL-51)	Aksonometrik perspektif (URL-51)
		
Yoldan bakış (URL-51)	Giriş (URL-51)	Eski-yeni ilişkisi (URL-51)
ESKİ: 19'uncu yüzyıl kışla binaları ve eski kent dokusu. Yer: Charleroi, Belçika		
YENİ: Kışla binalarının arasına eklenen 75 metrelik kule. Yıl: 2015 Mimar: Atelier Jean Nouvel + MDW		
TÜZÜK - BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f'ye uygun değil. Madde k'ye uygun.
	NAİROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8 ve 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2 ve 4'e uygun değil.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ekin eliptik formu eski dokuyla zıttır.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ek binanın yatay ve dikeydeki kütle oranı eski dokuyla uyumsuzdur.
	DOKU	Yeni ek binanın tuğla dokusu eski yapılarla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni ek binanın kütlesi eski yapıların ışık/gölge ilişkisini değiştirmektedir.
	RENK	Yeni ek binanın kurumsal rengi bağlamındaki tuğla yapılarla zıttır.
	RİTİM	Yeni ek binanın cephesinde eski yapılarla ilişkisiz, oransal ritim vardır.
	KORAM	Yeni ek bina ve eski yapılar arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni ek renk, form ve yüksekliğinin etkisiyle eski dokuda egemen olmuştur.
	DENGE	Yeni ek ve eski doku arasında denge kurulamamıştır.
	BİRLİK	Yeni ek ve eski doku arasında birlik yoktur.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ek ve eski yapıların cephelerinde masiflik şeffaf pencerelerle kırılmıştır.
	ESNEKLİK	Yeni ek, dikey yapılaşması ve önündeki meydanla eski dokuya esneklik katmıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek yapı, eski dokudaki rengi, formu ve yüksekliğiyle ikon olmuştur.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek ikon olması ve üstlendiği fonksiyonla eski yapıları kente entegre etmiştir.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek bina, eski dokunun kültürel devamlılığını sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	-
	ZİTLİK	Yeni ek yapının tasarımında kontrast üslup benimsenmiştir.
Yeni ek bina, malzeme ile eski dokuda uyumu gözetse de formu; yüksekliği ve kurumsal rengiyle eski yapılarla zıt ilişki oluşturmuştur. Bu yaklaşımla kente yeni kimlik kazandırma çabasında olan yapı ikon olmuştur.		

Çizelge 4.28. Analiz 28

BİNA ADI: FREIBURG KÜTÜPHANESİ		
Freiburg Kütüphanesi (URL-58)	Yeni ek ve çevresi (URL-59)	Vaziyet planı (URL-59)
Gece görüntü (URL-58)	Eski-yeni ilişkisi (URL-59)	İç mekândan eski-yeni ilişkisi (URL-59)
ESKİ: Neo-klasik tarz eski yapıların bulunduğu doku ve kent dokusu Yer: Freiburg, Almanya		
YENİ: Kütüphane ihtiyacını karşılamak için yapılan ek Yıl: 2015 Mimar: Degelo Architekten, Itten+Brechbühl		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun değil.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAİROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5'e uygun. Madde 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2 ve 8'e uygun. Madde 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2 ve 4'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b'ye uygun. Madde c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek binanın biçimi eski dokuyla uyumsuzdur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ekin kütleli oranı ve yükseklik ölçüsü eski dokuyla çatışmaktadır.
	DOKU	Yeni ekin şeffaf malzeme dokusu çevresiyle uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Ek şeffaf malzeme ve ışığın etkisiyle karşısındaki eskiyi yansıtarak okutmaktadır.
	RENK	Yeni ekin rengi eski yapılarla uyumludur.
	RİTİM	Yeni ek yapı dokusal ritimle eski yapılarla ilişki kurmaya çalışmaktadır.
	KORAM	Yeni ek ve eski doku arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni ek yapı bağlamında kütle ve form olarak egemendir.
	DENGE	Yeni ek, eski dokuda yapı kütlesi ve form zıtlığı nedeniyle denge kuramamıştır.
	BİRLİK	Yeni ekle eski doku arasında birlik oluşmamıştır.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ek bina cephelerde tamamiyle şeffaflaşarak eski dokuyla iletişim kurmuştur.
	ESNEKLİK	Yeni ek, formundaki geri çekilmelerle kentli için esnek meydan oluşturmuştur.
	İKONİKLİK	Yeni ek ikon olma niteliği taşımamaktadır.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Ek oluşturduğu esnek mekânlar ve fonksiyonla kentsel entegrasyonu sağlamıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek bina, eski dokuda kültürel devamlılığı sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ekin tasarım yaklaşımı sakindir.
	ZİTLİK	-
Yeni ek binanın tasarımında saygılı yaklaşım benimsense de yapı kütleli hacmi ve formuyla eski dokuda zıtlık oluşturmaktadır.		

Çizelge 4.29. Analiz 29

BİNA ADI: HUAXIANG HRİSTİYAN MERKEZİ		
		
Yeni ek bina ve çevresi (URL-60)	Vaziyet planı (URL-61)	Tasarım aşaması (URL-61)
		
Eski kilise ve yeni bina (URL-61)	Giriş (URL-60)	Eski-yeni ilişkisi (URL-61)
ESKİ: 14 ve 19'uncu yüzyıl sivil mimari yapıları ve 20'inci yüzyıldan yapıların olduğu doku. Yer: Fuzhou, Çin		
YENİ: Eski kilisenin mekân ihtiyacını karşılayan toplum merkezi. Yıl: 2015 Mimar: INUCE – Dirk U. Moench		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6'ya uygun değil.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f'ye uygun değil. Madde k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8, 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2 ve 4'e uygun değil.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ekin çağdaş formu eski kilise yapısının formuyla uyumludur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ekin kütle ve yükseklik ölçüleri eski dokuyla çatışmaktadır.
	DOKU	Yeni ek binanın malzeme dokusu eski yapıyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Yeni ekin kütlesi eski yapının ışık/gölge ilişkisini değiştirmiştir.
	RENK	Yeni ek binanın pembe rengi eski yapıyla uyumsuzdur.
	RİTİM	Yeni ek ve eski kilise binası arasında oransal ritim vardır.
	KORAM	Ek, 20. yüzyıl yapımı kilise ve çok katlı bina arasında eksensel koram olmuştur.
	EGEMENLİK	Yeni ek bina, formu, rengi ve kütlesiyle eski dokuda egemen olmuştur.
	DENGE	Yeni ek, eski dokuyla yapı rengindeki zıtlık nedeniyle denge kuramamıştır.
	BİRLİK	Yeni ekle eski doku arasında birlik oluşmamıştır.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Ekteki şeffaflaşmalar eski kilise yapılarından alınan referanslar şekillendirilmiştir..
	ESNEKLİK	Yeni ek eski dokuya esneklik katmamıştır.
	İKONİKLİK	Yeni ek rengi ve formuyla eski dokuda ikon olmuştur.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek, ikon olmasıyla eski kilisenin kentle ilişkisini artırmıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek bina, eski dokunun kültürel devamlılığını sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ek yapının tasarımında yer yer sakin yaklaşım mevcuttur.
	ZITLIK	Yeni ek yapının tasarımında zıt yaklaşım benimsenmiştir.
Yeni ekin tasarımında eski kiliseden alınan bazı referanslar etkili olmuştur. Ancak yeni ekin tasarımında amaç ikon haline gelmektir. Bu amaçla yeni ekte eski dokuyla zıt tavır etkin olmuştur.		

Çizelge 4.30. Analiz 30

BİNA ADI: ANKARA YÜKSEK HIZLI TREN GARI		
Ankara yüksek hızlı tren garı (URL-66)	Eski gar binası ve eski doku (URL-67)	Eski-yeni (Tektaş ve Akalın, 2020)
Eski-yeni ilişkisi (Tektaş ve Akalın, 2020)	Eski gar ön cephe (Tektaş ve Akalın, 2020)	Bağlantı köprüsü (URL-68)
ESKİ: Eski tren garı binası ve çevresindeki eski doku Yıl: 1937 Mimar: Şekip Akalın Yer: Ankara, Türkiye		
YENİ: Yeni yüksek hızlı tren garı binası. Yıl: 2016 Mimar: A Tasarım		
TÜZÜK - BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun değil.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun değil.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f'ye uygun değil. Madde k'ya uygun.
	NAİROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5 ve 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8 ve 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2 ve 4'e uygun değil.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b ve c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek yapı eski gar ve eski dokuyla uyumsuz formdadır.
	ÖLÇÜ/ORAN	Yeni ekin kütsel oranları ve ölçeği eski garı ve dokuyu ezmektedir.
	DOKU	Yeni ekin şeffaf ve kompozit malzemesi eski taş doku ile uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Ek bina ve bağlantı köprüsü eski gar binasının ışık/gölge ilişkisini bozmuştur.
	RENK	Yeni ekin çağdaş malzeme rengi eski yapı ile uyumludur.
	RİTİM	Yeni ek eski gar binası ve eski doku ile ritmik bir ilişki kuramamıştır.
	KORAM	Yeni ek bina ve eski doku arasında koram yoktur.
	EGEMENLİK	Yeni ek bina kütseli ile eski dokuda egemen olmuştur.
	DENGE	Yeni ek, eski gar binası ve eski doku ile bir denge ilişkisi kuramamıştır.
	BİRLİK	Yeni ek ve eski doku birlik içerisinde değildir.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ek bina da eski doku ile iletişim kurabilmek için şeffaflaşmalar mevcuttur.
	ESNEKLİK	Yeni ek eski dokuya esneklik katmamıştır. Kendi içerisinde esneklik.
	İKONİKLİK	Yeni ek bina eski ikon olan gar binasının bu özelliğini olumsuz yönde etkilemiştir.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Ek bina ve bağlantı köprüsü eskinin kentsel entegrasyonunu sağlayamamıştır.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek bina aktif olan eskinin sürdürülebilirliğini zedelemiştir.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	-
	ZİTLİK	Yeni ek binanın tasarımında eski dokuya zıt yaklaşım benimsenmiştir.
Yeni ek binada, özellikle eski gar binası ve eski dokudan gelen veriler göz ardı edilmiştir. Eski gar binasıyla yeni ek bina arasında, geçiş amaçlı yapılmış bağlantı köprüsü mevcuttur. Ancak bu ekin eskiyle ilişkisi, eski gar binasının ışık/gölge ilişkisini, görünüşünü ve kimliğini zedelemektedir. Ayrıca yeni ek binası her ne kadar çağdaş malzeme ile yapılmış olsa da kütsel ve cephesel oranlarıyla eski doku ile uyumsuzdur ve eski dokuyu olumsuz yönde etkilemiştir.		

Çizelge 4.31. Analiz 31

BİNA ADI: OMM/ODUNPAZARI MODERN MÜZE		
Odunpazarı modern müze (URL-62)	Vaziyet planı (URL-62)	Yeni müze ve eski doku (URL-62)
Çevre analizi (URL-62)	Yönelim diyagramı (URL-62)	Gece görüntü (URL-62)
ESKİ: Geleneksel Anadolu Türk Mimarisi üslubunda sivil mimari yapılar, kentsel sit. Yer: Eskişehir, Türkiye		
YENİ: Kente yeni bir kimlik kazandırmak için yapılan müze. Yıl: 2019 Mimar: Kengo Kuma and Associates		
TÜZÜK – BİLDİRGE	ATİNA TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun.
	VENEDİK TÜZÜĞÜ	Madde 6 uygun.
	AMSTERDAM BİLDİRGESİ	Madde f ve k'ye uygun.
	NAIROBI BİLDİRGESİ	Madde 4, 5'e uygun. Madde 28'e uygun değil.
	WASHINGTON TÜZÜĞÜ	Madde 2, 8'e uygun. Madde 10'a uygun değil.
	ICOMOS GELENEKSEL MMT	Madde 2 ve 4'e uygun.
	VALETTA İLKELERİ	Madde b'ye uygun. Madde c'ye uygun değil.
TEMEL TASARIM KRİTERLERİ	BİÇİM	Yeni ek binanın formu eski dokuyla uyumludur.
	ÖLÇÜ/ORAN	Ekin kütsel oranı, yüksekliği eski dokudaki yapıların kütle ölçülerini aşmaktadır.
	DOKU	Yeni ekin ahşap dokusu eski dokuyla uyumludur.
	IŞIK/GÖLGE	Ek bina, güney doğu cephesi hariç eski dokunun ışık/gölge ilişkisine saygılıdır.
	RENK	Yeni ekin rengi eski dokudaki yapıların rengiyle uyumludur.
	RİTİM	Yeni ekin tasarım yaklaşımında eski dokunun oransal ritmi yorumlanmıştır.
	KORAM	Yeni ekte eski dokuyu referans alan çevresel koram vardır.
	EGEMENLİK	Yeni ek eski dokuda kütseliyle egemen olmuştur.
	DENGE	Ekin kütle oranının eski dokuya baskın olması nedeniyle denge kurulamamıştır.
	BİRLİK	Yeni ek ve eski doku arasında zıtlıkla birlik oluşturulmuştur.
GÜNCEL KRİTERLER	ŞEFFAFLIK/SAYDAMLIK	Yeni ekte eski dokuyla iletişim kuran şeffaflaşmalar mevcuttur.
	ESNEKLİK	Ekin formundaki hareketler eski doku ile arasında esnek mekânlar oluşturmuştur.
	İKONİKLİK	Yeni ek eski dokuda ikon haline gelmiştir.
	KENTSEL ENTEGRASYON	Yeni ek eski dokunun var olan kimliğini güçlendirmiştir.
	SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK	Yeni ek bina, eski dokuya kültürel, ekonomik sürdürülebilirlik sağlamıştır.
TASARIM YÖNTEMİ	TAKLİT	-
	ÖYKÜNME	-
	SAYGILI	Yeni ek binanın tasarımında eski dokuya saygılı yaklaşım benimsenmiştir.
	ZİTLİK	-
Yeni ek binanın genel tasarım yaklaşımında eski dokudan referanslar alan, iletişim kuran bir tutum benimsenmiştir. Ancak yeni ek eski dokuyla kütle ve yükseklik oranı olarak çatışmaktadır.		

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Eski yapılar/dokular kentin, bulunduğu toplumun kimliğini, belleğini, özgünlüğünü yansıtan unsurlardır. Geçmişle gelecek arasında köprü görevi gören eski yapılar kültürel sürekliliğin sağlanmasında bir araç niteliğinde taşımaktadır. Bu bağlamda eski yapılar incelendiğinde; eski yapıların öneminin sadece bir mimari öge niteliğinde değil, sosyo-kültürel, politik, ekonomik, algısal ve estetik anlamda da önemli bir yeri olduğu görülmektedir. Ancak toplumda zaman içerisinde değişen ekonomik, kültürel, sosyal, teknolojik değişimlerin getirisinin sonucu olarak; yeni ihtiyaçların getirisi ve yeni mekân gereksinimi eski yapıların çağdaş yaşama uyumunu zorlaştırmaktadır. Bu kapsamda eski yapının yenilenerek, yeniden işlevlendirilerek ya da yeni eklenti yapılarak günümüze adaptasyonu sağlanabilmektedir. Ayrıca eski dokunun çağdaş yaşama entegrasyonu bağlamında, dokuyu yeniden canlandırmak için yapılacak olan yeni yapı bu duruma çözüm olabilmektedir.

İncelenen tüzük ve bildirgelerde eski yapı/dokuya yeni eklenti yapmanın artık gerekli bir yaklaşım olduğu görülmektedir. Tüzük ve bildirilerin genel kapsamına bakıldığında, eski yapılara veya dokuya eklenen ekin eskiyle uyumlu olması gerektiği savunulmuştur. Bu bağlamda incelenen uluslararası bildiri ve tüzükler göre eskiye eklenilen yeni ekin:

- Eski yapı/dokunun kompozisyonuyla uyumlu,
- Çağdaş üslupta,
- Eskinin özgün ve ilgi çekici bölümlerine saygılı,
- Eskiye uyumlu işlevde,
- Eskinin silüet ve görünüşünü bozmayan,
- Eskinin mekânsal organizasyonu ahenk içinde olan,
- Biçim, renk, malzeme ve kütle organizasyonunda eski ile uyumlu,
- Çağdaş malzeme kullanılan,
- Eskinin fiziksel ve kültürel çevresiyle ilişkilerine saygılı,
- Aşırı zıtlıktan kaçınan bir yaklaşımla tasarlanması gerektiği sonucu çıkarılmıştır.

Bildiri ve tüzüklerde her ne kadar yeni ekin eskiyle uyumlu olması söylenmişse de; incelenen örneklerde bu yaklaşımın çok daha farklı çeşitlerde tasarlandığı görülmektedir. Özellikle dünya çapında tasarımlarıyla ve kuramsal bakış açılarıyla tasarımlarına yön veren mimarların her birinin eski yapıya yaklaşımı farklı boyutlarda olmuştur. Bu bağlamda

uluslararası yasal girdilerin, eskiye yaklaşım biçimi bazen detaylı bazense genel ifadeler şeklinde olduğu görülmüştür. Bu nedenle, yasal çerçeveler her ne kadar yeni ekin tasarımında mimarları sınırlandırırsa da; birçok yönden tasarımcıları özgür bırakmaktadır. Bu durumda tasarlanan yeni yapının nasıl tasarlanacağını bir mimari tasarım sorunu haline gelmiş olduğunu göstermektedir.

Eskiyle ilişkili yeninin tasarım yaklaşımı incelendiğinde; karşımıza çıkan taklit, saygın, öykünme ve zıtlık kavramlarından taklit kavramının niteliğini kaybettiği, özellikle saygın ve zıtlık kavramının öne çıktığı görülmektedir. Bu noktada tasarım yaklaşımını belirleyen en önemli öge aslında tasarımın ekstra girdisi, ana tasarım bağlamı olan eski yapı/dokudur. Öyle ki, yeni bir ek tasarlarlarken eskiden gelen verileri göz önüne alarak tasarlanan yapıların saygın; eskiden gelen verileri göz ardı ederek veya tek bir tasarım kriteriyle (örneğin, renk) bile kendini var eden örneklerin zıt olduğunu görülmektedir. Bu bağlamda ise eskiye eklemlenen yeni ek tasarımında aslında temel tasarım ilkelerinin etkin olduğu hatta bu ilkelerin üzerinde daha önemle durulması gerektiği açıktır. Çünkü eskiye eklemlenen yeniyi tasarlarlarken, tasarım ilkelerinin her birinin kendini var etmesi ve birbiriyle ilişkisi; eski-yeni birlikteliğini ve yeni ekin tasarımını etkilemektedir.

Eski yapı/dokudan gelen veriler, temel tasarımın öğelerini etkilemekte ve tasarımı yönlendiren önemli öğelerden biri haline gelmektedir. Ancak bu noktada eskiyi odak noktası haline getirirken, yeninin kendini var etmesi ve içinde bulunduğu zamanı yansıtmaya dikkat edilmesi gerekmektedir. Ki bu durumda gelecek nesiller için eski olacak şimdinin yenisi kendini, bulunduğu zamanın üslubunu yansıtabilsin. Bu da eskinin korunması kadar yeninin tasarımının ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda, incelenen örnekler üzerinden temel tasarım ilkeleri ve yeni ekin eklenmesiyle eskiye etki ettiği güncel tasarım kriterlerinden çıkarılan sonuçlar şöyledir:

Biçim: Yeni ekin biçiminin eski yapı/dokuyla uyumu önem teşkil etmektedir. Eğer yeni ekin tasarımında zıt bir form kullanılacaksa; oran, renk, malzeme ve doku bağlamında eskiyle uyumunun yakalanması, eski-yeni ilişkisinin zıtlıkla uyumunu sağlayabilmektedir.

Ölçü/oran: Eski-yeni ilişkisinde en önemli öğelerden biri orandır. Özellikle, yeni ekin hem kendi özelinde hem de eskiyle olan ilişkisinde yatay ve düşeydeki kütle oranı, doluluk boşluk, renk oranlarının ölçülü olması eski-yeni ilişkisinde önemsenmesi gerekenlerdendir.

Ritim: Yeni ekin tasarımında kullanılacak ritmin eski yapı/dokuyla bir harmoni şeklinde olması; eski ve yeninin bir bütün halinde devamlılığını sağlayabilmektedir.

Işık-gölge: Yeni ekin eski yapı/dokunun ışık-gölge ilişkisinde aşırı bir değişiklik getirmeden, saygılı bir yaklaşımla tasarlanması gerekmektedir.

Renk: Yeni ekin rengi eskiyle ilişkide en önemli faktörlerden biridir. Yeni ekte kullanılacak rengin eski yapıyla uyumlu, kendini ön plana çıkarmayan bir anlayışla seçilmesi gerekmektedir.

Doku: Yeni ekin tasarımında kullanılacak olan çağdaş malzeme dokusunun eski yapı veya eski dokuyla uyumunun gözetilmesi gereklidir. Burada dikkat edilmesi gereken şey; malzemenin çağdaş olmasıdır. Bu yönüyle zıtlıkla uyum yakalanmaktadır.

Koram: Yeni ekin tasarımında eskiyle arasında bir koram ilişkisi olması eski ve yeninin uyumunu güçlendirmektedir.

Egemenlik: Yeni ekin tasarımında eskiye egemen olma ilkesinin etkin olması; eski yapı/dokunun kimliğini zedelemektedir. Her ne kadar yeni ek egemen olup ikon haline geldiğinde bağlamının güçlendirildiği düşünülse de; arka planda eski yapı/doku ötekileştirilmektedir.

Denge: Eski yapı/doku ve yeni ek arasında bir dengenin kurulması, her ikisinin bir bütün halinde devamlılığını güçlendirmektedir.

Birlik: Yeni ekin tasarımında eski yapı/doku arasında kurulacak uyumlu veya zıtlıkla uyumun sağlandığı bir dengeyle birlik sağlanmalıdır. Aksi takdirde eski ve yeni birbiriyle çatışan öğeler haline gelmektedir.

Şeffaflık: Genellikle masif olan eski yapıların yeni ekle ilişkisinde şeffaflık kavramının kullanılması; eski ve yeninin zıtlıkla uyumunu sağlamaktadır.

Esneklik: Yeni ekle eskiye getirilecek olan esnek mekânlar eskinin şimdinin ve geleceğin koşullarına adaptasyonunda kolaylık sağlamaktadır.

İkoniklik: Yeni ekin tasarımında eski yapı/dokuyla aşırı zıtlıkla oluşturulan ikonlaşma hareketi yerine, eskiyle zıtlıkla yakalanacak bir uyumla ikon haline gelmeye çabalanması; eski yapının kimliğine zarar vermeden devamlılığının sağlanmasında önemlidir.

Kentsel entegrasyon: Temel amaçlarından biri eskinin kentle ilişkisini güçlendirmek olan yeni ekte, tasarımın her aşamasında bu kavramın önemsinmesi gerekmektedir. Kentliyle ilişkide eskiyi göz ardı eden veya eski yapıyla iletişim kurdurulmayan tutumlardan kaçınılmalıdır.

Sürdürülebilirlik: Yeni ekle eski yapı/dokunun sürdürülebilirliğini güçlendirecek yaklaşım sergilenmelidir. Bu bağlamda incelenen örnekler ışığında; yeni ekin genel olarak eskinin sürekliliğine katkı sağladığı görülmektedir.

Tasarım problemi haline gelmiş ve çağdaş mimarlık kuramında kendine yer edinmiş olan eski-yeni ilişkisinin, tarihi yapılarca zengin ve bu ilişkinin güncel olmaya başladığı ülkemizde okullarda sadece Restorasyon dersi kapsamında bir başlık olarak incelenmesi, bu sorunun çözümüne katkı olabilecek düzeyde değildir (Karakök ve Gökarslan, 2017). Bu bağlamda yapılan bu çalışma ışığında, bağlamı eski yapı/doku olan yeni ekin, mimarlığın temeli olan tasarım kriterlerinin göz önünde bulundurularak yapılması gerektiği açıkça görülmektedir. Ki tasarlanan yeni ek, eskiden gelen veriler ve tasarım ilkelerinin ışığında yeni bir bütün oluşturabilsin. Ancak eskiden gelen verilerin mimarlar tarafından ne kadar önemsendiği sorusu da eski-yeni ilişkisinde incelenmesi gereken bir konudur. Çünkü özellikle özgünlükleriyle anılan mimarların çalışmalarında, eskinin bütünüyle önemsinmediği ve yeni ekin eski üzerindeki aşırı zıtlığıyla ikon olmasının ön planda olduğu tasarımlar incelenen örneklerde de görülmektedir. Bu nedenle; eski-yeni ilişkisine ışık tutmaya çalıştığımız çalışma konusunun, farklı yönleriyle bir mimari tasarım problemi olarak mimarlığın çalışma alanında olacağı görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Addis, B., Carter, A., Domicelj, J., Gill, S., Goad, P., Hale, P., Hanna, B., Haslem, L., Mccann, J., Pegrum, R., Sharp, D., Tombesi, P., Wakely, M. and Wurst, I. (2006). *Sydney opera house*. (First edition). Australia: Australian Government Department of the Environment and Heritage.
- Ağırtaş, D. (2012). *Mimarlıkta eski ve yeni kavramı: farklı zamanları yansıtan dokuların aynı yapıda biraraya gelme nedenlerinin irdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ahunbay, Z. (2009). *Tarihi çevrede koruma ve restorasyon* (Beşinci Baskı). İstanbul: YEM Yayıncılık.
- Ak, B. (2008). "Esneklik" kavramı üzerine. *Mimar.ist*, 1(27), 67-68.
- Akbalık, E. (2017). Kent, mimarlık ve kimlik üretimi üzerine: Yıldızlar ve ikonlar. *Mimar.ist*, 17(59), 32-37.
- Akbıyık, N. (2013). *Tarihi çevrede yeni yapı olgusu ve bağlam ilişkisinin güncel uygulamalar üzerinden incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Altınışik, M. B. (2005). İki No'lu Park"ın kodları: Gezi vadisinden oteller vadisine değişimin izleri. B. Kaya (Editör), *Dolmabahçe mekanın hafızası*. İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.
- Altınöz, A. G. B. (2010). Tarihi Dokuda 'Yeni'nin inşası. *Ege Mimarlık Dergisi*, 4, 18-26.
- Aseau, P. (2001). *Graphic Thinking for architects & designers*. (Third Edition). Canada: John Wiley & Sons, Inc.
- Aydınlı, S. (1992). *Mimarlıkta görsel analiz*. (Birinci Baskı). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi.
- Aydınlı, S. (1993). *Mimarlıkta estetik değerler*. (Birinci Baskı). İstanbul: İstanbul Teknik Üniversitesi Baskı Atölyesi.
- Aytuğ, A. (1989). Mimaride doku kullanımının psikolojik etkileri üzerine bir araştırma. *İstanbul Üniversitesi Psikolojik Çalışmaları Dergisi*, 1(17), 37-46.
- Bektaş, C. (1997). Koruma korumama. *Ege Mimarlık Dergisi*, 1(22), 27-29.
- Bloszies, C. (2011). *Old buildings, new designs: architectural transformations*. (First Edition). New York: Princeton Architectural Press.
- Büyükarıslan, B. (2013). Endüstriyel miras yapılarının yeniden işlevlendirilme süreci ve İstanbul tuz ambarı örneği. *Beykent Üniversitesi Fen ve Mühendislik Bilimleri Dergisi*, 6(2), 31-58.

- Büyükmihçı, G., ve Kılıç, A. (2015). *Tarihi dokuda yeni yapı uygulamaları yasal ve eylemsel sınırlar*. 9.Uluslararası Sinan Sempozyumunda sunuldu, Edirne.
- Ching, F. D. K. (2002). *Mimarlık biçim, mekan ve düzen* (çev. S. Lökçe). İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları. (Eserin orijinali 1996'da yayınladı).
- Cordan, Ö. (2002). *Mimari formun kavramsal analizi*. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Çetin, Y. (2012). Eski gravür ve çizimlere göre Doğubayazıt İshak Paşa Sarayı'nın mimari yapısı hakkında bir değerlendirme. *Sanat Dergisi*, 22, 177-194.
- Demiri, K. (2013). New architecture as infill in historical context. *Scientific journal of Riga Technical University*, 10, 44-50.
- Dilekçi, M. D. (1997). *Yüzyılın sonu modernite kavramı*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Duralı, İ. K. (2007). *Tarihi çevrede yeni yapılaşma uygulamalarının irdelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Düzgün, H. (2010). *Tarihi çevrelerde yeni yapı tasarımı kabuk - bağlam ilişkisinin temel ve güncel tasarım kavramları açısından incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ekinci, O. (1997). Koruma 'Devrimcilik' tir... *Ege Mimarlık Dergisi*, 1(22), 35-38.
- Erder, C. (2018). *Tarihi çevre algısı*. (Birinci Baskı). İstanbul: Yem Yayın.
- Erkartal, P. Ö., ve Özuer, M. O. (2015). *Tarihi dokuyu taklit etme/yok sayma?*. Fener-Balat Çalıştayında sunuldu, İstanbul.
- Eroğlu, Y. (2003). *Mimarlık ve şeffaflık*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Farrelly, L. (2007). *The fundamentals of architecture*. (First edition). Switzerland: AVA Publishing SA.
- Gezer, H. (2007a). Mozaikte bir yerde. *Mimarlıkta Malzeme Dergisi*, 2(5), 22-27.
- Gezer, H. (2007b). Yüzeyin kimliği, malzemenin kendini ifadesi: Doku. *Mimarlıkta Malzeme Dergisi*, 2(6), 35-45.
- Göker, M., ve Aytıs, S. (2010). Mimari yapılarda saydamlık ve mekan tasarımında ışık kontrolü. *Tasarım+Kuram Dergisi*, (9-10), 82-92.
- Grimmer, A. E., and Weeks, K. D. (2010). *New exterior additions to historic buildings: preservation concerns*. Washington: Interior Dept., National Park Service, Technical Preservation Servies.

Güngör, İ. H. (2005). *Görsel sanatlar ve mimarlık için temel tasar*. (Üçüncü Baskı). İstanbul: Esen Ofset Matbaacılık.

Gür, Ş. Ö. (2006). Saydamlık ve Rafael Vinoly. *Yapı Dergisi*, (291), 42-47.

Hasol, D. (1979). *Ansiklopedik mimarlık sözlüğü*. (İkinci Baskı). İstanbul: Yapı Endüstri Merkezi Yayınları.

İnternet: URL-1, <http://www.tdk.org.tr/>, Son Erişim Tarihi: 9.7.2019.

İnternet: URL-2, <http://www.jeannouvel.com/projets/doha-9-high-rise-office-tower/>, Son Erişim Tarihi: 12.7.2019.

İnternet: URL-3, <https://theresia-project.eu/2015/05/our-places-laquila-and-auditorium-del-parco-3/>, Son Erişim Tarihi: 12.7.2019.

İnternet: URL-4, <https://www.kauffmancenter.org/the-center/history/photos/>, Son Erişim Tarihi: 12.7.2019.

İnternet: URL-5, <https://www.arch2o.com/reichstag-german-parliament-fosterpartners/>, Son Erişim Tarihi: 16.07.2019.

İnternet: URL-6, <https://www.moma.org/collection/works/82759>, Son Erişim Tarihi: 10.04.2019.

İnternet: URL-7, <https://www.architecturaldigest.com/gallery/philip-johnson-architecture-buildings>, Son Erişim Tarihi: 10.04.2019.

İnternet: URL-8, <https://www.tate.org.uk/about-us/projects/constructing-tate-modern>, Son Erişim Tarihi: 11.04.2019.

İnternet: URL-9, <http://modulo.net/en/realizzazioni/arab-world-institute>, Son Erişim Tarihi: 11.04.2019.

İnternet: URL-10, <http://www.jeannouvel.com/projets/doha-9-high-rise-office-tower/>, Son Erişim Tarihi: 11.04.2019.

İnternet: URL-11, <https://maisondeverrep3.wordpress.com/>, Son Erişim Tarihi: 11.04.2019.

İnternet: URL-12, <https://www.arch2o.com/reichstag-german-parliament-fosterpartners/>, Son Erişim Tarihi: 12.04.2019.

İnternet: URL-13, <http://mitchj.info/suggest/united-states-courts-opinions-govinfo.html>, Son Erişim Tarihi: 28.07.2019.

İnternet: URL-14, <http://venturiscottbrown.org/pdfs/NationalGallerySainsburyWingLondon02.pdf>, Son Erişim Tarihi: 30.07.2019.

İnternet: URL-15, http://www.colomes-nomdedeu.com/projets/2006_agcommOPAC/5/0, Son Erişim Tarihi: 28.07.2019.

İnternet: URL-16, <https://www.inexhibit.com/case-studies/zaha-hadid-serpentine-sackler-gallery/>, Son Erişim Tarihi: 28.07.2019.

İnternet: URL-17, <http://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Digeruluslararasıbildirgeler&dil=tr>, Son Erişim Tarihi: 28.07.2019.

İnternet: URL-18, <http://www.icomos.org.tr/?Sayfa=Icomostuzukleri&dil=tr>, Son Erişim Tarihi: 28.07.2019.

İnternet: URL-19, <https://www.dezeen.com/2018/10/26/thomas-heatherwick-studio-coal-drops-yard-shopping-centre-kings-cross-architecture/>, Son Erişim Tarihi: 28.07.2019.

İnternet: URL-20, <http://www.heatherwick.com/project/coal-drops-yard/>, Son Erişim Tarihi: 28.07.2019.

İnternet: URL-21, https://www.archdaily.com/892010/a-new-roof-by-nieto-sobejano-arquitectos-turned-this-ancient-german-castle-into-an-enlarged-exhibition-space?ad_medium=widget&ad_name=recommendation, Son Erişim Tarihi: 28.07.2019.

İnternet: URL-22, http://www.nietosobejano.com/project.aspx?i=2&t=MORITZBURG_MUSEUM, Son Erişim Tarihi: 28.07.2019.

İnternet: URL-23, <https://www.archdaily.com/785923/crystal-houses-mvrdv>, Son Erişim Tarihi: 29.08.2019.

İnternet: URL-24, <https://korumakurullari.ktb.gov.tr/TR-89142/mevzuat.html>, Son Erişim Tarihi: 2.10.2019.

İnternet: URL-25, <http://www.mimdap.org/?p=175780>, Son Erişim Tarihi: 6.10.2019.

İnternet: URL-26, <https://www.fosterandpartners.com/projects/apple-champs-elysees/>, Son Erişim Tarihi: 10.10.2019.

İnternet: URL-27, <https://www.dezeen.com/2018/11/19/champs-elysees-apple-store-foster-partners-designed-store-paris-interior-courtyard/>, Son Erişim Tarihi: 10.10.2019.

İnternet: URL-28, <http://www.teget.com/works/ykks/>, Son Erişim Tarihi: 13.10.2019.

İnternet: URL-29, <https://csb.gov.tr/askin-ruhu-ishak-pasa-sarayi-makale>, Son Erişim Tarihi: 13.10.2019.

İnternet: URL-30, <https://seyahatdergisi.com/ishak-pasa-saray-nerede-nasil-gidilir-efsanesi-bilgi-harita/>, Son Erişim Tarihi: 13.10.2019.

İnternet: URL-31, <https://www.mlzd.ch/projects/kultur/janus/>, Son Erişim Tarihi: 15.10.2019.

İnternet: URL-32, <https://www.archdaily.com/206908/janus-mlzd>, Son Erişim Tarihi: 15.10.2019.

- İnternet: URL-33, <https://archello.com/project/architecture-faculty-in-tournai>, Son Erişim Tarihi: 15.10.2019.
- İnternet: URL-34, <https://arkeofili.com/mimar-sinanin-yaptigi-atik-valide-kulliyesi-dibine-beton-dokuldu/>, Son Erişim Tarihi: 16.10.2019.
- İnternet: URL-35, <http://www.hparc.com/work/stadtmuseum-lahr-germany/>, Son Erişim Tarihi: 16.10.2019.
- İnternet: URL-36, <https://cn10.it/torre-del-borgo-lotto-1>, Son Erişim Tarihi: 16.10.2019.
- İnternet: URL-37, <https://xxi.com.tr/i/zarif-eklenti>, Son Erişim Tarihi: 17.10.2019.
- İnternet: URL-38, <https://www.zaha-hadid.com/architecture/port-house/>, Son Erişim Tarihi: 19.10.2019.
- İnternet: URL-39, <https://www.herzogdemeuron.com/index/projects/complete-works/226-250/230-elbphilharmonie-hamburg.html>, Son Erişim Tarihi: 19.10.2019.
- İnternet: URL-40, https://worldarchitecture.org/architecture-news/cfnez/new_images_of_elbphilharmonie_hamburg_by_herzog_de_meuron_released_set_to_open_on_january_2017.html, Son Erişim Tarihi: 19.10.2019.
- İnternet: URL-41, <https://www.arkitektuel.com/kunsthause-graz/>, Son Erişim Tarihi: 21.10.2019.
- İnternet: URL-42, <https://www.teget.com/works/istanbul-maritime-museum/>, Son Erişim Tarihi: 22.10.2019.
- İnternet: URL-43, <https://xxi.com.tr/i/tersaneye-oykunen-muze-binası>, Son Erişim Tarihi: 22.10.2019.
- İnternet: URL-44, <https://libeskind.com/work/military-history-museum/>, Son Erişim Tarihi: 22.10.2019.
- İnternet: URL-45, <https://www.theplan.it/eng/webzine/architettura-internazionale/museo-di-storia-militare>, Son Erişim Tarihi: 22.10.2019.
- İnternet: URL-46, <https://www.ala.uk.com/projects/va-exhibition-road/>, Son Erişim Tarihi: 23.10.2019.
- İnternet: URL-47, <http://www.cba-ist.com/project/56ce623668c09>, Son Erişim Tarihi: 23.10.2019.
- İnternet: URL-48, <http://www.nadaaa.com/portfolio/daniels-faculty-of-architecture-landscape-and-design/>, Son Erişim Tarihi: 23.10.2019.
- İnternet: URL-49, <https://www.fosterandpartners.com/projects/carre-d-art/>, Son Erişim Tarihi: 2.11.2019.

İnternet: URL-50, <http://www.coll-barreu-arquitectos.com/ingles/healthdepartmentheadquarters01.html>, Son Erişim Tarihi: 2.11.2019.

İnternet: URL-51, <http://www.jeannouvel.com/projets/hotel-de-police-de-charleroi-et-extension-de-charleroi-danses/>, Son Erişim Tarihi: 19.11.2019.

İnternet: URL-52, <https://www.zaha-hadid.com/architecture/maxxi/>, Son Erişim Tarihi: 2.11.2019.

İnternet: URL-53, <http://www.shiro-studio.com/ferrari.php>, Son Erişim Tarihi: 2.11.2019.

İnternet: URL-54, <https://www.archiweb.cz/b/enzo-ferrari-museum-museo-casa-enzo-ferrari>, Son Erişim Tarihi: 3.11.2019.

İnternet: URL-55, <http://www.rpbw.com/project/pathe-foundation>, Son Erişim Tarihi: 3.11.2019.

İnternet: URL-56, <https://barozziveiga.com/projects/philharmonic-hall> Son Erişim Tarihi: 3.11.2019.

İnternet: URL-57, <https://www.architonic.com/en/project/barozzi-veiga-philharmonic-hall-in-szczecin/5102725>, Son Erişim Tarihi: 3.11.2019.

İnternet: URL-58, <https://www.degelo.net/projekte/Universitaetsbibliothek-Freiburg-D.php> Son Erişim Tarihi: 3.11.2019.

İnternet: URL-59, <https://www.archdaily.com/783418/library-in-freiburg-degelo-architekten-bsa-sia-ag-plus-ittenbrechbuhl-ag-basel>, Son Erişim Tarihi: 3.11.2019.

İnternet: URL-60, <http://www.inuce.com/english/office1/office6.html>, Son Erişim Tarihi: 3.11.2019.

İnternet: URL-61, <https://www.plataformaarquitectura.cl/cl/909455/centro-cristiano-huaxiang-inuce-star-dirk-u-moench>, Son Erişim Tarihi: 3.11.2019.

İnternet: URL-62, <https://www.arkitektuel.com/odunpazari-modern-muze/>, Son Erişim Tarihi: 3.11.2019.

İnternet: URL-63, <http://www.entuitive.com/project/daniels-faculty-of-architecture-landscape-and-design-structural/>, Son Erişim Tarihi: 6.11.2019.

İnternet: URL-64, <http://hga.ee/tag/commercial/>, Son Erişim Tarihi: 24.11.2019.

İnternet: URL-65, <https://www.wingardhs.se/journal/stadsbyggnadspriset-gick-till-malmo-saluhall>, Son Erişim Tarihi: 24.11.2019.

İnternet: URL-66, <http://www.atarim.com.tr/tr/proje/yuksekk-hizli-tren-gari>, Son Erişim Tarihi: 29.11.2020.

İnternet: URL-67, <http://www.eskiturkiye.net/2931/ankara-tren-gari#lg=0&slide=0>, Son Erişim Tarihi: 29.11.2020.

- İnternet: URL-68,
<https://www.google.com/maps/@39.9358267,32.8435817,3a,90y,65.47h,87.66t/data=!3m8!1e1!3m6!1sAF1QipNDQ9oVrxmgxSdcO5yClerYb5qzZ-kI3ECLysWC!2e10!3e11!6shttps:%2F%2Flh5.googleusercontent.com%2Fp%2FAF1QipNDQ9oVrxmgxSdcO5yClerYb5qzZ-kI3ECLysWC%3Dw203-h100-k-no-pi-0-ya115.59314-ro-0-fo100!7i5660!8i2830>, Son Erişim Tarihi: 29.11.2020.
- İslamoğlu, Ö., ve Usta, G. (2016). Herman Hertzberger okullarında esneklik anlayışı. *Mimarlık Dergisi*, (390), 23-28.
- Jencks, C. (2006). The iconic building is here to stay. *City*, 10(1), 3-20.
- Kapubağlı, S. (2004). *Tarihi çevrede yeni yapılaşma ve İstanbul örneğinde infüil uygulamaların değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Karakök, M. E. Ç., ve Gökarslan, A. B. (2017). Tarihi dokuda “çağdaş ek” kavramının atölye ortamında deneyimlenmesi: Mass’ workshop 2015. *Tasarım+Kuram Dergisi*, 24, 54-78.
- Kaya, N. K. (2012). *İtalya’da tarihi yapılarda yeni ek uygulamalarında çağdaş çatı ve cephe sistemleri ile tasarım ilkeleri*. 6. Ulusal Çatı & Cephe Sempozyumunda sunuldu, Bursa.
- Kayın, E., ve Yesügey, C. (2010). Tarihsel ve modernin iletişimi: ÖSYM Alsancak hizmet Binası. *Ege Mimarlık Dergisi*, 4(75), 27-31.
- Kılıç, A. (2015). *Tarihi çevrede yeni yapı-yeni ek bağlamında norman foster yapıları*. Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Korumaz, M. (2003). *Tarihi yapılara yeni ilavelerin istanbul örneğinde değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Krasic, S., Pejic, P., and Mitkovic, P. (2013). Significance of daylight in the design and construction of buildings. *Gradevinar*, 65(9), 833-840.
- Kuban, D. (1984). Çağdaş koruma, tasarım ve planlama ilişkilerine kuramsal bir yaklaşım. *Mimarlık Dergisi*, 22(3-4), 3-5.
- Kuban, D. (2002). *Mimarlık kavramları* (Altıncı Baskı). İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.
- Kurrent, F. (2001). Eski bir çevrede yeni yapılaşma (çev. İdil Üçer). *Mimarlık Dergisi*, (297), 39-41. (Orjinal makalenin yayım tarihi, 1978).
- Kut, Z. T. (2017). *Tarihi çevrede yeni yapı tasarımına bir bakış: istanbul özelinde bir değerlendirme*. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Madran, E. (2001). Kent belleğinin oluşumunda mimarlık yapıtları. *Mimarlık Dergisi*, 298, 47-49.

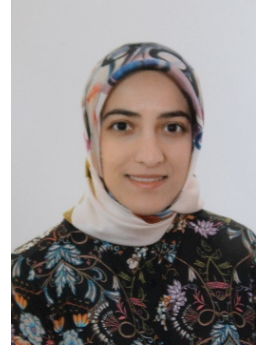
- Manav, B. (2007). Fiziksel çevre bileşenlerinde ışık ve renk ilişkisi. *Mimarlıkta Malzeme Dergisi*, 2(6), 32-34.
- Manav, B. (2015). Renk-anlam-mekan ilişkisi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 5(3), 22-27.
- Onat, E. (1995). *Mimarlık, form ve geometri*. (İkinci Baskı). İstanbul: Yapı-Endüstri Merkezi Yayınları.
- Öztürk, S. D., ve İsmailoğlu, S. (2017). Mimarlıkta İç-dış ilişkisinde geçirgen bir arayüz olarak ışıklık (Skylight). *Journal of Academic Social Science*, 5(53), 98-153.
- Paiva, R. (2015). Light and shadow. The importance of light in the Church of Sta. Maria and the Church of Light, of Siza and Ando. *Badan Penyelenggara Jaminan Sosial*, 2(1), 109-126.
- Parsons, R. (2010). *New design in historic settings*. (First edition). Glasgow: Historic Scotland.
- Polatkan, A. H. (2007). Malzeme, süreklilik, ritim, meditasyon. *Mimarlıkta Malzeme Dergisi*, 2(5), 29-38.
- Roth, L. M. (2006). *Mimarlığın öyküsü öğeleri, tarihi ve anlamı*. (çev. E. Akça). İstanbul: Kabalcı Yayınevi. (Eserin orijinali 1999'da yayımlandı).
- Sack, M. (2001). Eski ve yeninin bütünleşmesi (çev. İ. Üçler). *Mimarlık Dergisi*, (297), 44-45. (Orijinal makalenin yayım tarihi, 1978).
- Semes, S. W. (2007). *Sense of place: Design guidelines for new construction in historic districts*. (First edition). Philadelphia: A Publication of the Preservation Alliance for Greater Philadelphia.
- Şahin, M. (2011). Bir yanılsıma: Ek. *Mimarlık Dergisi*, 359, 33-39.
- Tankut, G. (1997). Tarihi çevrenin korunması hayal ya da gerçek. *Ege Mimarlık Dergisi*, 1(22), 45.
- Tekeli, İ. (2001). *Sürdürülebilirlik kavramı üzerine irdelemeler*. Cevat Geray'a Armağan. Ankara: Mülkiyeliler Birliği Yayınları, 729-746.
- Tektaş, E., ve Akalın, A. (2020). Değişen ve dönüşen bir kentte eski-yeni çelişki: Ankara Tren Garı-Ankara YHT Garı. *Mimarlık Dergisi*, 412, 68-72.
- Torres, Z. N. G. (2009). *Historic buildings and contemporary additions: The elements of a cohesive design relationship*. (Masters Final Project), University of Maryland, College Park.
- Velioğlu, A. (1992). *Tarihi çevre içinde mimari tasarım ve süreci üzerine bir araştırma*. Doktora Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Voordt, T. J. V. D., and Wegen, H. B. V. (2005). *Architecture in use*. (First edition). Bussum: Architectural Press An imprint of Elsevier.

- Yavaşoğlu, G. (2008). Hertzberger yapılarının kullanıcı katılımı üzerinden okunması. *Mimar.ist*, 1(27), 59-63.
- Yılmaz, A. (2009). İkonik bellek mimarlığı: İmge olarak yapı, anı olarak mekan. *Mimar.ist*, 3(33), 62-67.
- Yüceer, H., ve İpekoğlu, B. (2012). An architectural assessment method for new exterior additions to historic buildings. *Journal of Cultural Heritage*, 13(4), 419-425.
- Zengel, R., ve Kaya, İ. (2007). Renk algısının mekan üzerindeki etkileri. *Mimarlıkta Malzeme Dergisi*, 2(6), 26-31.
- Zeren, M. T. (2010). *Tarihi çevrede yeni ek ve yeni yapı olgusu*. (Birinci Baskı). İstanbul: Yalın Yayıncılık.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : YAVUZ, Zeynep
 Uyuğu : T.C.
 Doğum tarihi ve yeri : 05.01.1993, Narman
 Medeni hali : Bekâr
 e-mail : mimarzeynepyavuz@gmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet Tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi / Mimarlık	Devam Ediyor
Lisans	Atatürk Üniversitesi / Mimarlık	2017
Lisans	Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üni./ Mimarlık	2015-2016-Farabi
Lisans	Karadeniz Teknik Üniversitesi / Bilgisayar Müh.	2013 (Bırakıldı)
Lise	Nevzat Karabağ Anadolu Öğretmen Lisesi	2011

Yabancı Dil

İngilizce, Almanca

Yayınlar

Yavuz, Z. Akalın, A. (2018) Değişim ve dönüşüme rağmen “Aura”yı yaşatma gayreti: Erzurum, tarihi İbrahim Paşa mahallesi. *ISUEP2018 Uluslararası Kentleşme ve Çevre Sorunları Sempozyumu: Değişim/Dönüşüm/Özgünlük*, 235-242.

Yavuz, Z. Aksu, A. (2019). Tarihi yapılara yapılan çağdaş ek/yapının palimpsest kavramı özelinde değerlendirilmesi: Berlin yahudi müzesi. *ATA Planlama ve Tasarım Dergisi*, 3(1), 31-37.

Hobiler

Seyahat etmek, resim çizmek, dekoratif obje tasarımı, fotoğrafçılık

GAZİ GELECEKTİR..